

Juridiska Institutionen
Juristprogrammet, höstterminen 2017
Examensarbete 30 hp

DJURIDIK ONLINE

En nymaterialistisk och posthumanistisk kartläggning över icke-mänskliga djurs
förkroppsligande i en digital kontext

Fredrika Modin

Handledare: Erik Björling
Examinator: Merima Bruncevic

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

PROLOG

* * *

På lätta fötter smyger sig fågelskådaren på sitt byte. Han vill inte störa henne i hennes naturliga habitat, men genom kameralinsen vill han fånga hennes frihet. Härmed positionerar jag mig i sammanvävningen av ornitologen och koltrasten. Mina gärningar förskjuter kroppar, bort från min egen singularitet i det som utgör det kartlagda landskapet. Jag omfamnar de kroppar som produceras i uppsatsen och närmar mig rätten, djuren, filosofen och teknologin, för att simultant observera och låta mig observeras.

En text måste börja någonstans. Förmodligen har du som läsare tagit dig an uppsatsen, som en läsare *bör* ta sig an en vetenskaplig text. Utrymmet för mig att verka utanför den ramen är inte spatiöst. Kartläggningen måste tillnärmelsevis formuleras i text (även om vad jag försöker formulera är någonting *annat* än just text). Jag hade gärna bokat in ett möte för läsningen, där jag fick chansen att kroppsligen närvara. Jag hade hängt över din axel, flikat in ord och gestikuleringar där jag kände att det behövdes. Jag hade absorberat din spontana respons. Jag hade injicerat bilder, känslor, begrepp och samband i ditt huvud. Jag hade kopplat små nervtrådar från hjärnan till roten av din mage. Jag hade tittat dig i ögonen när jag gjorde det. Hållit dig i handen. Kanske hade jag bjudit in en koltrast till vårt möte, för att sätta stämningen. Att inte hantera den våldspraktik som krävs för att formulera den här textens syfte i löpande text, hade dock gjort mig till en undermålig rättsvetare.

Vi interagerar i och med din läsning av min textproduktion. Det är en relation där ingen är varken aktiv eller passiv. Texten, kunskapen, teorierna och de djur som exemplifieras i uppsatsen ska inte ses som ett stagnerat stenblock som skymmer vår sikt och vår möjlighet till ömsesidig kommunikation. De fortsätter leva varje gång någon tittar på dem. Kunskapen är en del av oss. Den lever kring oss, bland oss och i oss.

* * *

Innehållsförteckning

PROLOG	2
I. AVSTAMP	5
1 EN INTRODUCERANDE FORMULERING AV UPPSATSENS RAMAR	5
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	5
1.1.1 MED VILKEN RÄTT?	5
1.1.2 I KÖLVATTNET AV ÄCKLET	6
1.1.3 MÄNSKLIG KONSUMTION: DJUR I KÖTTINDUSTRIN	7
1.1.4 MÄNSKLIG KONSUMTION: DJUR I NÖJESINDUSTRIN	7
1.1.5 POSTMÄNSKLIG KONSUMTION: DJUR I SOCIALA MEDIER	9
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	10
1.3 ATT TEORETISERA EN KÄNSLA	11
1.3.1 FÖRKROPPSLIGANDET AV RÄTTEN	11
1.3.2 VAL AV PERSPEKTIV	12
1.3.3 VAL AV STUDIEOBJEKT	13
1.3.4 ONTO-EPISTEMOLOGI	14
1.3.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	14
1.3.6 NARRATIV OCH SITUERING: EN FEMINISTISK ANSATS	15
1.3.7 FORSKNINGSFÄLTET	16
1.3.8 AVGRÄNSNING	16
1.4 DISPOSITION	17
II. PERSPEKTIV	19
2 LEGALSPATIAL FÖRSTÅELSE AV MÄNNISKOR OCH DJUR I KONSUMTION OCH RELATION	19
2.1 LAWSCAPE: DEN FÖRKROPPSLIGADE RÄTTEN	19
2.1.1 KONVERGENSEN AV RÄTT OCH RUM	19
2.1.2 RÄTT SOM UNIVERSELL	20
2.1.3 RÄTT SOM STYR KROPPAR	21
2.2 ATMOSFÄR: DEN FÖRKROPPSLIGADE MAKTEN	22
2.2.1 KAPITALISM	24
2.2.2 ANTROPOCENTRISM	25
2.2.3 SPECIESISM	26
2.3 DET MÄNSKLIGA FÖRNUFTET	26
2.3.1 UPPDELNINGEN AV KROPP OCH SJÄL	26
2.3.2 KROPPEN SOM SMUTSIG, TANKEN SOM REN	27
2.3.3 DEN HYSTERISKA KVINNAN: DJUR- OCH KVINNOKROPPAR UTAN FÖRNUFT	28
2.3.4 KONVERGENS AV KROPP OCH SJÄL	30
2.4 KROPPAR, MAKT OCH RUM	30
2.4.1 DEN DELEUZIANSKA KROPPEN: FÖRLÄNGDA KROPPAR	30
2.4.2 DEN SPINOZISTISKA KROPPEN: DET ONTOLOGISKA MASKINERIE	31
2.4.3 DESTRUKTIV MAKT OCH AFFIRMATIV KRAFT	33
2.5 MÄNSKLIG KONSUMTION AV DJURKROPPAR	35
2.5.1 KONSUMTION AV DÖDA KROPPAR	35
2.5.2 KONSUMTION AV LEVANDE KROPPAR	37
2.6 BECOMING-ANIMAL	37

III. APPLICERING	39
3 DIGITALT LANDSKAP: EN POSTHUMANISTISK FÖRSTÅELSE AV INTRASCAPE	39
3.1 INTRASCAPE: LAWSCAPE ONLINE	39
3.2 INTRAKROPP: BECOMING-MACHINE	40
3.3 PATRIARKATET I INTRASCAPE	41
3.3.1 HATET	41
3.3.2 CENSUREN	42
3.4 DEN AVANCERADE KAPITALISMEN I INTRASCAPE	42
4 DIGITALA KROPPAR: EN STUDIE I INTRADJUR	44
4.1 BECOMING-GRUMPY CAT: KONSUMTION OCH FÖRTRYCK	44
4.1.1 EN KOMMODITET UNDER KAPITALISMEN	45
4.1.2 DOMESTICERAD OCH EXPLOATERAD	46
4.1.3 ANTROPOMORFISM	48
4.1.4 DEN FÖRKROPPSLIGADE KOMMUNIKATIONEN MED DJUR	49
4.1.5 PATRIARKALA DISKURSER	50
4.1.6 EN HÅNAD FREAKSHOW	51
4.2 BECOMING-GRUMPY CAT: RELATION OCH POTENTIAL	51
4.2.1 AKTIVISM	53
4.2.2 POSTHUMANISTISK GEMENSKAP	57
4.2.3 MONSTRUÖSA ALLIANSER	60
4.2.4 SITUERADE NARRATIV, MYTER OCH FIKTIONER	68
5 GÖRA MENING	70
5.1 EN SAMMANFATTNING	70
5.2 ETISKT ANSVAR	71
5.3 VEM ÄR GRUMPY CAT?	71
5.4 VANDRINGSFEBER OCH INRE BRÄNDER	72
5.5 VIDARE FORSKNING	72
EPILOG	73
6 KÄLLFÖRTECKNING	74

I. AVSTAMP

1 En introducerande formulering av uppsatsens ramar

1.1 Problemformulering

1.1.1 Med vilken rätt?

Hösten 2017 dömdes medlemmar ur den djurrättsaktivistiska organisationen Tomma Burar av Norrköpings tingsrätt till fängelse, respektive böter, för stöld efter att de förflyttat fyra kalkoner från Visätter Kalkongård – ”Det lilla slakteriet där kvalitet går före kvantitet!”¹. De åtalade bestred ansvar på den grund att det inte går att sätta pris på ett liv, och att det därför inte skett någon förmögenhetsöverföring. Vidare hävdade djurrättsaktivisterna att de handlat i nöd för att skydda kalkonernas liv och hälsa enligt 23 kap. 4 § brottsbalken. Domstolen förkastade argumenten och poängterade att djur är lös egendom och kan därför vara föremål för stöld eftersom: “[...] i det samhälle som vi för närvarande lever i åsätts även djur ett ekonomiskt värde, inte minst inom verksamheter som bedriver djurproduktion.”² En egentlig avvägning mellan det finansiella företagsintresset och den (oundvikliga) faran för djurs liv görs emellertid inte. En rättslig argumentation till stöd för djurs liv undviks utan vidare, och domstolen stödjer sig istället på det faktum att djurhållningen inte avviker från gällande djurskyddslag genom att acceptera ”det samhälle som vi för närvarande lever i”. Argumentationen placeras aldrig i bredare kontext. Då rättsväsendet tillåter mänsklig finansiell vinst att väga tyngre än vissa levande kroppars hälsa, ligger dess stöd hos den som utnyttjar och dödar.

Tingsrättens dom styrker en redan explicit idé om frångandet av rättssubjektivitet från icke-mänskliga kroppar, och icke-mänskliga djur i synnerhet. Det innefattar en föreställning om autonom subjektivitet, som i nuläget endast kan tillfalla människor och företag. Rättsordningens rådande bild av djur talar sitt tydliga språk. Normen om djurs rättslöshet är så stark att den inte ifrågasätts, det höjs snarare på ögonbrynen om det överhuvudtaget tas upp. Kalkoner, katter och kor objektifieras ständigt och aktivt av rådande rättsordning för att lämnas utan tillbörlig röst.³

Rättens koncept om ägande sammanhänger med andra socialt konstruerade uppdelningar, såsom subjekt-objekt, aktivitet-passivitet och människa-djur. De konceptuella uppdelningarna fabricerar illusionen om en absolut skiljelinje. Faktaomständigheter rycks ur sitt sammanhang; de biprodukter som inte passar in i de färdiggjutna koncept och förutbestämda principer som rätten konstruerat, skärs bort. Vad som blir kvar är en transcendent legal konstruktion där djur utgör passiva objekt och människor agerar aktiva subjekt. Rätt skipas och skapas genom övertygelser om en universal verklighet, där statliga institutioner ger tyngd och legitimitet.⁴

¹ Hildebrandt, M., & Hildebrandt, D. (2016). *Visätter Kalkongård*.

² Norrköpings tingsrätts dom 2017-10-18 i mål nr B 2001-17, s. 13.

³ Shyam, G. (2015). The Legal Status of Animals: The World Rethinks its Position. *Alternative Law Journal*, 40(4), s. 266.

⁴ Bladini, M. (2013). *I Objektivitetens Sken*. Göteborg: Makadam, s. 49.

Rätten reproducerar således fastlåsta och förställda världsordningar som påverkar med vilka glasögon vi väljer att ta in vår omvärld. Ända in på 1900-talet ansågs kvinnor, under den svenska rättsordningens tillsyn, utgöra en manlig ägodel.⁵ Idag tycker de flesta att en sådan ordning är bisarr. I sitt sammanhang var det inte konstigare än den rättsordning där djur idag ses som underställda människan. Rätten, och därmed även samhället i stort, ser på djur som människans passiva resurs. De är konsumerbara objekt utan makt att företräda sina egna intressen.

Med anledning av detta syftar den här uppsatsen till att belysa rättstraditionens oförmåga att erbjuda icke-mänskliga djur en mer upphöjd status. Ett förordande om djurs rätt leder ofta in på motfrågor om hur en kalkon kan ha förnuft att företräda sitt eget intresse i en rättsal, eller hur ett vattendrag har förmåga att kommunicera åsamkad skada. Logiken ligger i en inte alltför avlägsen periferi.⁶ Ett sådant rättssystem grundar sig dock i en fördunklad verklighetsuppfattning, där logik förställts till den grad att alternativa tankekonstruktioner blir omöjliga att föreställa sig. Huruvida det är möjligt att omformulera en rättsdogmatisk metod där djur faktiskt inkluderas inbegrips inte inom ramen för den här uppsatsen. Problemformuleringen omfattar således inte frågan om gällande rättsordnings förmåga att tillskriva icke-mänskliga djur rättssubjektivitet, utan syftar till ett uppluckrande av sådana rättsliga dikotomier som bromsar djurs rätt i systemet.

1.1.2 I kölvattnet av äcklet

”Det är ingen fara med min handled. Jag känner inte av den. Det är i bröstet jag har ont. Något har fastnat i mellangärdet. Jag vet inte vad det kan vara. Nuförtiden sitter det där permanent. Trots att jag har slutat bära behå känner jag den där klumpen hela tiden. Hur djupt jag än andas in vägrar den försvinna. Tjut och ylanden, sammansnärjda i lager på lager, har skapat klumpen. På grund av kött. Jag åt för mycket kött. Alla djur jag åt. Deras liv har fastnat där. Blod och kött, alla dessa slaktade kroppar ligger utspridda inom mig, och även om de fysiska resterna har utsöndrats klibbar deras liv fortfarande envist fast vid mina inälvor.”⁷

Det måste förklaras vari följande text föds och vad som driver den. Den här uppsatsen tar vid där skavet känns och bränns som allra påtagligast. Det sker i kölvattnet av en levande mald kyckling och genom desperationen i en gris ögon; det överröstar en apas skrik från en trång bur och förankrar sig i min egen relation till djurkroppen. Köttätande är inte uppsatsens främsta tema. Då den föds hos mig som författare, så måste den emellertid introduceras som sådan. Genom att artikulera vad som skaver, läggs grunden för den rymd som uppsatsens syfte huserar i. I mitt rotchakra föddes ett äckel som, sakta men säkert, växte och vandrade uppåt i magen. Morbida tankar började infinna sig om vad det egentligen innebär att konsumera en kropp som

⁵ Se t. ex. Kungl. Maj:ts proposition nr 10 år 1962 s B 155: Så sent som 1965 blev det nämligen straffbart för mannen att våldta sin hustru.

⁶ På Nya Zeeland har den maoriiska floden Whanganui erkänts som juridisk person. Enligt statens företrädare låg bl.a. ett maoriskt ordspråk till grund för beslutet: ”Floden flyter från berget till havet. Jag är floden. Floden är jag.” Hutchison, A. (2014). The Whanganui River as a Legal Person, *Alternative Law Journal*, 39(3).

⁷ Kang, H. (2016). *Vegetarianen*. Stockholm: Natur & Kultur, s. 60.

en gång varit levande, tänkande och kännande.⁸ Äcklet infann sig vid synen av kändiskocken som stekte en grisrygg på bästa sändningstid. Det infann sig när jag drack kroppsvätskor tillägnade kalvar vars vikt väntas öka med 150 kilo på ett år, och när jag valde att bära någon annans fladda hud på fötterna. Numera sitter äcklet som en klump i halsen. Jag har tagit mig friheter över en annan kropp; jag har kontrollerat och fetischerat ett liv som inte tillhör mig. Någotning skaver och det måste formuleras för att försvinna.

1.1.3 Männslig konsumtion: djur i köttindustrin

I västerländsk kultur, och i större delar av världen, är det norm att äta djur. Trots att en vegansk kosthållning blir alltmer populär, så är köttätande alltjämt stadigt och ständigt reproducerat genom normaliserad kommersialisering, läkarrekommendationer och en växande köttindustri.⁹ Strukturerna präglas av tanken om mänsklig överordning och en tydlig ovilja att se bortom en god entrecôte. 2001 introducerade socialpsykologen och veganaktivisten Melanie Joy begreppet ”karnism”, vilket syftar till den köttnorm som dominerar i samhället.¹⁰ Hon menar att en kognitiv dissonans råder mellan människors inställsamma attityd och bottenlösa kärlek till deras sällskapsdjur, jämfört med deras hållning till andra icke-mänskliga djur. Köttätande på bekostnad av boskapsdjur anses naturligt och ofrånkomligt, medan vi inte kan tänka tanken att döda andra, för oss kulturellt betingade, djur.¹¹

Köttätarnormen grundar sig i en speciesistisk tankekonstruktion, vilket är den individuella och strukturella diskrimineringen av icke-mänskliga arter.¹² Dödandet av djur sker på människans villkor, efter hens behov och begär. Följaktligen ses djur som en resurs: ett passivt objekt vars kropp människan tar kontroll över genom att leka allsmäktig över dess liv, död och existens.

1.1.4 Männslig konsumtion: djur i nöjesindustrin

Konsumtion utgör en omfattande mänsklig praktik som aktivt tar sig frihet att döda, skada, äga, utnyttja och objektifiera passiva kroppar för att tillfredsställa konsumenten på bekostnad av den konsumerade. Människan dödar djurkroppar i syfte att konsumera kött. Likaledes används djur som resurs för att föda det mänskliga begär som kräver förlustelse. Vilda djur plågas och fräntas sin frihet på djurparker, tjuvfäktningsarenor och cirkusar. Dessa verksamheter har länge varit

⁸ Det bör dock förtydligas att uppsatsen inte avser ifrågasätta icke-mänskliga arters eventuella rationalitet, eller diskutera djurs potentiella lidande och lycka. Detta är annars ett vanligt argument vid uppmärksammandet av djurrätt. (Se t. ex. *The Nonhuman Rights Project, Inc., on behalf of Hercules & Leo against State University of New York at Stony Brook*, s. 35: ”Now the Nonhuman Rights Project submitted to the Court more than a hundred pages of affidavits from nine of the greatest chimpanzee cognition experts in the world that sets out in great detail, cites more than 400 scientific articles, gives approximately 42 different ways in which chimpanzees are extraordinarily cognitive and complex which taken either together or separately, some of them separately, clearly shows that chimpanzees are autonomous and self-determining beings.”). Även om diskussionen kan tänkas spela in i rättsliggörandet av djur, så inbegrips det inte inom ramen för det valda teoretiska perspektivet, då det snarare står i motsats till det.

⁹ Lööv, H., Lannhard Öberg, Å., Loxbo, H., Lukkarinen, J., & Lindow, K. (2013). *Köttkonsumtionen i siffror: Utveckling och orsaker*. (Svenska matvanor och matpriser, 2013:2). Jönköping: Jordbruksverket, s. 6.

¹⁰ Joy, M. (2001). From Carnivore to Carnist: Liberating the Language of Meat. *Satya*, 18(2), s. 126 f.

¹¹ Joy, M. (2014). *Varför Vi Älskar Hundar, Äter Grisar och Klär Oss i Kor*. Stockholm: Karneval Förlag, s. 33.

¹² Ryder, R.D. (2004). Speciesism Revisited. *Think*, 2(6), s. 83.

under radarn för olika djurrättsorganisationer som engagerat sig i opposition mot utnyttjandet av djur i nöjesindustrin.

Ett högaktuellt tema på djurrättsorganisationernas bord har varit det utnyttjande som sker mot de djur som används för *selfies* inom turistindustrin, vilket får till följd att ett stort antal djur skadas och den illegala handeln med djur ökar. Djurrättsorganisationen World Animal Protection ligger bakom kampanjen #NotEntertainers som syftar till att synliggöra hur vilda djur tas i fångenskap och misshandlas för att underhålla betalande turister. I deras rapport från 2016 granskas en växande industri som bidrar till våldet mot vilda tigrar. Tigeranläggningar i Thailand är en populär turistattraktion, som sammanlagt inhyser över 800 vilda tigrar, där turister får möjlighet att möta dem i fångenskap. Tigerungar blir separerade från sina mödrar vid mycket ung ålder och tämjts genom grymma behandlingssätt för att bli fogliga i en mänsklig miljö. De används därefter som underhållning i ett sammanhang där turister får bära, klappa och fotografera dem. Kampanj- och kommunikationsansvarig för Care for the Wild International, Chris Pitt, menar att människor vill kopiera bilder som de ser online, då djuren i sociala medier marknadsförs som söta och fotovänliga.¹³ Spridandet av bilder i sociala medier leder till att efterfrågan på marknaden ökar. Kampanjen syftar till att riva ner illusionen om den gulliga Instagrambilden och synliggöra det djurplågeri som döljer sig därbakom.¹⁴ 558 000 supportrar skrev under det digitala uppropet mot djurplågeriet inom turistindustrin, vilket bland annat har resulterat i att världens största resesajt TripAdvisor har slutat att sälja biljetter till de mest skadliga verksamheterna i branschen.¹⁵

Människans objektifiering av icke-mänskliga djur livnär sig på idén om djur som konsumerbara kroppar.¹⁶ Att observera djur kan utgöra en handling i all välmening, men vilket i själva verket döljer ett upprätthållande av skadliga strukturer. Mänsklig konsumtion av levande kroppar genom objektifiering innebär att vi närmar oss, nästintill förmänskligar, de kroppar som observeras.¹⁷ Utåt sett skapas en illusion där människan gemytligt omfamnar djur, när vi egentligen kväver dem. Vi gör djuren till kvasi-människor utan att ta hänsyn till deras egna intressen. Hela processen ligger i linje med det totala utsläckandet av djur; vi förminskar deras begär genom att blåsa upp oss själva, slå oss på bröstet i all överhöghet och översvämma dem med vårt eget gränslösa begär efter underhållning.

¹³ Coldwell, W. (2014, 29 juli). Wildlife Charity Calls for an End to 'Tiger Selfies'. *The Guardian*.

¹⁴ World Animal Protection. (2016). *Tiger Selfies Exposed: A Portrait of Thailand's Tiger Entertainment Industry*, s. 3.

¹⁵ Coldwell, W. (2014, 29 juli). Wildlife Charity Calls for an End to 'Tiger Selfies'. *The Guardian*.

¹⁶ Filosofen Martha Nussbaum beskriver "objektifiering" utifrån sju olika betingelser: (I) Den objektifierade blir behandlad som ett verktyg till förmån för den andres syften. (II) Den objektifierade blir bemött som om den saknar autonomi. (III) Den objektifierade ses i avsaknad av aktörskap. (IV) Den som objektifierar anser den objektifierade kroppen vara utbytbar mot andra liknande objekt. (V) Den objektifierade kroppen anses sakna integritet och kan därför kränkas; fysiskt och psykiskt. (VI) Den som objektifierar anser sig äga den objektifierade kroppen. Och slutligen (VII) förnekas den objektifierade kroppens egna känslor och erfarenheter., Nussbaum, M. (1995). Objectification. *Public Affairs*, 24(4), s. 257. Den feministiska filosofen Rae Langton styrker Nussbaums betingelser genom att addera tre premisser till listan: (i) Reducerandet av den objektifierade till endast en kropp; (ii) reducerandet av den objektifierade till endast en yttre exteriör som tillfredsställer observatören och (iii) praktiken att behandla den objektifierade som en kropp utan röst., Langton, R. (2009). *Sexual Solipsism: Philosophical Essays on Pornography and Objectification*. Oxford: Oxford University Press, s. 228 f.

¹⁷ En diskussion om antropomorfism återkommer i punkt 4.1.3.

1.1.5 Postmänsklig konsumtion: djur i sociala medier

Utöver de fysiska skador som mänskliga industrier om konsumtion orsakar, berör problematiken hur relationen mellan människa och djur påverkas när utnyttjandet av djur förflyttas till en digital kontext, där destruktiva strukturer tillåts reproduceras genom att inta en alternativ skepnad. I såväl köttindustrin som nöjesindustrin sker mänsklig konsumtion och exploatering på bekostnad av djurs liv och hälsa. I #NotEntertainers-kampanjen åskådliggörs hur utnyttjandet av djur har expanderat sitt territorium och flyttat in på internet. Sociala medier är en ständigt växande arena och digitaliseringen bidrar dessutom till nya teoretiska föreställningar om hur icke-mänskliga djur reduceras till passiva föremål genom digital objektivering.¹⁸

I kontrast till utnyttjandet och objektiveringen, öppnar internet upp för positiva möjligheter, såsom kampanjer som revolterar mot köttindustrin, eller granskningar som åberopar djurplågeriet inom turistindustrin. Det finns en omfattande strömning av människor som dyrkar, älskar och knyter an till djur på internet. Särskilt framträdande är de sociala mediekonton som är föremål för denna uppsats. Just nu svämmar mobilapplikationen Instagram över av tiotusentals konton föreställandes katter, dansmöss, igelkottar och chinchillor som ställts i rampljuset av deras mänskliga ägare. Antalet konton är omätbara, men det handlar om husdjur som sammantaget har miljontals följare och fans världen över.

Den här texten drivs framåt av mitt äckel inför att äta djur, såväl som min kärlek till att observera dem. Det är en nästintill tvångsmässig besatthet som har resulterat i timtals av scrollande, likeande, och vurmande på konton såsom @pumpkintheracoon, @ludwik_guinea_pig och @realgrumpycat. Min sorgkantade barndom var påtagligt djurlös på grund av allergier i familjen. Jag minns därför hur fascinerad jag var av den uppstoppade ekorren i min morfars förråd, och hur jag brukade leka med mörtarna som han förvarade i en plasthink i farstun inför de årliga fisketurerna i jakten på gammelgäddan. Det hundratalet digitala djur som jag följer på Instagram ersätter på sätt och vis de husdjur jag aldrig fick som liten, även om jag redan för 20 år sedan hade en nära relation till elektroniska djur (läs: Tamagotchi och Furby). Bloggaren Haley Nahman beskriver min relation till djurkonton väl: ”Pet Instagram accounts are my favourite genre of literature. To say I was born to review them would be to understand me deeply and implicitly.”¹⁹ Fokus ligger därför på ifrågasättandet av min egen relation till djurkonton på Instagram, och det begär som jag uppenbarligen inte kan kontrollera. Vad innebär de känslorna? Och vad har den objektiverande och förkroppsligade konsumtionen för effekter på de inblandade kropparna?

¹⁸ Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), s. 59.

¹⁹ Nahman, H. (2017, 27 maj). 16 Important Animal Instagram Accounts to Follow ASAP – Consider this my dissertation. *Man Repeller*.

På internet sker ingen fysisk direktkontakt mellan den som betraktar kroppen och djuret i sig, vilket skapar en ny, diskursiv problematik.²⁰ Digitaliseringens framfart har medfört en utökad plattform för dialog och kommunikation. Kan det öppna upp för alternativa möjligheter och ändra hur människan ser på, och således behandlar, djur? Vad produceras när en ägare lägger ut en bild på sitt sällskapsdjur för gillamarkeringar och berömmelse? Kan den kärlek och de relationer som knyts över internet och i sociala medier vara sammankopplade med de skadliga och förtryckande praktiker som sker i speciesismens namn? Är all mänsklig exponering av djur på internet av ondo? Eller kan relationerna ses med andra glasögon? Den här uppsatsen lyfter blicken bortom reproducerande strukturer och abstraherar den positivistiska rätten för att belysa aktuella utmaningar såväl som möjligheter i relationer mellan människor och djur. Jag ifrågasätter mitt eget beteende såväl som vad samhället gör med djur, och hur den nya teknologin används för att bygga relationer mellan människa och djur i sociala medier.

1.2 Syfte och frågeställning

Följande uppsats avser att introducera en rättsfilosofisk förståelse för relationer mellan mänskliga och icke-mänskliga djur²¹, bortom de ramar som rättspositivismen ställer upp om rättslig subjektivitet. Det innefattar en förståelse av hur mänskliga diskurser och praktiker framställer och behandlar djur och hur dessa djur kontrolleras i rummet. Den syftar bland annat till att granska hur människan kommunicerar, umgås och existerar med djur, samt hur vi talar (och inte talar) om djur.

Vidare är syftet med uppsatsen att vetenskapligt angripa ett aktuellt problem som samhället ställs inför och som ännu inte formulerats. Genom att, utifrån teoretiska perspektiv, granska relationer mellan människor och djur utifrån en digital kontext studeras hur sociala medier används som arena för makt, rätt och motstånd. För att åstadkomma en sådan granskning krävs att även relationer utanför en digital kontext granskas. Problematik och fenomen i ”den fysiska världen”²² är tätt sammanvävda och tenderar därför att följa med in i sociala medier.

Relationer mellan människa och djur granskas och analyseras utifrån två skilda perspektiv:

Uppsatsen ämnar, å ena sidan, att beskriva och således begripliggöra, medvetandegöra och synliggöra en aspekt av ett aktuellt samhällsproblem, en problematik som i viss mån introducerats i problemformuleringen. Syftet är att kritiskt undersöka hur makt och rätt i relationer mellan människa och djur ställs upp, produceras och legitimeras i en kontext som innefattar digitalisering, kapitalism, patriarkat, samt idén om en mänsklig överordning och en rättslig transcendens. Det är inte en rent normativ utsaga om hur djur bör behandlas av människor, eller hur rätten bör lagstifta om detsamma. Det är ändå ett etiskt

²⁰ Se om kränkningar i digitala rum bl. a. Högsta domstolen mål nr B 5680/14, och Ask, B., & Obminska. M. (2017, 28 november). Uthängningar, hämndporr och hot – brott på internet lika allvarliga som på fysiska platser. *Dagens Juridik*.

²¹ Hur ”djur” definieras i denna uppsats går att läsa om i punkt 1.3.8.

²² Begreppet används i förklarande syfte och ska inte ses som en avgränsande figuration eftersom det motsäger den valda teoretiska diskursen. Hädanefter används ”IRL”.

ställningstagande som, med en medveten politisk underton, syftar till att formulera och synliggöra en förstådd världsordning som människan ständigt fortsätter att reproducera.

Å andra sidan ämnar följande text att lyfta fram etiska och hållbara relationer mellan djur och människor. De samhällskritiska maktteorierna bryts upp av visioner om experimentell kreativitet inom feminism, posthumanism, kultur, social aktivism, fiktion och digitalisering. Det bejakar idén om en monistisk ontologi och affirmativa nomadiska teorier som möjliggör nya, mer gästvänliga perspektiv.²³

Syftet har komprimerats till att gälla följande alternativa frågeställningar:

Alternativ 1: Hur skapa etiska relationer mellan människor och djur i en digital kontext?

Alternativ 2: Om rätten förstås som materiellt förkroppsligad, hur tillbliver digitala relationer mellan människor och djur utifrån ett posthumanistiskt och nymaterialistiskt perspektiv?

I första alternativet har frågeställningen formulerats isolerad från teoretiska perspektiv. Detta har gjorts för att även fånga en läsare som är ny på området. Problem och teori samverkar dock kontinuerligt och är alljämt nära sammankopplade i en ömsesidighet som i första hand inte tillåter en separation. Jag har därför valt att även inkludera en alternativ och mer teoritrogen frågeställning som inte gör våld på den akademiska traditionen i fråga. Den alternativa frågeställningen riktar sig till den mer insatte läsaren, förslagsvis en läsare som läser uppsatsen för andra gången eller en läsare som redan är bekant med de vetenskapliga perspektiven.

Frågeställningen har formulerats för att inta en tydligare positionering och inringa uppsatsens syfte, utan att förta det. Tanken är att skapa en kärna som genomsyrar texten och vägleder läsaren. Frågeställningen hålls emellertid bred för att inte låsas in i reproducerande och stagnerande tankemönster. Ibland måste avsteg från kärnämnet göras, bland annat för att bygga upp en tillräcklig teoretisk grund innan perspektivet appliceras i en digital kontext. Det digitala perspektivet kommer främst behandlas från och med avsnitt tre.

1.3 Att teoretisera en känsla

1.3.1 Förkroppsligandet av rätten

I uppsatsen problematiseras och abstraheras gällande rättsordning för att sedermera, i stora delar, förkastas. En juridiskt skolad läsare måste öppna sitt synsätt om rätten och närma sig ett alternativt förhållningssätt som har möjlighet att ta sig an textens tradition. Läsaren kommer förses med glasögon som inkluderar alternativ rättsvetenskaplig kunskap, bortom den om skrivna påbud, uttalade förbud, domstolspraxis, politiska lagstiftarbeslut och innehållet i Stefan

²³ Om det är formuleringar som läsaren ännu inte är bekant med, får hen helt enkelt hålla till godo.

Lindskogs frukost.²⁴ De murar som dogmatisk rätt, och framför allt rättspositivistiska teorier, ställer upp synliggörs för att sedermera rivas ner. Detta arbete verkar på en alternativ arena och hör därmed till den rättskritiska skolan. Förståelsen av rätten hämtas från rättsvetaren Philippopoulos-Mihalopoulos legalspatiala påbyggnad av rätten, vilket kommer presenteras närmare i punkt 2.1. Utifrån ett rumsligt perspektiv betonas effekterna av destruktiva maktförhållanden. Hur makt och rätt produceras rumsligt är tätt sammankopplat med vem som tillåts existera och röra sig i rummet. Genom att studera hur kroppar rör sig och kontrolleras i offentliga, privata och digitala rum kan ny förståelse av rättens effekter produceras.

Eftersom uppsatsen inte utgår från en föreställning om en objektivt konstaterbar verklighet, ställer jag mig aldrig frågan *vad*, utan *hur*. *Hur* kan min känsla för att äta djurkroppar förstås utifrån valda teorier och *hur* kan alternativa förhållningssätt användas för att granska relationer mellan människor och djur? En *vad*-fråga skulle innebära ett svar med objektiv bäring och följande är ingen studie i att finna gällande rätt.

Då valet av perspektiv inringar rättens potential, och inte vad rätten redan är, kan jag inte heller begränsa mig till att endast inhämta kunskap från sådana rättskällor som värnar om rättssystemets inlåsnings effekter. Information och verktyg hämtas från kunskapskällor, vilket omfattar ett stort urval av källor från forskning inom bland annat kritisk rättsvetenskap, filosofi, genus, kultur och biologi. Det handlar inte om att finna gällande rätt genom att nysta upp väven, utan att situera sig i dess trassel.

1.3.2 Val av perspektiv

Valet av metod kan inte separeras från valet av teori. Begripliggörandet av vald problemformulering och det fält som studeras använder teoretiska nycklar, som i sig skapar någonting meningsfullt. Uppsatsens motiv förklaras delvis genom den problematik som uppmålas i perspektivavsnittet och som till stor del låter tala för sig självt. Eftersom intentionen för uppsatsen har varit att ta avsteg från en uppdelning av mänskligt och icke-mänskligt, har ett post-antropocentriskt förhållningssätt intagits, bortom mänsklig centrerings. Ambitionen har därför varit att applicera postmodernistiska teorier som kritiskt och kreativt öppnar upp för en post-antropocentrisk granskning. Materialet är valt för att synliggöra och luckra upp givna hierarkier, dikotomier och diskurser och således bryta ner idén om en mänsklig överordning. Nymaterialistisk feminism bygger på idén om alltings substans och den ständiga tillblivelsen i differentierade, intersektionella relationer.²⁵ Posthumanismen representerar och applicerar digitaliserandet och avsteget från antropocentrism. Ett posthumanistiskt förhållningssätt är ett analysverktyg som ifrågasätter mänsklig överhöghet, individualitet och gudomlig essens i en alltmer digitaliserad kontext.²⁶ Teorierna är nycklar till att tänka på ett annat sätt om djur, människa, makt, rätt och relationer. De överlappar varandra och bygger på liknande

²⁴ Se om amerikansk rättsrealism t.ex. Frank, J. (1949). *Courts on Trial*. Princeton: Princeton University Press, s. 161 f.

²⁵ Dolphijn, R., & Van der Tuin, I. (2012). *New Materialism: Interviews & Cartographies*. Ann Arbor: Open Humanities Press, s. 48.

²⁶ Schatzki, T. R. (2001). Introduction: Practice theory, I Schatzki, T. R., Knorr Cetina, K., & von Savigny, E. (Red.), *The Practice Turn in Contemporary Theory*. London: Routledge, s. 10 f.

grundidéer, samtidigt som de förankrar sig i olika rättsfilosofiska och kunskapsteoretiska trådar för att tillsammans nysta sig in i sammanvävningen av det som studeras i följande uppsats.

Genom posthumanistiska och nymaterialistiska nyckelbegrepp beskrivs en alternativ verklighet. Detta görs för en ökad medvetenhet om den spatiotemporala omgivning där kroppar är situerade. Begripliggörandet sker med stöd i känslor, begär, bilder och imaginär förmåga. Verktøygen innefattar teoretiska begrepp såsom speciesism, antropocentrism, cyborg, sällskapsarter och atmosfär. Vidare är kultur, narrativ, fiktion, feministisk aktivism och spatiolegal analys av effekterna om maktstrukturer praktiska verktyg i förståelsen. I begreppen sammanstrålar relationer om makt, underkastelse och motstånd. Vissa begrepp används för att definiera problematik, andra för att öppna upp nya förklaringsmodeller.

Den teoretiska uppbyggnaden grundar sig till stora delar i Gilles Deleuze och Félix Guattaris rhizomatiska läsning av Baruch Spinozas pluralistiska monism. Genom Rosi Braidottis feministiska och anti-humanistiska vidareutveckling av posthumanistiska teorier, såväl som genom Foucaults kritiska maktteorier, illustreras en kontext där kritik riktas mot människans relation till djur. I uppsatsens andra del möts Donna Haraways figurationer om sällskapsarter och den feministiska cyborggen, som synliggör ett affirmativt tillblivande med djur i en digitaliserad kontext.

1.3.3 Val av studieobjekt

De posthumanistiska teorierna förankras i en teoretisk studie i relationer mellan människor och djur i sociala medier. Fokus läggs vid hur djurkonton på Instagram, hädanefter kallade intradjur, och spatial rätt skapas och skapas i det digitala rummet. Instagramkontot Grumpy Cat används som studieobjekt för att illustrera hur relationer mellan människor och djur kan förstås online. Grumpy Cat är ett särskilt talande exempel, då hon är internets mest framgångsrika och mest kommersialiserade intradjur. Studien producerar emellertid andra förståelser utöver hennes isolerade existens. Grumpy Cat förstås i en kontext som lyfter blicken bortom hennes Instagramkonto, för att studera även andra relationer och idéer om djur och människor. Teorierna kommer att presenteras löpande i perspektivavsnittet, för att sedan appliceras i studien. Teoribildningen har valts eftersom den kan handskas med den här typen av verklighet. Dess ramar sätter följaktligen gränserna för vilka delar av studieobjektet som granskas.

Ställningstagandet utgår från att människans, relativt endimensionella, relation till djur är ohållbar och oetisk. Uppsatsen ämnar inte enbart synliggöra hur djur utnyttjas, utan fokuserar även på relationer mellan djur och människa utifrån ett vidare perspektiv. Det omfattar också människans "djuriska natur" och hur vi relaterar till den. En annan och bredare förståelse av vardagliggjorda antaganden och föreställningar kan fungera som verktyg för att förändra sättet vi ser på djur och således öppna upp för en verklighet där vi behandlar djur med mjukare

händer²⁷, på ett sätt som inte innefattar konsumtion. Metoden är således ett sätt att använda teorier som nycklar för att sätta ord på det som känns.

1.3.4 Onto-epistemologi

Valet av perspektiv öppnar inte upp för en separation av kunskap och varande. Om begreppsvärlden skapar kroppens gränser kan de inte hållas isär. Separationen av studier i varandet och hur kunskap nås om vad världen består av, upprätthåller tanken om en essentiell uppdelning av kropp och själ.²⁸ En sådan skiljelinje föregår även en separation av mänskligt och icke-mänskligt, vilket uppsatsen syftar till att motarbeta. Målet är att bryta dikotomier för att tangera vad som fysiskt existerar. Abstraktionsnivån måste därför skifta för att analysen ska möjliggöras.

Det konceptuella ramverket grundar sig i teorier om onto-epistemologi.²⁹ Det är ett sätt att förstå världen bortom vår antropocentriska verklighet. Genom att sammanfoga ontologi och epistemologi betonas att världen endast består av en enda substans. Materia och metafysik är således sammanvävd och kunskapsprocesser kan endast utvinnas utifrån denna immanenta substans.³⁰ Kunskap producerar och produceras ständigt i sitt blivande och varande, och nås genom att förstå relationerna som produceras mellan, i och genom den monistiska materian.

1.3.5 Etiska överväganden

Attityder och föreställningar om djur är inbyggda i institutioner och rättssystem som reproduceras och förstärks i sociala relationer. Det har resulterat i en apart behandling av djur. Att döda, fångsla och skada djur behandlas i uppsatsen, inte helt förvånande, som en negativ konsekvens av destruktiva maktförhållanden. Delar av den helhet som produceras är spatiotemporala kontexter inbäddade i politik och rätt. Verkligheten producerar och produceras av kollektiva skeenden i sociala, ekonomiska och politiska sammanhang. Gudomlig etik existerar inte, det existerar endast immanenta riktningar som kroppar har möjlighet att röra sig i.³¹ Bakom dessa riktningar döljer sig konsekvenser, effekter och sammankopplingar som möjliggör för ett partiellt ansvar hos samtliga kroppar. Varje kropp har i sig ett etiskt ansvar för hur denne producerar kunskap, samt hur och med vilka kroppar hen väljer att sammanflätas.

I uppsatsen tar jag som författare ansvar genom att ge röst åt de ohörda. Om det är etiskt försvarbart att ta någon annans röst är dock en frågeställning i sig, som inte täcks av denna uppsats. Syftet grundar sig i ett emancipatoriskt kunskapsintresse som strävar mot att producera

²⁷ "The distinguishing mark of man is the hand, the instrument with which he does all his mischief.", Orwell, G. (2008). *Animal Farm*. London: Penguin Books Ltd, s. 14.

²⁸ Barad, K. (2003). Posthumanist Performativity: Toward an Understanding of How Matter Comes to Matter. *Signs*, 28(3), s. 827.

²⁹ Onto-epistemologi myntades av Karen Barad för att beskriva kunskap och varande som ständigt sammanvävt. Barad, K. (2007). *Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning*. Durham och London: Duke University Press, s. 86 f.

³⁰ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014). *Spatial Justice: Body, Lawscape, Atmosphere*. New York: Routledge, s. 10.

³¹ Spindler, F. (2013). *Deleuze: Tänkande och Blivande*. Munkedal: Glänta Produktion, s. 97.

forskning om marginaliserade kroppars frigörelse genom onto-etisk-epistemologi med en normativ riktning. Det görs inte skillnad på *de lege lata* och *de lege ferenda*; teoribildningen ligger utanför det spänningsfältet. Det bör ses som ett avsteg från uppfattningar om moralisk rationalitet, transcendent medvetande, enhetlig identitet och universellt moraliska värderingar.

1.3.6 Narrativ och situering: en feministisk ansats

Intersektionell feminism är ett behjälpligt verktyg för att förstå djurs emancipation från människan. De teoretiska läsningar som gjorts har resulterat i en insikt om korrelationen mellan kvinnor och djurs förtryck, vilket går att ta vara på vid en granskning med politiskt emancipatoriskt syfte. Det genusvetenskapliga teorifältet utgör en viktig del av den posthumanistiska produktionen om relationer mellan djur och människor. Det väsentliga är inte att väga två förtryck mot varandra, utan att lyfta marginaliserade grupper till ytan. Det är en lämplig metod för att begripliggöra förtrycket och därmed även problematiken. Ett intersektionellt perspektiv markerar ett avsteg från essentialistisk och dikotomisk fastnagling och synliggör samtidigt det faktum att maktstrukturer på ett eller annat sätt är sammanvävda med varandra.³² Speciesismen inkluderas således i den genuskritiska analysen. En stängd genusvetenskap som inte inkluderar andra former av strukturell diskriminering skulle innebära en feminism med en utsida. En sådan diskvalificering utgör i sig det förtryck som feminismen syftar till att motarbeta.³³

Genusvetenskapen används för att kontextualisera och situera. Situeringen blir mer trogen verkligheten vid en härrörelse från mitt eget förtryck och min egen potential. Feministiska narrativ används som kunskapskällor, då de utgör situerade berättelser som ifrågasätter anspråk på objektiva sanningar. Situeringen är varken subjektiv eller objektiv. En situering är aldrig neutral, men det betyder inte att den grundas i relativism.³⁴ Ett situerat perspektiv används för att synliggöra och berätta historier och skapa narrativ. Uppsatsen ämnar illustrera en process av förkroppsligad kunskapsproduktion. Kunskap kan inte fränkopplas politik, rätt, kultur eller djur, utan genereras genom dess agenter. Verklighet och sanning omfamnas genom att förstå de uttalade narrativen som härstammande från en viss plats. Kunskap är således inte objektiv, utan situerad. Det kräver en diffusion av pluralistiska och lokala förståelser. I prologen illustreras hur kunskap inte bara är sammanvävd med det studerade objektet, utan även hur det kopplas an till forskaren som betraktar det. Det är en kritik mot den gudomliga röst som producerar illusionen om en objektiv transcendent sanning.³⁵ Rösten bakom uppsatsen är auktoritär och

³² Davies, M. (2008). *Asking the Law Question*. Pyrmont: Law Book Co of Australasia, s. 279 ff.

³³ En vanligt förekommande feministisk retorik består i att avfärda vegansk aktivism. Sådan retorik menar att ett människoliv måste anses mer värt än ett djurliv, och att det i första hand är otänkbart att bry sig om någonting annat än människor. Man hävdar att det är en kränkning mot marginaliserade människor att framhålla djurs rättigheter i samma forum som till exempel svartas eller kvinnors rättigheter. Argumentationen är ekvivalent med hur vita människor historien sett har behandlat, och talat om, svarta. En anti-intersektionell feminism kommer därför hela tiden att avfärda sig själv., Donaldson, S., & Kymlicka, W. (2007). *The Moral Ark. Queen's Quarterly*, 114(2), s. 191.

³⁴ Haraway, D. (1988). Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies, Inc*, 14(3), s. 584.

³⁵ Haraway, D. (1988), s. 581.

artikuleras i en partiell realitet som inte kan observeras från någon annanstans än från mitt eget sammanhang, där jag är etiskt-politiskt ansvarig för mina formuleringar.

Som kvinna har jag levt, skapat och skapats under en viss typ av förtryck. Jag är medveten om mina vita privilegier, mitt cis-normativa uttryck och min nästan avklarade juristutbildning, men det här är ingen tävling i identitet: det är inte meningen att fokus ska läggas på mig som avskilt subjekt och på vad jag *är*. Det är inte en jämförelse, utan en situerad inkludering. Intersektionalitet inkluderas sällan i diskurser om djurrätt, vilket leder till att analysen ofta saknar en egentlig teoretisk adekvans.³⁶ Att göra en post-antropocentrisk analys i förhållande till kvinnlig emancipation öppnar upp för en bredare och närmare förståelse av människors differentierade relationer till djur.

1.3.7 Forskningsfältet

Studierna förankras främst i kvinnlig forskning inom den europeiska, posthumanistiska och nymaterialistiska tanketraditionen, som redan presenterats kort i punkt 1.3.2. En sådan applicering är lämplig och naturlig i förhållande till uppsatsens politiska underton och digitala kontext. Braidotti och Haraway har kritiskt granskat människans relation till djur utifrån en posthumanistisk tanketradition.³⁷ En materiellt teoretisk studie i djurs blivande i en digital kontext är fortfarande en outforskad arena. Djur online har inte diskuterats i vidsträckt omfattning inom posthumanistisk forskning, trots Haraways tidiga siande om vetenskapsfältets framväxt i essän *A Cyborg Manifesto*, för över 30 år sedan.³⁸ Internetforskaren Eva Svedmarks avhandling *Becoming Together and Apart: Technoemotions and Other Posthuman Entanglements* (2016) om förkroppsligandet av sociala medier har emellertid utgjort en samtida teoretisk grund för formulerandet av den digitala kontexten. Även litteraturvetaren Katherine Hayles används, i viss utsträckning, för att förkroppsliga förståelsen av kunskap och information.

1.3.8 Avgränsning

I delen ovan har problemformulering, syfte, metod och teori förenklats. Varje del utvecklas och förgrenas i analysen nedan, och många aspekter av frågeställningen kommer att bebyggas efter hand. Detta avstamp ska ses som en välkomnande introduktion till ämnet.

Begripliggörandet av maktstrukturer kräver vissa förenklingar. En del formuleringar tenderar att gå stick i stäv med det valda perspektivets idéproduktion. Dessa formuleringar måste ändå användas för att formulera problematiken. Hegemonier är ibland uppmålade utifrån binära konstruktioner för att förklara strukturella förtryck. Det kommer dock framgå att det inte är

³⁶ Jfr om humanistisk individualism: Braidotti, R. (2013). *The Posthuman*. Cambridge: Polity Press, s. 77.

³⁷ Se t.ex. Braidotti, R. (2002). *Metamorphoses: Towards a Materialist Theory of Becoming*. Cambridge: Polity Press, s. 120–131., Braidotti, R. (2009). Animals, Anomalies, and Inorganic Others. *PMLA*, 124(2), 526–532., Haraway, D. (2001). Encounters with Companion Species: Entangling Dogs, Baboons, Philosophers, and Biologists. *Configurations*, 14(1–2), 97–114., och Haraway, D. (2003). *The Companion Species Manifesto: Dogs, People and Significant Otherness*. Chicago: Prickly Paradigm Press.

³⁸ Haraway, D. (2008). Ett cyborgmanifest: Vetenskap, teknik och socialistisk feminism i slutet av 1900-talet. I *Apor, cyborger och kvinnor: Att återuppfinna naturen* (s. 186–224). Stockholm/Stehag: Östlings Bokförlag Symposion.

mitt slutgiltiga syfte att upprätthålla sådana uppdelningar, istället är det enbart ett medel för att nå målet.

Begreppen ”djur” och ”icke-mänskliga djur” kräver med anledning av föregående stycke ett förtydligande. ”Djur” kommer oundvikligen användas i kontrast till ”människa”. I synnerhet vid användandet av negationsformen ”icke-mänskligt djur”. Vissa tanketraditioner menar att begreppen inte bör användas över huvud taget, då de klumpar ihop en stor grupp olikartade livsformer.³⁹ Problematiken bottenar framför allt i separationen av mänskligt och icke-mänskligt, vilket reproducerar hierarkier om mänsklig överordning, vilka blir svåra att komma ifrån med en dualistisk reproduktion. Emellertid måste förevarande uppsats göra skillnad för att göra icke-skillnad. Icke-mänskliga djur används för att betona att även människan är ett djur i mängden av livsformer.⁴⁰ Likväl måste en uppdelning göras för att uppfylla syftet om en beskrivning av den producerade relationen mellan mänskligt och icke-mänskligt liv. ”Icke-mänskliga djur” och ”djur” kommer härnäst användas synonymt.

Vidare går det inte att göra avgränsningar i uppsatsen genom att exkludera vissa icke-mänskliga arter. Redan där och då reproduceras idén om hegemoniska uppdelningar av djur. Det går exempelvis inte att endast fokusera på schimpanser för att dess kognitiva förmåga ligger närmast det mänskliga intellektet. Det förtar den poäng som uppsatsen ställer upp, och syftet måste därför omfatta alla djurarter, utan att ta sikte på specifika artskillnader.

1.4 Disposition

”I rörelsen som gör det välbekanta främmande - eller det främmande välbekant - förmår vi att tänka och sträcka oss utanför förgivettagna antaganden. På så sätt handlar den teoretiska resan inte enbart om att röra sig mellan fastlåsta texter och positioner utan också om att (om)skapa både teori och sig själv som läsare.”⁴¹

Det här är ingen linjär resa mot en objektiv sanning. Men en text måste börja någonstans. För att kunna möjliggöra begripliggörandet av denna uppsats måste vissa förutbestämda mönster brytas. Perspektivavsnittet utgör nyckeln som formulerar den röda tråd som löper genom uppsatsen. Nyckeln lirkar upp lås och sparkar in dörrar som inte existerar förrän de målats upp. Det finns därför problemformuleringar och syften som inte presenteras förrän i en senare del av uppsatsen, detta för att möjliggöra ett mer levande narrativ. Jag och studieobjektet är enade i processen som är den här uppsatsens verklighet. Inte heller du som läser uppsatsen är skild från den. Eftersom verkligheten måste kokas ner till en serie linjära ord ber jag dig ta emot orden med öppet sinne och vidgad kropp. Jag vrider ur den smutsiga trasa som är min egen verklighet och erbjuder dess sörjiga innehåll till dig som läsare. De separata avsnitten utgör inte

³⁹ Derrida, J., & Wills, D. (2002). The Animal That Therefore I Am (More to Follow), *Critical Inquiry*, 28(2), s. 391.

⁴⁰ Det är inte min mening att kategorisera eller bidra till essenser, men för enkelhetens skull följer uppsatsen NE:s definition av djur som ”ett rike organismer som lever av att äta andra, levande eller döda, organismer.”, Nationalencyklopedin [NE]. (u.å.). *Djur*.

⁴¹ Tollin, K., & Törnqvist, M. (2005). *Feministisk Teori i Rörliga Bilder*. Malmö: Liber, s. 21.

isolerade öar, utan hänger ihop i ett nät för att sammanvävas och beblandas med varandra. Det är inte en absolut verklighet. Inte ens en tillräcklig verklighet för att täcka frågeställningen. Begränsningar är emellertid någonting som jag, såväl som läsaren, måste finna oss i. Texten som producerats finns i allra högsta grad. Jag, Fredrika, har skapat och skapas i den.

Den första delen har tagit avstamp genom att formulera uppsatsens ramar. Del två formulerar det valda perspektivet genom att öppna upp teoretiska bryggor som beskriver patriarkala och speciesistiska strukturer, och hur dessa påverkar och påverkas av mänsklig konsumtion av djur. Perspektivet sammanflätar feminismen med animalismen⁴² och erbjuder verktyg för att förstå relationer som sedan appliceras på studieobjektet intradjur. Del tre, som består av avsnitt tre, fyra och fem, applicerar därmed syftet i sin helhet genom att sammankoppla det digitala studieobjektet med det sammanflätade perspektivavsnittet. Avsnitt 4.1 och 4.2 delar upp två skilda förhållningssätt till intradjur och deras relation till människan och internet. 4.1 beskrivs i ett destruktivt maktsammanhang som ett belysande av rummet som relationerna skapas i, medan 4.2 beskriver sociala mediers affirmativa kraft och den potential det öppnar upp för de kroppar som ingår däri.

⁴² Animalism används i det här sammanhanget som begrepp för djurs frigörelse från konsumtion och destruktiv behandling. Jämför ”feminism”. Begrepp hämtat från Olson, E. T. (2002). *An Argument for Animalism*. I Martin, R., & Barresi, J. (Red.), *Personal Identity*, Hoboken: Wiley-Blackwell.

II. PERSPEKTIV

2 Legalspatial förståelse av människor och djur i konsumtion och relation

2.1 Lawscape: den förkroppsligade rätten

”Det faktum att det saknas ett förnimbart ursprung, förtar ingalunda rättens berättigande: att rätten är grundlös betyder inte att den är meningslös.”⁴³

I en rättspositivistisk ordning används rätten som en isolerad insida av domstolsordning, kontrakt, konventioner och andra rättsliga normer som framstår som neutrala och rättvisa. Socialkonstruktivisten Michel Foucault menar att det som kan formuleras i språk innehåller någon form av maktutövning, eftersom artikuleringar alltid befinner sig i en viss social och kulturell kontext, där maktdiskurser bestämmer vad som är norm och neutralt.⁴⁴ Rättens institutioner och system döljer således politiska maktförhållanden som har som syfte att framstå som neutrala. Kunskapsbildningen är aldrig neutral då den måste produceras genom språk. Den lingvistiska vändningen, som vann kraft hos anhängare som Foucault på 1960-talet, belyste språkets inneboende normer och värderingar. Makten ansågs således som individuell och temporär istället för universell och bestående. För att synliggöra maktförhållanden mellan människor och djur måste den rättsliga strävningen efter neutraliseringen slopas, såsom den används inom socialkonstruktivismen. På så sätt kan rättens alternativa funktioner och effekter nås.

2.1.1 Konvergensen av rätt och rum

I den här uppsatsen tas emellertid steget bortom en språklig förståelse av världen, mot en ontologisk vändning om materialitetens betydelse. En av nymaterialismens mest framstående forskare, Karen Barad, ifrågasätter nämligen det faktum att språkets gränser skulle vara vår verklighets gränser.⁴⁵ Hon menar att den lingvistiska vändningen, genom att fokusera på språk, reducerar verkligheten till att endast omfatta relationer genom språklig representation. De mänskliga och icke-mänskliga fysikaliska kroppar, som språket medlas genom, är inte inaktiva resurser, menar Barad.⁴⁶ För att öppna upp för ett inkluderande av icke-mänskliga djur, måste kropparna ses som kunskap i sig själva, och inte en passiv resurs som endast är verklig såsom medlare av mänskliga formuleringar.⁴⁷ Den språkliga vändningen förstår till viss del maktrelationer mellan människan och andra arter, såväl som mellan kvinnor och män, men håller sig alltså till idén om en uppdelning mellan rättsligt och icke-rättsligt, och så även

⁴³ Gustafsson, H. (2014). *Dissens: Om det rättsliga vetandet*. Stockholm: Jure Förlag, s. 110.

⁴⁴ Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972–1977*. New York: Pantheon, s. 39.

⁴⁵ Om verklighetens gränser genom språk, se: Wittgenstein, L. (2005). *Tractatus Logico-Philosophicus*. Stockholm: Bokförlaget Thales, p. 5.6.

⁴⁶ Barad, K. (2003), s. 801.

⁴⁷ En ytterligare problematik kring detta kommer utvecklas i punkt 4.1.4.

mellan mänskligt och icke-mänskligt. En del i rättens neutraliserande intention är det faktum att den alltid vill presentera sig själv såsom text, men rätten är materiell och avsevärt mer påtaglig än vad vi initialt uppfattar. Den ontologiska, eller rumsliga, vändningen bygger därför vidare på den språkliga vändningen genom överlappningar och inkluderingar, utan att vara en genealogisk uppföljare. Nymaterialism är en materialdiskursiv praktik som bygger på omfamnandet av materialitet såsom ontologisk essens.⁴⁸ Kroppar och rum är fysikaliska materialiteter som ges mening genom dess kommunikation och relation.⁴⁹ Istället för att förstå rättssystemet endast utifrån språk och text, förstås relationer, makt och rätt som materiella flöden som expanderar till de rum och kroppar som införlivar den.⁵⁰ Det innefattar teoretiserandet av hur kroppar rör sig, känner och uppfattar olika typer av rum. Philippopoulos-Mihalopoulos kallar konvergensen mellan rätt och rum för *lawscape*. *Landscape* är en oändlig kartografi av landskap som sträcker sig över spatiala rum där heterogena kroppar skapas och skapas aktivt och passivt i ett mångfaldigt system utan överordning eller utsida. *Landscape* består av lagstiftning och domar, men också rörelser, känslor och avstånd som ständigt kommunicerar och upprepar sig själva i oändliga variationer.⁵¹ När rätten förkroppsligas synliggörs begränsningarna i rättens textuella begrepp. Det går inte att dra en gräns mellan rätt och samhälle. Det är endast ett upprätthållande av en chimär om rättssäkerhet. Om rätten har en utsida kan oönskade kroppar stötas utanför systemet för att tillåta rätten att fortsätta vara det som den förväntas vara.⁵² Rättens exkluderande av djur som subjekt är ett av rättens försök till att förskjuta djur till en imaginär utsida.⁵³

En ”kropp” kan vara både mänsklig och icke-mänsklig, och kan enligt posthumanistiska teorier översättas till ungefär ”ett liv”. Begreppet ”förkroppsligande” materialiserar verkligheter och kontexter i rörelseprocesser mellan människor och djur.⁵⁴ Förkroppsligandet är inte ett mänskliggörande, tvärtom är det ett avsteg från mänsklighetens förstådda centrum. Vikten av dekonstruktion och konvergens av dikotomier och hierarkier bör understrykas för att utveckla en förståelse av rätt, världen och relationer som inte vilar på det ena eller andra färdigkonstruerade konceptet inom en fastlåst världsbild.

2.1.2 Rätt som universell

Rätten uttrycks gemenligen som abstrakt och universell; en transcendent kraft som svävar över de kroppar den påverkar och därmed upprätthåller idén om att vara objektiv. Mänskliga rättigheter är exempel på ett konstruerat begrepp som placeras utanpå de kroppar som rätten anser uppfylla kriteriet för subjektivitet, där icke-mänskliga djur utesluts och förskjuts till den

⁴⁸ Svedmark, E. (2016). *Becoming Together and Apart: Technoemotions and other posthuman entanglements*. Umeå: Institutionen för Informatik, Umeå Universitet, s. 147.

⁴⁹ Barad, K. (2007), s. 133.

⁵⁰ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 4.

⁵¹ *Ibid.*, s. 45.

⁵² *Ibid.*, s. 57.

⁵³ Varför rättens metoder inte är hållbara kommer framgå härnadan.

⁵⁴ I stora delar kommer min ansats följa Braidottis teoretiska förklaring av förkroppsligande: “[...] I want to think through the body, not in a flight away from it. This in turn implies confronting boundaries and limitations.”, och ”I call this the ’materialism of flesh’ school in that it gives priority to issues of sexuality, desire and the erotic imaginary.”, Braidotti, R. (2002), s. 5.

annanhet som är den falska utsida dit marginaliserade kroppar förkastas.^{55 56} Positivistisk rätt garanterar rättssäkerhet genom en objektivt konstruerad rättsnorm, som förklarar sig och imiterar verkligheten genom objektivt skapade dikotomier. Philippopoulos-Mihalopoulos menar att en rättsordning fri från utomstående kontexter är en illusion som rätten själv insisterar om att upprätthålla för att friskriva sig från ansvar.⁵⁷ Rätten bör istället förstås som en del av ett rumsligt och flytande maktsystem, eftersom det tillåter rättens potential att öppnas upp för alternativa perspektiv utanför lagtext och juristers makt. Rätt är inte bara statsrätt, bolagsrätt, sociala normer eller naturrätt. Lawscape bygger på temporala faktiska skeenden där kroppar ständig möts, förskjuts och vrids runt andra kroppar. Lawscape skapar rörelse och får oss att handla enligt vissa mönster. Rätten styr kroppar, samtidigt som kroppar styr rätten. Det viktiga är inte att vi underställer oss lagen utan att den samexisterar parallellt och tätt sammanslingrat med oss.⁵⁸

Under en djurskyddslagstiftning ställer sig rättsordningen över djurkroppen, istället för att samverka med den. Istället för att tillskriva djur rättigheter närmar sig rätten djuren genom att tillerkänna dem ett successivt förbättrat djurskydd. Djurrättsvetaren Gary L. Francione menar att det inte kommer leda till ett erkännande av djuren som rättighetssubjekt, utan upprätthåller snarare idén om att ett fortsatt utnyttjande av djur är rättfärdigat.⁵⁹ Djurskydd bär med sig en ironi som formas av den rättsvetenskapliga ram som de traditionella djurrättsteorierna grundar sig på: en idé om mänsklig överordning.⁶⁰ Skyddsvärdet blir i sig en form av objektifiering och den paradoxala cirkeln är därmed sluten.⁶¹

2.1.3 Rätt som styr kroppar

Normer har konsekvenser för hur kroppar rör sig genom rum, och vilka känslor och begär som produceras. Det avgör vem eller vad som får vara på en viss plats, och vilka kroppar som kan kopplas med andra kroppar. I lawscape flödar kapital över gränser, medan barn dör på Medelhavet, eftersom lawscape tillåter en sådan flödesordning. Kvinnor tar omvägar hem från krogen medan en hund kopplas utanför ICA, eftersom det, som Norrköping tingsrätt skulle uttrycka

Modin, F. (2017) *Rökning tillåten*.

⁵⁵ Douzinas, C., & Gearey, A. (2005). *Critical Jurisprudence: The Political Philosophy of Justice*. Oxford/Portland: Hart Publishing, s. 105.

⁵⁶ Vidare om annanhet se: Wolfe, C. (2003), s. 19.

⁵⁷ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 93.

⁵⁸ Ibid., s. 68.

⁵⁹ Francione, G. L. (2009). Animal Welfare and the Moral Value of Nonhuman Animals. *Law, Culture and the Humanities*, 6(1), s. 26.

⁶⁰ Se om utilitaristisk djurrätt t.ex. Singer, P. (2009). *Animal Liberation: A New Ethics for our Treatment of Animals*. New York: Harper Perennial Modern Classics., och neo-Kantianistisk djurrätt t.ex. Regan, T. (2009). *Tomma burar: en bok om djurrätt*. Hallsberg: Back to Being.

⁶¹ Wolfe, C. (2003). *Zoontologies: The Question of the Animal*. Minneapolis/London: University of Minnesota Press., s. xvi.

det, är ”det samhälle som vi för närvarande lever i.”⁶² Personen sittandes på filten bredvid hunden är inte ens välkommen att vistas utanför entrén.⁶³

Frågan om att finna rätt måste omformuleras till att handla om vad rätten *gör* och vad den har för *potential*.⁶⁴ Rätten har inte några gränser eller någon utsida. Dess potential finns och sker i allt vi känner och inte känner till. Enligt Foucault innehar ingen kropp makten, utan den disciplineras genom relationer där rörelser av makt dynamiskt strömmar genom kroppar.⁶⁵ Rätten artikuleras fortfarande i text, men även i rymd och kropp, eftersom den alltid varit materiell.⁶⁶ Det går således att granska hur kroppar rör sig i rum för att analysera vad rätt och makt skapar.⁶⁷ Möten mellan mänskligt och icke-mänskligt kan observeras för att materiellt öppna upp och rekalibrera den förstådda mänskliga verklighet som orsakar, och orsakas av, förtrycket mot djur.⁶⁸

2.2 Atmosfär: den förkroppsligade makten

Varför presenterar sig rätten på det sätt som den gör? Hur kommer det sig att vissa kroppar anses mer värda än andra? Varifrån kommer påståendet om att djur är underställda människan? Makt skapar sig själv i en viss semi-observerbar ordning. Den dynamiska kraft som strömmar genom människor och djur utövas av somliga och accepteras av andra utan att statistiskt innehas.⁶⁹ Vissa kroppar väger mer än andra beroende på var i rummet de befinner sig. Mänskliga kroppar kan dra och slita i icke-mänskliga kroppar som de anser vara av underordnat värde. Genom att förskjuta icke-mänskliga kroppar till annanheten påverkar mänskliga kroppar deras rörelsemönster för att möta sina enskilda begär.⁷⁰ De starkare kropparna kan bilda komplexa konstellationer där viss makt eller vissa normer sprids och expanderas till den grad det inte längre känns på kropparna som utsätts. Immanensplattan tippas över när för mycket makt samlas på ett ställe och lawscape imploderar i sin egen önskan att bli bortglömd. När rummet förkroppsligar strukturellt förtryck bildas atmosfär.⁷¹

Lawscape blir atmosfär genom det totala osynliggörandet av rätten.⁷² När rätten nästlar sig in i kroppar osynliggörs den för att framstå som frihet, val och begär. Privata rum definieras som om de vore fria från legal inblandning när de i själva verket är exotifierade, rasifierade och sexualiserade.⁷³ Kroppar är ständigt sammanvävda i den osynliga rätten utan att vara medvetna

⁶² Norrköpings tingsrätts dom 2017-10-18 i mål nr B 2001-17, s. 13.

⁶³ Fritze, G. (2017, 29 augusti). Vellinge Har Beslutat om Tiggeriförbud. *SVT Nyheter*.

⁶⁴ Bruncevic, M. (2014). *Fixing the shadows: Access to art and the legal concept of cultural commons*. Göteborg: Kompendiet, s. 88.

⁶⁵ Foucault, M. (2008). *Samhället måste försvaras*. Hägersten: Tankekraft Förlag, s. 42.

⁶⁶ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 66.

⁶⁷ Käll, J. (2017). *Converging Human and Digital Bodies: Posthumanism, Property, Law*. Göteborg: Department of Law, School of Business, Economics and Law, University of Gothenburg, s. 101.

⁶⁸ Åsberg, C., Hultman, M., & Lee, F. (2012). Möt den posthumanistiska utmaningen. I Åsberg, C., Hultman, M., & Lee, F. (Red.), *Posthumanistiska Nyckeltexter*. Lund: Studentlitteratur, s. 32.

⁶⁹ Foucault, M. (2008), s. 42 f.

⁷⁰ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 11.

⁷¹ *Ibid.*, s. 78.

⁷² *Ibid.*, s. 107.

⁷³ *Ibid.*, s. 74.

om det. Rätten hindrar kropparna från att handla och får dem att röra sig på vissa bestämda sätt. Lawscape förställer sin närvaro så länge den kan, på så många sätt den kan. Det är inte en transcendent process, utan den sker under överenskommelse med andra kroppar, genom begär och handlingar. Det är vad som uppstår när kroppar hålls ihop mot och genom varandra. Kroppar utgör atmosfär, och atmosfär utgör kroppar.⁷⁴ Atmosfären påverkar bland annat vår kroppsliga placering och vårt behov att konsumera. En person som äter kött kommer förmodligen svara att hen gör det för att hen tycker att det är gott. Karnistiska normer framstår som fria val eftersom den sociala normen osynliggörs, och begäret förvandlas således till självuppfyllande profetia.⁷⁵

Lawscape kan illustreras som ett vidsträckt naturlandskap. Äganderätten är de solida bergskedjor som vecklar ut sig och tar över horisonten. Dess konturer formar dalar, insjöar och fjordar som ramar in landskapet och klargör att horisonten inte alls är oändlig. Social ingenjörskonst och akademisk forskning är de flytande dynamiska strömmar som rinner genom landskapet och slipar ner bergen, någon millimeter per sekel. Det är makten hos en domare, eller kraften hos en forskare, att göra skillnad genom att alstra kunskap. Atmosfären är luften.⁷⁶ Den som bor under varenda sten, i varenda fågels lunga och i vartenda moln. Överallt härbärgerar den livsviktiga materia som inte känns på de livsformer som befolkar landskapet, men som ändå betyder allt för deras överlevnad. I den förorenade luften bor känslan, den klump i magen, som denna uppsats ämnar teoretisera.⁷⁷

Atmosfär sprider sig icke-genealogiskt, som ett virus genom rum, tid och lawscape och färgar gränslöst sin omgivning. Häri känner sig kroppar fångslade, situerade eller befriade.⁷⁸ Atmosfären stöter reflexmässigt bort det som inte passar dess syfte och tvingar dem in i annanheten.⁷⁹ De kroppar som befinner sig i annanheten känner otrygghet, rädsla och obehag när de inte kan identifiera sig med den kollektiva affekt som är insidan av atmosfären. De formas ändå av atmosfären och rycks med på en resa utan flyktvägar, som de egentligen inte vill vara en del av.

Frågan om spatial rättvisa uppstår när en kropp kan ockupera en viss plats vid ett specifikt tillfälle.⁸⁰ Utrymmet är begränsat och maktkamper om rummet kommer därför att fortsätta existera. Uppsatsen avser inte att avgöra vem som har rätt till vilket utrymme. Kampen synliggörs utan att göra anspråk på normativa utsagor; den politiska undertonen vilar på synliggörandet av atmosfären. Här nedan föreslås maktordningar som presenterar sig såsom atmosfär och som är relevanta i sammanhanget. Atmosfärerna kommer följa som en röd tråd genom uppsatsen för att illustrera avgörande aspekter av den mänskliga konsumtionen av djur.

⁷⁴ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 124.

⁷⁵ Ibid., s. 73.

⁷⁶ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 126.

⁷⁷ Observera att lawscape inte är samma sak som landskap, Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 74. Symboliken används ändå i sammanhanget för att beskriva verklighetens förkroppsligade materialitet för en läsare i behov av en mer illustrativ och färggrann förklaring.

⁷⁸ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 3.

⁷⁹ Ibid., s. 129.

⁸⁰ Ibid., s. 176.

2.2.1 Kapitalism

Filosofen John Locke beskriver äganderätten som en naturlig rättighet, särskilt tillskriven människan.⁸¹ Locke hävdar att varje människa äger sin egen kropp, vilket innebär att det kroppsliga ägandet konstituerar varje människas subjektivitet. Hur många enheter kan ersätta en kropp innan den blir någonting annat? Hur många delar kan bytas ut mot pacemakers, proteser och lösögonfransar för att fortfarande räknas som ens egen? Vad händer med de kroppsdelar som går att sälja eller avlägsna? Vilka delar som är väsentliga för att konstituera en icke-avvikande kropp är högst godtyckligt. Det anses godtagbart att transplantera organ, sälja hår och ge blod. Samtidigt anses det avvikande att forma sin kropp genom svält, bröstförstoring, kroppsmodifikation eller överkonsumtion (av mat). En person som frivilligt amputerar en arm diagnostiseras troligtvis som mentalt sjuk och riskerar tvånginläggning. Människor som vill bli av med rätten till sin egen kropp går emot äganderätten och tillfredsställer således inte kapitalismen. En sådan avvikande kropp anses inte vara lika mycket subjekt som den som fullt ut äger sin kropp på det sätt kapitalismen önskar. Den lockeanska äganderätten innehar således praktiska paradoxer som är lämpade att ifrågasättas utifrån ett post-kapitalistiskt perspektiv.⁸²

Varför ägs vissa kroppar av någon annan än de själva? Varför drunknar barn på medelhavet medan kapital tillåts flöda fritt genom tullar, murar och hav? Varför krossas griskulingars skallar i stengolv när de inte är "dugliga" som slaktdjur samtidigt som Visätter Kalkongård får ersättning för finansiell förlust när de inte får möjlighet att mörda de djur som de håller inlåsta? Kapital flödar friktionsfritt över gränser eftersom den kapitalistiska atmosfären tillåter det. Kapitalismen bygger upp murar som gynnar finansiell vinst till varje pris.⁸³ Produktionen av kapitalismen som atmosfär är en del av rummet. Den färgar och färgas av lagstiftaren, företagaren, slaktaren och djurägaren. Kapitalismen är en figuration av atmosfären i rummet. Det är inte bara en tom stad, utan en aktivt producerad smältdegel, uppbyggd av resurser, kapital, individualism och konsumtion.

Äganderätten är central i ett kapitalistiskt samhälle där djur inte äger någon del av sin kropp. Systemet präglas av sådan makt som ämnar kontrollera alla levande kroppar genom bland annat patologisering inom sjukvården och marknadens kontroll över kroppen.⁸⁴ ⁸⁵ Sjukvården disciplinerar genom att upprätthålla bilden av köttkonsumtion som naturlig, normal och till och med nödvändig.⁸⁶ Under kapitalismen används djur som kommersialiserad produkt. Djurkroppar förvandlas till tillgångar genom exploatering och fetischism. Djur utgör råvarumaterialet för en industriell resurs genom sin päls, sitt skinn, sin mjölk och sitt kött. Det är en handelsvara av slit-och-släng-karaktär under marknadsekonomin. Djur används även som

⁸¹ Radin, M. J. (1982). Property and Personhood, *Stanford Law Review*, 34(5), s. 966

⁸² Radin, M. J. (1982), s. 966

⁸³ MacMillan, F. (2010). The Emergence of the World Trade Organization: Another Triumph of Corporate Capitalism? I Johns, F., Joyce, R., & Pahuja, S (Red.), *Events: The Force of International Law*. London: Routledge/Taylor & Francis, s. 3.

⁸⁴ Wolfe, C. (2013). *Before the Law: Humans and Other Animals in a Biopolitical Frame*. Chicago: The University of Chicago Press, s. 5

⁸⁵ Foucault, M. (2008), s. 51.

⁸⁶ Joy, M. (2014), s. 111.

gratis arbetskraft, utan reciprok kompensation.⁸⁷ Rättssystemet definierar i bägge fall djur som egendom: en ekonomisk resurs som människor och företag kan äga. Företagen erkänns som rättssubjekt, medan djuret inte gör det.

Avancerad kapitalism är en våldsideologi som äter upp mjukare värden och sätter marknadsekonomin i första rummet, där vissa kroppar får stryka på foten. Den illegala handeln med vilda djur omsätter miljarder dollar varje år.⁸⁸ Enligt svensk lagstiftning ska djurproduktion skötas utan djurs onödiga obehag och lidande för att anses rättslig.⁸⁹ Denna rättsliga praktik släcker 100 miljoner djurliv varje år, bara i Sverige.⁹⁰

Ingen kropp är tillräckligt stark för att undandra sig ledet och artikulera opposition. Det inbegriper normer i vårt tankesätt som är oreflekterade. Normbrott existerar emellertid som ett sätt att avtäckta slöjan. Om exempelvis människan skulle röra sig mot en vegetarisk norm där kött är ett aktivt val snarare än regel, ställer det i viss mån den kapitalistiska atmosfären på ända.

Så varför är kontroll över kroppar så viktigt för människan? Rättsvetaren Margaret Jane Radin menar att det beror på människans förväntningar på hur ägodelar ska definiera hens *persona* i framtida scenarion.⁹¹ Kapitalismen tycks måla upp ett scenario där människan definieras av vad hen äger. Vi våldför oss på handelsvaror och det vi definierar som objekt. Objekten blir en del av oss när det förlorar all form av aktivitet. Genom att konstituera äganderätt skyddar rättssystemet uppfattningen om människans behov av kroppsligt ägande. Staten har mandat att frihetsberöva personer som inte anses vara kapabla till att ta hand om sin egen kropp på ett sätt som staten finner lämpligt. Att släppa den mänskliga intellektuella kontrollen över kroppen, skulle suddas ut gränserna för vad som skiljer mänsklighet från icke-mänsklighet.⁹² När kritik riktas mot isolerad subjektivitet och äganderätt, kan även kapitalismen ifrågasättas.

2.2.2 Antropocentrism

Eftersom samspelet mellan *lawscape* och atmosfär är immanent, saknar den utsida. Ingenting sker i ett vakuum och kapitalismen är därför nära sammankopplad med antropocentrismen. Antropocen och kapitolcen är rum som verkar parallellt och i växelverkan med varandra. Det är en tanke som är intimt sammankopplad med det biologiska avtryck människan oåterkalleligen lämnar på djur och natur genom konsumtion.⁹³

I antropocen förstås människan som den absoluta mittpunkten av världsordningen. Den liberalhumanistiska idéproduktion som utformats utefter antropocentrismen skapar illusionen om människan som generisk abstraktion. En människa utan nationalitet, kön eller

⁸⁷ Braidotti, R. (2013), s. 70.

⁸⁸ Världsnaturfonden. (2017, 4 januari). *Illegal handel med vilda djur och växter*.

⁸⁹ SFS 1988:534. *Djurskyddslag, 14 §*. Stockholm: Näringsdepartementet.

⁹⁰ Jordbruksverket. (2017). *Statistikdatabas - animalieproduktion*.

⁹¹ Radin, M. J. (1982), s. 968.

⁹² Ett sådant antagande kommer utvecklas djupare i avsnitt 2.3.

⁹³ Se t.ex. Morton, T. (2013). *Hyperobjects: Philosophy and Ecology after the End of the World*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

funktionsvariation. En fri, förnuftig och rationell människa som agerar alltings måttstock. Det är ett normativt, osynliggjort perspektiv som illustrerar en universell och icke-situerad individ som kan appliceras på all förståelse av vad det innebär att vara människa. I *The Order of Things* utvecklar Foucault konceptet om människan som den vita västerländska mannen.⁹⁴ Leonardo da Vincis vitruvianske man är musan som kan appliceras på representationen av rättsväsendet och hur rättssubjektivitet uppfattas. Han bestämmer vem och vad som är berättigad rättigheter och befogenheter och han avgör vem och vad som utesluts från systemet. De kroppar som inte svarar mot normen förskjuts till antropocenens periferi. Den manliga blicken är en förkroppsligad rätt som definierar och omformulerar andra kroppar för att passa den antropocentriska mallen. Eftersom den vitruvianske mannen bestämmer vad som är rätt och fel, bortses från berättelser som faller utanför ramen. Trots att vi har ett uttalat ideal som menar att alla människor är lika⁹⁵, så är det tydligt att rum inte är formade på samma sätt för alla kroppar.⁹⁶ Antropocentrismens mallar är mer problematiska för kroppar likt djur och kvinnor, som måste vistas i rum som inte är jämbördigt trygga platser för dem som för andra. Kropparnas erfarenheter förminskas av den vitruvianske man som inte förstår problemet och följaktligen menar att rummet är fullkomligt tryggt.

2.2.3 Speciesism

Det icke-mänskliga har alltid redan varit fysiskt påtagligt och samtidigt analytiskt frånvarande. Speciesismen utgör en direkt effekt av antropocentrismen. Eftersom djur definieras som egendom finns ett direkt och indirekt medgivande för människor att aktivt konsumera sin egendom. Att taxonomiskt organisera levande kroppar utefter tillskrivna generiska skillnader bildar en hierarkisk ordning som i sin tur legitimerar en våldsbenägen relation till den förskjutna annanheten. Icke-mänskliga djur har ingen plats i antropocentrismens centrum utan erövrats av den kapitalstarka mannen genom att objektifieras som endast en *kropp*.⁹⁷

2.3 Det mänskliga förnuftet

2.3.1 Uppdelningen av kropp och själ

“The most dangerous thing society teaches boys and men, especially white boys and men, is that their emotions are objective logic and reason and that anyone who disagrees is being irrational.”⁹⁸

Människan definierar tänkandet som rationellt överordnat det kroppsliga.⁹⁹ Liberalhumanismen är rotad i upplysningen och samverkar med antropocentrismen. Descartes

⁹⁴ Foucault, M. (2005). *The Order of Things: An archaeology of the human sciences*. London/New York: Routledge, s. 355.

⁹⁵ FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 1.

⁹⁶ Braidotti, R. (2013), s. 13 ff.

⁹⁷ Ryder, R. D. (2004), s. 83–92.

⁹⁸ [steviemcfly]. (2014, 29 augusti). *Tumblr*.

⁹⁹ Spindler, F. (2009), s. 62.

formulerar en epistemologisk deduktion i uttalandet ”*Je pense, donc je suis*”¹⁰⁰, där människans hela existens grundas i hens tänkande. Det är en tydlig uppdelning av kropp och själ som fortfarande idag har bäring på vår kunskapsproduktion.¹⁰¹ Makt grundas i skillnader som betraktas som ofrånkomliga och därmed transcendent moraliska.¹⁰² Det är en idé om tänkandet som en exklusivt mänsklig förmåga som trumfar alla andra livsformer. Människan anser sig genom förnuftet vara berättigad till makt och överordning.¹⁰³ Den

Kusama, Y. (1966) *Narcissus Garden*.

autonoma individen är ett rättssubjekt som privilegieras med rättigheter tack vare sitt medvetande. Varje kropp uppfattas som en isolerad, tänkande individ som ingår i sin egen körbana genom livet, i konkurrens med andra om vem som är snyggast, rikast och smartast.¹⁰⁴

Vi ser på kroppen som ett skal, en utsida som speglar vår inre själ: kärnan till oss själva. Ögonen är våra fönster till själen: en spegling eller reflektion som medlare till det överordnade förnuftet. I följande teoribildning används ”själ” synonymt med engelskans ”*mind*”. Även om själen för tankarna till gudomliga och religiösa konnotationer så används det i sammanhanget som motsvarighet till det mänskliga tänkandet. Det ligger dock ett stort mått sanning i att förnuftet faktiskt har gudomliga härledningar, eftersom det i descartiensk mening ses som ett transcendent väsen som utgör människans inneboende värde.

2.3.2 Kroppen som smutsig, tanken som ren

Braidotti menar att uppdelningen av kropp och själ är en liberalhumanistisk process som särskiljer människan från andra livsformer. En tydlig distinktion mellan kropp och själ har mätts upp för att således tillskriva djurkroppar annanheten.¹⁰⁵ Den liberalhumanistiska idéproduktionen separerar kulturen från naturen och ger rationalitet en särskild position som sublim kultur. Kroppen är en del av naturen, men den rena tanken är den neutrala normen. Människan bemöter vetenskapen som ett upphöjt subjekt som tillverkas utan kroppsliga inslag. Uppdelningen av kropp och själ står i direkt anslutning till andra dikotomier, såsom civiliserad-primitiv, jaget-den andre, aktör-resurs och subjekt-objekt. Det förra är det rena, gudomliga och det senare tillskrivs de kroppar som betraktas som ”annan”. Marginaliserade kvinnor, rasifierade människor och icke-mänskliga djur ingår i den annanhet som ett atmosfäriskt system av logiker och praktiker ger tillåtelse att exploatera och konsumera.¹⁰⁶

¹⁰⁰ ”Jag tänker, alltså finns jag”

¹⁰¹ Sandberg, P. (Producent). (2011, 6 mars). ”Jag tänker, alltså finns jag” *Filosofiska Rummet*, Sveriges Radio.

¹⁰² Haraway, D. (2008). *Apor, Cyborger och Kvinnor: Att Återuppfinna Naturen*. Stockholm: Östlings Bokförlag Symposium, s. 16.

¹⁰³ Braidotti, R. (2013), s. 56.

¹⁰⁴ Douzinas, C., & Gearey, A. (2005), s. 181.

¹⁰⁵ Braidotti, R. (2009), s. 527.

¹⁰⁶ Haraway., D. (2008), s. 219.

Det är ingen slump att begreppet ”köttmarknad” används nedsättande om rum där kroppar med djuriska instinkter beblandas. Det är en bildlig illustration av könshandel eller mäns jakt(!) efter sexualpartner.¹⁰⁷ De kroppar som utgör köttmarknaden är smutsiga och kopplade till människans mest ”primitiva” funktioner. Det är smuts, svett och skam i ett virrvarr av djuriska kroppar utan rationell förmåga. Det är en omgivning där aktiva konsumenter kan ta sig rätten till passiva, objektifierade kroppar. Kropparna är könade, sexualiserade och exotifierade; de tillskrivs egenskaper som inte hör hemma i ett civiliserat antropocentriskt centrum.¹⁰⁸ Människan utsätter djur för en fullständig avsubjektivering genom att definiera dem som endast en kropp, en köttslamsa utan förnuft och således utan inneboende värde. Det förväntas inga känslor från en kropp, som endast definieras som resurs, för att tillfredsställa människans begär.¹⁰⁹ Handeln med kroppar är en fetischerande praktik och humanliberal, antropocentrisk diskurs som stöds av den avancerande kapitalismen. Foucault beskriver hur synliggörandet av förhållandevis hänsynslösa repressalier kunde skapa civila protester, men så snart repressalierna institutionaliserades föreföll de vara rimliga eftersom de doldes bakom rättssäkra och logiskt grundade institutioner.¹¹⁰ När djurproduktionen i Sverige flyttades ut från stadskärnan i början av 1900-talet var ett underliggande syfte att den civiliserade människan skulle slippa se det barbariska våld som praktiserades inom köttindustrin.¹¹¹ Våldet anses väcka det djuriska i oss och genom bland annat fotograferingsförbud hos slakterier blundar vi för den faktiska praktik som människan ständigt fortsätter att reproducera.

2.3.3 Den hysteriska kvinnan: djur- och kvinnokroppar utan förnuft

Djurhandeln är den tredje största illegala marknaden i världen. Efter vapen och droger, men före kvinnor.¹¹² Det är inte bara djur som utgör handelsvaror i den kapitalistiska atmosfären. Kvinnan passerar vanligtvis som människa inför rättsordningen, bland annat eftersom hon omfattas av FN:s konvention om Mänskliga Rättigheter, där hon inte längre anses tillhöra mannen. Genusvetaren och anti-humanisten Rosi Braidotti frågar sig dock om kvinnan någonsin har varit fullt ut människa.¹¹³ Varför behövs det annars en konvention för att särskilt stödja kvinnors rättigheter?¹¹⁴ Detta kan likställas med funktionerna av ett djurskydd, där en abstrakt humanism ställs i centrum för att skydda passiva kroppar.

I definitionen av människan ligger definitionen av mannen. Konventioner framställs utifrån en sådan liberalhumanistisk måttstock. Samtidigt objektifieras och reduceras kvinnor till att endast definieras utefter sin kropp.¹¹⁵ Den antropocentriska kapitalismens universella blick exproprierar hennes sexualiserade kropp. Mannen är den neutrala bedömningsgrunden, med

¹⁰⁷ Se t.ex. Rehnström, E. (2016, 15 februari). Nikolina Thun: ”Det är en enda stor köttmarknad”. *SVT Nyheter*.

¹⁰⁸ Braidotti, R. (2013), s. 99.

¹⁰⁹ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 46.

¹¹⁰ Foucault, M. (1987). *Övervakning och straff: fängelsets födelse*. Lund: Arkiv, s. 269 ff.

¹¹¹ Sandberg, P. (Producent). (2017, 19 februari). Människan och djuren – hur ska relationen se ut? *Filosofiska rummet, Sveriges Radio*.

¹¹² Braidotti, R. (2013), s. 70.

¹¹³ Ibid., s. 71.

¹¹⁴ Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women.

¹¹⁵ Braidotti R. (2013), s. 38.

ett rent, transcendent och sansat förnuft. Kvinnan ses som antitesen: en hysterisk, svårstyrd naturkraft. Kvinnlig kroppslighet inskränks till att handla om hennes potential som sexuellt objekt. Patriarkatet reproducerar en bild där mannen har tillgång till kvinnans kropp. Kvinnan används och kommersialiseras i bland annat reklam, prostitution och underhållning. Den kropp som borde ses som kvinnans egen, tas ifrån henne som mest. Genusrättsvetaren Catherine MacKinnon menar att: "sexuality is to feminism what work is to marxism."¹¹⁶ Liksom organiserad exploatering av arbetaren, till gagn för kapitalägaren, exploaterar patriarkatet kvinnans sexualitet genom att uttrycka henne utifrån mänskligt (manligt) begär.¹¹⁷ MacKinnon ser kvinnan som ett konstruerat objekt för någon annans begär. Det är en amputering av kvinnligt värde som reduceras till att omfatta endast hennes kropp och sexualitet.¹¹⁸ Kvinnan är alienerad, förskjuten till den smutsiga annanheten och ställd i direkt opposition till den vitruvianske mannen. Hon kan inte ockupera positionen som mänskligt subjekt, i alla fall inte i sin helhet. Hon är passiv; aldrig fullt ut människa.¹¹⁹

Enligt västerländska normer ska kvinnokroppen helst inte finnas över huvud taget. Över 95 procent av alla som drabbas av anorexi i Sverige idag identifierar sig som kvinnor. Enligt en undersökning från Rädda Barnen som omfattar 25 000 barn och ungdomar uppger var femte flicka att hon lidit av någon form av ätstörning det senaste året.¹²⁰ Genom mat kan kvinnan ta kontroll över sin kropp, och svälta sig till det stadie där hon blir ett med naturen. Om hon tar kontroll över kroppen på ett sätt som inte gynnar den manliga blicken anses hon istället behöva bli disciplinerad genom vård.¹²¹ Även det är en sorts konsumtion av kvinnan. Patriarkatet dubbelbestraffar ständigt henne och hennes kropp.¹²² Hon är galen om hon svälter sig, men ska vara tillräckligt tunn för att behaga skönhetsidealet. Den manliga kapitalistiska blicken bestämmer var den gränsen går.

Kvinnokroppar och icke-mänskliga djurkroppar reduceras till en resurs tillåten att konsumera. De kan båda jämföras utifrån sitt förtryck, men även utifrån sin gemensamma potential.¹²³ Om kvinnan och djuret kan behålla den kontroll som krävs för att slippa utsättas för konsumtion, kan hon slänga sig ut med öppet hjärta och lita på att bli fångad av andra icke-mänskliga kroppar som bär henne. Om kvinnan tar kontrollen över sin egen kropp kan hon alliera sig med djur och natur och gå upp i en fotosyntes där hon återtar sin naturliga kroppslighet.¹²⁴ Kvinnlig och djurisk potential som motståndskraft återkommer i avsnitt 4.2.

¹¹⁶ MacKinnon, C. A. (1982). Feminism, Marxism, Method and the State: An Agenda for Theory. *Signs*, 7(3) s. 515.

¹¹⁷ Haraway, D. (2008), s. 177.

¹¹⁸ Ibid., s. 178.

¹¹⁹ Grosz, E. A. (1987). Feminist Theory and the Challenge to Knowledges. *Women's Studies Int. Forum*, 10(5), s. 476.

¹²⁰ Douglas, M. (2014). *Ung Röst 2014*. Stockholm: Rädda Barnen, s. 7.

¹²¹ Om misogyni inom sjukvården, se Ussher, J. M. (1991) *Women's Madness: Misogyny or Mental Illness?* Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf, s. 90 f.

¹²² Jarlbro, G. (2006). *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur, s. 65.

¹²³ Ferrando, F. (2014) Posthumanism. *Tidskrift för Kjonnsforskning*, 38(2), s. 170.

¹²⁴ Wolfe, C. (2003), s. 19.

2.3.4 Konvergens av kropp och själ

“Poetry is evidence that the body thinks and the mind feels.”¹²⁵

För att synliggöra relationer mellan mänskligt och icke-mänskligt i ett nytt ljus måste humanism omdefinieras och brytas ner. I vår kultur ses människan som artikuleringen och uppdelningen av kropp och själ: som ett naturligt element och en övernaturlig eller metafysisk essens. I post-antropocentrismen är människan inte längre verklighetens självklara centrum. Han är upplöst: isolerad identitet och universella värden har gått förlorade.¹²⁶ Det som upphör när kroppen konvergerar med själen är subjektet i kontrast till objektet, och inte människan i sig.¹²⁷ Det som tidigare setts som upphöjt förnuft kan istället förstås i direkt, immanent relation till det materiella: ett förkroppsligande av hjärnan.¹²⁸ Det är en förening av det politiska och det fysiologiska där samhällskroppen och kunskapen är en ständig produktion i tillblivelse, istället för att utgöra en reproduktion av

Okänd (2013)

dikotomier. När uppdelningen av kropp och själ överges, släpper vi tanken om ett överordnat mänskligt medvetande och således även hierarkier uppdelade i fysiskt och icke-fysiskt, maskin och organism, mänskligt och icke-mänskligt.¹²⁹ Enligt Baruch Spinoza existerar både kropp och själ men de är ständigt samverkande.¹³⁰ Allt liv benämns i denna uppsats som kroppar, i syfte att konvergera kropp och själ och därmed avglorifiera det mänskliga sinnet. Målet är att förflytta normen för att stödja processen av becoming-animal, kropparna och äcklet.^{131 132}

2.4 Kroppar, makt och rum

2.4.1 Den deleuzianska kroppen: förlängda kroppar

Idén om det isolerade subjektet måste förkastas för att komma närmare en verklighet som inte byggs på hierarkiskt förtryck. En kroppslig uppfattning lämnar maktsystem med den manliga abstraktionen i fokus. Med grund i Spinozas pluralistiska monism föreslår filosoferna Gilles Deleuze och Félix Guattari en tankekonstruktion om kroppar som förlängda och i ständig relation till varandra.

¹²⁵ Waheed, N. (2017).

¹²⁶ Deleuze, G. (1986). *Foucault*. Paris: Minuit, s. 107

¹²⁷ Agamben, G. (2004). *The Open: Man and Animal*. Stanford: Stanford University Press, s. 6.

¹²⁸ Spindler, F. (2009). *Spinoza: Multitud, Affekt, Kraft*. Munkedal: Glänta Produktion, s. 51.

¹²⁹ Spindler, F. (2012), s. 9.

¹³⁰ Deleuze, G. (1988). *Spinoza: Practical Philosophy*. San Fransisco: City Lights Books, s. 18.

¹³¹ Braidotti, R. (2009), s. 527.

¹³² Bilden ovan föreställer ett självporträtt målat av en kvinna under påverkan av LSD. Hon målade ett självporträtt i timmen men valde först efter nionde bilden att måla sitt färgglada själv i ett nytt sammanhang, frigjord från själen: "During the previous one, I tried to draw what was inside my head, but in the middle of it, things were happening outside my head instead.", [whatafinethrowaway]. (2013, 9 nov). *Reddit*.

Kropparna som rör sig i lawscape kan vara vad som helst: en elefanthjord, en surfplatta, en känsla av äckel, ett luftslott, en kapitalistisk chimär eller en vit lögn. Vad som uppfattas, och inte uppfattas, som kropp beror på var fokus ställs. Vad som är centraliserat eller överordnat beror på vilka delar som granskas och hur de granskas. En kropp kan vara bakteriekulturer i magen eller galaxer i multiversum.¹³³ Den deleuzianska kroppen tränger igenom och spräcker humanistisk hud. Det är en förlängning av hur en kropp intuitivt förstås.¹³⁴ Det jag definierar som min egen kropp slutar inte vid de ingraverade spåren i mina fingeravtryck, hudresterna på mitt tangentbord eller håret i min avloppsbrunn. Kroppen har inga fasta konturer, eftersom de deleuzianska glasögonen har suddat ut linjerna. Förlängningen är inte metaforisk. Det jag kallar min egen materia läcker ut och smälter samman med personen vars andedräkt jag äter till frukost, med grisen vars skinka jag väljer att inte äta till frukost, med blicken jag avvärjer utanför entrén till ICA och dvärgkatten vars digitala kropp jag gillamarkerar på Instagram.

Socialantropologen Maurice Merleau-Ponty beskriver i *Phenomenology of Perception* att varje kropps förlängning är ständig utforskare av sin egen verklighet; en protesliknande funktion som kartlägger sin omgivning likt en blindkäpp ledsagar den blinde.¹³⁵ Funktionen har en fundamentalt etisk betydelse för våra relationer med icke-mänskligt liv. I samma stund som en kropp genererar rörelse, upphör den kropp som den interagerar med att vara ett objekt.¹³⁶ ¹³⁷ När människans verklighet förenas med djurets verklighet; när jag borrar ner näsan i min labradors päls, blir det omöjligt att tala om uppdelningar av subjekt och objekt. I en materiell förståelse av verkligheten är alla kroppar alltid redan varandras blindkäppar, så även det hjälpmedel som leder den blinde framåt i livet.

2.4.2 Den spinozistiska kroppen: det ontologiska maskineriet

En starkt äganderätt skapar en stagnerad maktdiskurs med fokus på kapitalet och den isolerade individen. Istället för att förorda en skyddsriktlig praktik där djur fortsattvis objektifieras och likställs som semi-mänskliga, behövs en skiftad tankeordning. Baruch Spinoza presenterar en filosofi om världen som en enad process i ständig tillblivelse. Det är ett alternativ till hegeliansk dialektik. Spinoza menar att verkligheten är en pluralistisk monism uppbyggd av en differentierad substans.¹³⁸ Kritiken bottenar i människan som isolerad individ och föreslår istället en relationell ontologi. Den ontologiska aspekten bygger på det faktum att processer av materiella sammanvävningar är det enda egentliga varat. Intresset för materialitet är inte en tillbakagång till essentialism, istället är materialiteten immanent och pluralistisk. Essensen består i en mångbottnad tillblivelse som hela tiden skapar och skapas av nya situerade sanningar.¹³⁹ Framför allt produceras filosofin bortom traditionell västerländsk idéproduktion om

¹³³ Deluze, G. (1988), s. 127.

¹³⁴ Braidotti, R. (2009), s. 527.

¹³⁵ Merleau-Ponty, M. (1962). *Phenomenology of Perception*. Oxford: Routledge, s 143.

¹³⁶ Wolfe, C. (2003), s. xxvi.

¹³⁷ Merleau-Ponty, M. (1962), s. 143.

¹³⁸ Fridericianum. (2015, 10 augusti). *02 Inhuman Symposium – Rosi Braidotti: Posthuman, All Too Human? A Cultural Political Cartography*.

¹³⁹ Spindler, F. (2009), s. 15.

uppdelningar mellan kropp-själ, norm-fakta och andra dikotomier som präglar vårt tänkande om kunskap.¹⁴⁰

Trots att Spinozas monistiska ontologi är gammal, så är den inte föråldrad. Teoriperspektivet är adekvat i förhållande till uppsatsens applicering eftersom den använder begrepp och tankar som är så pass främmande att de blir radikala att applicera på den samtida samhällsproblematiken, och kan därför erbjuda en alternativ, radikal lösning. Spinozas teorier korresponderar med hur digitaliseringen och sociala medier har förändrat samhället. Konvergensen av mänskligt och icke-mänskligt gör det applicerbart på just djurrättsområdet. Det är ett alternativt angreppssätt till det humanistiska perspektiv som andra djurrättsteoretiker tidigare antagit.¹⁴¹

Deleuze och Guattari kallar den differentierade substansen av flöde för *rhizom*. Rhizomet gör inte anspråk på någon evig sanning. Från specifika situationer kan flyktiga spatio-temporala sammanhang extraheras från kontexten och bilda en temporär förståelse av verkligheten.¹⁴² Det är en icke-metaforisk bild av världen som ett immanent genererande flöde där deleuzianska kroppar aktivt möts och sammankopplas med varandra. Eftersom kroppar i rhizomet är ständigt öppna för sammankopplingar, är kroppen alltid redan någonting annat än endast isolerad.¹⁴³ Det skapas och skapas av ett heterogent system uppbyggt av kroppar, materia och rörelse.¹⁴⁴ Kroppar såsom diskurser, institutioner, byggnader, lagar och makt kommunicerar, konsumerar, påverkar och påverkas. Material slingrar och viker sig dubbel och avig mellan filosofi, fysik och metafysiska konstruktioner.¹⁴⁵ Det är ett ontologiskt maskineri, en process av kroppar i tillblivelse. Helheten är en utplattad massa, en horisontell friktionsfri yta, utan hierarkier. Aldrig isolerad utan ständigt sammanflätad. Verkligheten är *en* pluralistisk substans eftersom kroppar lever i ständigt beroende till andra kroppar.¹⁴⁶ I grunden är vi alla trots allt, oavsett livsform, uppbyggda av olika sammansättningar av stjärnstoft.

Kusama, Y. (2013) *Infinity Mirrored Room - The Souls of Millions of Light Years Away*.

¹⁴⁰ Dolphijn, R., & van der Tuin, I. (2011). Pushing dualism to an extreme: On the philosophical impetus of a new materialism, *Continental Philosophy Review*, 44(4), s. 386.

¹⁴¹ T. ex Peter Singer och Tom Regan

¹⁴² Deleuze, G., & Guattari, F. (1988). *A Thousand Plateaus*. Minneapolis: University of Minnesota Press, s. 262, och Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 105.

¹⁴³ "Differentiating is not about othering or separating but on the contrary about making connections and commitments. The very nature of materiality is an entanglement. Matter itself is always already open to or rather, entangled with, the Other", Barad, K. (2007), s. 392.

¹⁴⁴ Svedmark, E. (2016), s. 147.

¹⁴⁵ Svedmark, E. (2016), s. 172.

¹⁴⁶ Spindler, F. (2009), s. 14.

Sammanvävningarna i rhizomet förstås utifrån rörelse.¹⁴⁷ Kroppar är tillgängliga för begär och sammankopplingar. Öppna och suktandes efter experimentering ingår de ständigt i nya relationer och konstellationer med andra kroppar.¹⁴⁸ Begäret är den kraft som bygger, producerar, genererar och alstrar. Begäret är drivkraften och det som identifierar kroppen. Ingen kropp innehar begäret permanent, utan kroppen formas ständigt och flyktigt av begäret.¹⁴⁹ Om jag begär en köttbit, så innebär det samtidigt en föreställning om mättnad, kanske skapar jag minnen om dofter och grillmiddagar som i sin tur skapar känslor av nostalgi eller välbefinnande. Begäret och känslproduktionerna är kopplade till vätskan som utsöndras i min gom, magsyran när jag sväljer och modern till den kalv som får sätta livet till för mänsklig njutning. Alla kroppar är sammankopplade i en process om den karnistiska samhällsnormen och köttätandet. Begär tecknas i konstellationer där processen alltid redan är mångfaldig.¹⁵⁰

Samtidigt som den spinozistiska kroppen är öppen för sammankopplingar är den hela tiden, till viss del, stängd.¹⁵¹ På så sätt kan den tänkas som *en* kropp. Spinoza hävdar att den minsta beståndsdelen är kroppars grunddrift att bibehållas i ständig rörelse och dess inneboende vilja att fortsätta existera.¹⁵² Att kropparna fortsätter existera är en ontologiskt nödvändig premis som måste läggas som fundament för den här uppsatsen, särskilt utifrån ett etiskt perspektiv.

Sammanfattningsvis handlar perspektivet om att utmana vardagliggjorda antaganden och föreställningar om att verkligheten *är* på ett visst förutbestämt sätt. En materialdiskursiv praktik menar istället att verkligheten *tillbliver* och skapas i ständiga processer. Det är ett heterogent system av maktrelationer, inkluderat all relevant materia, både mänsklig och icke-mänsklig, i ständig relation till varandra.

2.4.3 Destruktiv makt och affirmativ kraft

Trots att substansen är monistisk och utgör en platt ontologi implicerar det inte att alla kroppar är samma, eller att alla kroppar kan kopplas med varandra. Olika kroppar karaktäriseras av olika viskositet, och dras inte till samma maktkoncentrationer i relation till andra. Affekter och rörelser ser olika ut, vilket bildar olika konstellationer.¹⁵³ I rhizomet flödar krafter som driver och drivs av sammankopplingarna. Dessa följer den spinozistiska terminologin och är främst av två slag.

¹⁴⁷ Spindler, (2012), s. 90 f.

¹⁴⁸ De kluster (assemblage), som samverkande kroppar i relation skapar, kan också ses som kroppar, eftersom varje rörelse drar med sig nya kroppar som produceras såsom oundvikligt beroende av varandra. Se Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2016). *Lively Agency: Life and Law in the Anthropocene*. I Braverman, I. *Animals, Biopolitics, Law: Lively Legalities*. Abingdon: Routledge, s. 199.

¹⁴⁹ Spindler, F. (2012), s. 93.

¹⁵⁰ Spindler, F. (2012), s. 96, och s. 102.

¹⁵¹ Spindler, F. (2009). S. 145 f.

¹⁵² Det är kroppens så kallade *conatus*, Spindler, F. (2012), s. 126.

¹⁵³ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 87.

2.4.3.1 *Potestas: Dialektik och hierarkier*

Spinoza beskriver *potestas* som den negativa makt som kopplar ihop kroppar med destruerande effekt. *Potestas* rör sig ständigt för att expandera sig själv på sätt som förhindrar och inskränker andra kroppar.¹⁵⁴ Det är de förorenade krafter som regerar i de atmosfärer som beskrivits ovan. Det finns en inbyggd kraft i destruktiv makt, såsom kapitalism, rasism, sexism och speciesism, som ger sken av att vara transcendent. Det är den politiska ontologin av västvärldens imperialism och enväldiga styrelseskick. I en politisk diskurs om våld och ”vi och de”-dialektik blir människor kontrollerade genom chimärer, uppställda för att handla på vissa bestämda sätt för att således passa in i en viss mall.¹⁵⁵

2.4.3.2 *Potentia: Öppnande och potential*

Ingen maktrelation är fast, eller för alltid förutbestämd. Positiva krafter, *potentia*, är potentialen, kapaciteten och intensiteten i glädje, inkludering och samhörighet.¹⁵⁶ Kraften möjliggör och genererar rörelse, eftersom den rör sig i en riktning där kroppar tillåts utveckla större kontaktytor, vilket öppnar upp för nya hållbara alternativ.¹⁵⁷ Krafterna är positiva eftersom effekten är affirmativ och intersektionell. Frihet uttrycks som möjligheten att ömsesidigt upprätthålla förbindelser till andra, utan att någon kropp konsumeras. Rörelsen lämnar de binära oppositionernas tvångströja och skapar sammanblivande.¹⁵⁸ Genom *potentia* växer kroppar och påverkar förmågan att ekologiskt fortsätta växa i tid och rum, istället för att inskränka kroppars rätt att fortsätta tillbliva.¹⁵⁹ Rättighetskonstruktionen är i grunden en positiv kraft, men när den illustreras som transcendent och universell stagnerar den. Vem har rätt att bestämma vilka kroppar som ska tilldelas rättigheter, och vilka lämnas utanför? Rätt och kropp bör, utifrån *potentia*, istället konvergera.¹⁶⁰ Rätten kan därmed sammanflätas med djurkroppar och kvinnokroppar för att skapa möjligheter som tillsammans formar större kroppar av affirmativa krafter och sammankopplingar.¹⁶¹

Ovanstående krafrörelser av *potestas* och *potentia* bör läggas på minnet. Det är en teoretisk figuration som används som verktyg i appliceringen av människors relationer med djur i avsnitt 4.1 och 4.2. Det kan visserligen te sig problematiskt att göra en uppdelning av krafter som bestäms såsom ”goda” eller ”onda”. Krafterna ska dock inte ses som ontologiskt separerbara, utan ständigt samverkande. För att uppfylla uppsatsens syfte hålls de dock, i viss mån, isär.

Vad som existerar är produktionsprocesser som i varje situation och plats bildar sammanhang och kontexter. Det faktum att sådana rörelser består i både makt och kraft är ofrånkomlig. Hat, speciesism och maktutövning existerar eftersom vi uppfattar oss som avskilda från andra

¹⁵⁴ Deleuze, G. (1988), s. 97.

¹⁵⁵ Fridericianum. (2015, 10 augusti). *02 Inhuman Symposium – Rosi Braidotti: Posthuman, All Too Human? A Cultural Political Cartography*.

¹⁵⁶ Se Braidotti, R. (2013), s. 27, och Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 119.

¹⁵⁷ Deleuze, G. (1988), s. 97.

¹⁵⁸ Fridericianum. *02 Inhuman Symposium – Rosi Braidotti: Posthuman, All Too Human? A Cultural Political Cartography*.

¹⁵⁹ Braidotti, R. (2009), s. 531.

¹⁶⁰ Ibid., s. 531.

¹⁶¹ Deleuze, G. (1990). *Expressionism in Philosophy: Spinoza*. New York: Zone Books, s. 255-272.

kroppar och inte som en del av den monistiska substansen. Här ligger det ekologiska tänkandet och således kärleken till det icke-mänskliga. Ett holistiskt betraktelsesätt betonar människan som alltid redan samverkandes med helheten, och som ständigt beroende av den, liksom helheten är beroende av människan.

2.5 Människlig konsumtion av djurkroppar

Djurkroppen och människokroppen är förlängningar i relation till varandra. Spinoza menar att kropparna som alstras och flödar i rhizomet styrs av våra begär.¹⁶² Utefter begäret sammankopplas kroppar i den ständiga process som håller kropparna vid liv.¹⁶³ Processen är en immanent princip som producerar drivkrafter (begär), rörelser och relationer.¹⁶⁴

Konsumtion handlar i viss mån om att ta sig rätten till en kropp som inte tillhör en själv.¹⁶⁵ Människokroppars begär efter andra kroppar naturaliseras till atmosfär.¹⁶⁶ Praktiken ter sig som självklar och automatiserad för de aktiva kroppar som rör sig i rummet. Atmosfären stannar inte upp och reflekterar över varför människan äter liv, trots att hen kan ersätta det med annat. Kroppar skapar konstellationer där vissa normer är mer välkomna än andra, vilket gör att makten flödar i vissa riktningar och kropparna rör sig på ett visst sätt därefter.¹⁶⁷ ¹⁶⁸ Norrköpings tingsrätts dom bildar en rörelse som förskjuter kalkonerna på gården till rum där aktivitet för dessa inte tillåts alstras. Det skapar illusionen av djurkroppen som ontologiskt separerad från kalkongårdens rätt att driva sin verksamhet. I och med kapitalismens och antropocentrismens påbud om objektivering av djurkroppen såväl som kvinnokroppen, leder det till en viss syn på äganderätten. Det i sin tur leder till rätten till konsumtion. En applicering av monistisk teori visar att konsumtion uppstår i en maktrelation där människan tar sig rätten till djurkroppar. Den absoluta konsumtionen utgör utsläckandet av djurkroppars vilja att fortsätta existera. Objektiveringen, passiviseringen och exploateringen är ett led i det utsläckandet.

2.5.1 Konsumtion av döda kroppar

I och med karnismen konstitueras normen att döda djur för ätandets skull. Antropocentrismen korrelerar med kapitalismen och skapar en idé om vårt mänskliga begär som en art i behov av att äta döda djurkroppar för vår mänskliga överlevnad. Köttätandet ses som ett fritt, individuellt val som bidrar till njutning. Det är dock en chimär. Njutning kan, enligt Spinoza, endast bildas i öppnandet av sammankopplingar och relationer. Genom att äta kött förskjuts istället djurkroppen till annanheten genom att den köttätande människan slukar den i sin helhet. Det är ett totalitärt maktutövande bestående av *potestas* där människan utsläcker djurkroppens mest fundamentala drift. Köttätande är legaliserad kannibalism.¹⁶⁹ Förvisso måste vi äta för att inte

¹⁶² Spindler, F. (2009), s. 126 ff.

¹⁶³ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 148.

¹⁶⁴ Spindler, F. (2012), s. 94.

¹⁶⁵ Radin, M. J. (1982), s. 50.

¹⁶⁶ Spindler, F. (2012), s. 96 f.

¹⁶⁷ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s.109.

¹⁶⁸ Ibid., s. 171.

¹⁶⁹ Braidotti, R. (2013), s. 77.

dö, men hur vi väljer att äta är beroende av de kroppar, samhällen och värderingar som skapar vår producerade verklighet. Det är utifrån en sådan konstruerad verklighet som begäret resulterar i behov, som i sin tur kan omvandlas till en uppfattning om brist. Det är en känsla av att sakna någonting som har ett behov av att fyllas genom konsumtion.¹⁷⁰

Konsumtion är att sätta en annan rörelse i fångenskap utefter eget behov. Djur är fattiga på relationer eftersom deras liv används för att fylla upp mänskliga hål. Förskjutna till annanheten eller helt utsläckta blir djurs möjlighet till blivande radikalt borttaget från deras kroppar.¹⁷¹ Människan är fångslad av tanken om djurs syfte att tillfredsställa oss och således är vi förlorade i idén om att de ska förverkliga oss. Denna tanke kan leda till kraftfulla och sprudlande konstellationer, men kan även förvirras med tanken om en isolerad ensidighet där människan tar vad han vill ha eftersom hans begär uppfattas trumfa icke-mänsklighetens drift. Vidare visar genusstudier att köttätande som praktik förknippas med en tydlig maskulinitetsnorm.¹⁷² Att konsumera utefter eget begär är nära sammankopplat till mannen och styrker det faktum att kvinnan och djuret konsumeras medan den vitruvianske mannen utgör konsumenten. Konsumtion av köttprotein förknippas med styrka och enligt liberalhumanismen är ensam starkast och starkast bäst.

I begär kopplade till smaksinnet finns emellertid en dimension av valfrihet, även om den inte är totalt isolerad och självständig. Människan kan kontrollera vad hen smakar, men inte alltid vad hen hör, känner eller luktar.¹⁷³ Mat blir därför relevant för hur människan väljer att *kontrollera* sin omgivning. Människan kontrollerar djur genom att äta dem, och kvinnokroppen genom att censurera eller sexualisera den.¹⁷⁴ Äckel är enligt Darwin en känsla av förlorad kontroll, nära sammankopplad med det kontrollerade smaksinnet.¹⁷⁵ Att känna äckel är att bli matad med någonting som kroppen tidigare avvisat.¹⁷⁶ Äcklet blir en försvarsmekanism till det kroppen tvingas utstå när den inte längre har kontroll över sin tillvaro. Kroppslig konsumtion blir således ett frångående av sådan kontroll.

Sinnen används för att materialisera rörelser och interaktioner med andra kroppar. Begäret förkroppsligas ständigt, vilket beskylls som djuriskt eftersom det inte anses kopplat till förnuftet. Eftersom kropp och själ samarbetar under en spinozistisk läsning av verkligheten, så kan en kropp istället ses som intellektuellt närstående djuriska (mänskliga och icke-mänskliga) sinnen. Ett sådant tillstånd utesluter inte att avstå från konsumtion av andra kroppar. De begär som följer normen märker vi inte av, eftersom de beslöjas under atmosfären. Att äta djurkroppar är neutralt, medan min känsla av äckel i en karnistisk atmosfär är skev, då det anses ligga utanför vårt förnuft att teoretisera förevarande känsla.

¹⁷⁰ Spindler, F. (2009), s. 98.

¹⁷¹ Agamben, G. (2004), s. 53.

¹⁷² Sumpter, K. C. (2015). Masculinity and Meat Consumption: An Analysis Through the Theoretical Lens of Hegemonic Masculinity and Alternative Masculinity Theories. *Sociology Compass*, 9(2), s. 106.

¹⁷³ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 113.

¹⁷⁴ Censuren och sexualiseringen syftar till Sigmund Freuds hora-madonna-komplex. Det är en falsk dikotomi om patriarkal dubbelbestraffning av kvinnor: Hartmann, Uwe. (2009). Sigmund Freud and His Impact on Our Understanding of Male Sexual Dysfunction. *The Journal of Sexual Medicine*, 6(8), s. 2335.

¹⁷⁵ Darwin, C. (1998). *The Expression of the Emotions in Man and Animals*. London: HarperCollins, s. 256.

¹⁷⁶ Ahmed, S. (2014). *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press, s. 86

2.5.2 Konsumtion av levande kroppar

Fokus ligger inte enbart på människans absoluta utsläckande av djurkroppen, utan hur rum reproducerar relationer som föregår fenomenet. Foucault beskriver biomakt som bestämmandet över annat liv: att ta liv och att låta leva. Den strategiska makten är den dynamiska makten: den livsadministrerande kraft som får kroppar att ordnas och kategoriseras istället för att tryckas ner.¹⁷⁷ Att människor konsumerar djur utan att döda och äta dem är nödvändigtvis inte en suverän, hierarkisk makt. Det är den sociala praktik vars makt styr hur människokroppar och djurkroppar rör sig i rummet. Det innefattar bland annat den rumsliga förståelsen av människans objektifiering av djur.

I ett förkroppsligat teoretiserande tillnärmas kropparna istället för att slukas. Människan förmänskligas, fascinerats, imponeras, åtrår, skrattar och klappar, men alltjämt konsumeras djuren genom att separeras som isolerade objekt och därför återigen förskjutas in i annanheten. Den oidipala relationen är ojämn och inramad av en patriarkal och strukturellt maskulin vana att ta fri tillgång till annanhetens kroppar för givet.^{178 179}

Varför anser människan att det är fel att ha samlag med djur, men inte att döda och äta deras lik?¹⁸⁰ Den etiska aspekten i hur djur används är arbiträr i förhållande till djurkroppen, men gudomlig och moralisk i förhållande till oss själva. Konsumtion genom mänsklig objektifiering och exploatering reproducerar relationer där människan ställer sig över icke-mänskliga djur i en hierarkisk maktposition. Det sker när fokus ligger på isolerade subjekt istället för sammanvävandet av horisontella relationer. Det är en antropocentrisk ingång vari fokus måste skifta från mänsklig isolerad konstruktion och istället öppna upp för intraversala bryggor gentemot icke-mänskligt liv. Den hegemoniska överordningen artikulerar kärnfrågan i den teoretiska problematiken och kan möjligen rivas ner genom en granskning och ett synliggörande av relationerna.

2.6 Becoming-animal

”How would we sort things out? Canid, hominid; pet, professor; bitch, woman; animal, human; athlete, handler [...] I’m sure our genomes are more alike than they should be. There must be some molecular record of our touch in the codes of living that will leave traces in the world, no matter that we are each reproductively silenced females, one by age, one by surgery. [...] We are training each other in acts of communication we barely understand. We are, constitutively, *companion species*.”¹⁸¹

¹⁷⁷ Wolfe, C. (2010), *What Is Posthumanism?*. Minneapolis: University of Minnesota Press, s. 51

¹⁷⁸ Braidotti, R. *The Posthuman*, s. 68.

¹⁷⁹ En granskning av objektifieringens effekter kommer följa med in i den digitala kontexten. Konsumtionen av levande djur ska ses som en ingång till konsumtionen av djur online, som sker utifrån liknande spinozistiska premisser och som presenteras i avsnitt fyra.

¹⁸⁰ Safran Foer, J. (2009). *Eating Animals*. Boston: Little, Brown and Company.

¹⁸¹ [Min kursivering]. Haraway, D. (2003) *The Companion Species Manifesto: Dogs, People, and Significant Otherness*. Chicago: Prickly Paradigm Press, s. 1 f.

Följande avsnitt är en introduktion till vart valt teoretiskt perspektiv tillåter oss att vara på väg. Kroppar har potential att skapa affirmativ kraft i förhållande till den destruktiva makten i rummet. Affirmativa krafter kan lyftas fram genom en decentralisering av människan. Det möjliggörs genom ett skiftat perspektiv av kroppslig spatio-temporal organisation: att göras postmännisklig. Tillblivelsepraktiken beskriver kroppar som ständigt skapar och skapas i rhizomet. I rhizomet samtillbliver människor med djur i processer, där allt skapas i sammanvävningar och ingenting är isolerat. I *When Species Meet* utforskar Haraway hur människor, hundar och får skapar relationer genom fårvallning. Samtillblivelse (*becoming with-*) är en praktik där människan, hunden och fåret måste förstås som samverkande. Fårvallningskroppen som uppstår i samverkandet är inte separerbar, de är en sällskapsart intrasslad och sammanflätad av mänskligt och icke-mänskligt. Haraway föreslår en teori om fårvallning, hundpromenader och andra relationer, som ständiga samtillblivelser vars nyfikenhet vi kan använda för att skapa en mer hållbar samtid.¹⁸²

Immanuel Kant talar om människan som ett djur privilegierat det exklusiva förnuftet, en varelse som kan ta avstånd från sina begär.¹⁸³ Ett sådant antagande är enligt ovan förda resonemang inte korrekt. Däremot kan begäret osynliggöras för att vilseleda människan att tro på det faktum att hen inte alltid redan är och har varit djur.

¹⁸² Haraway, D. (2008b). *When Species Meet*. Minneapolis: University of Minnesota Press, s. 165 och s. 289.

¹⁸³ Agamben, G.(2004), s. 19.

III. APPLICERING

3 Digitalt landskap: en posthumanistisk förståelse av intrascape

Genom att utforska nya lawscapes undersöks hur relationer mellan människa och djur ter sig i en relativt outforskad kontext, nämligen på internet. Verktögen som används är resultatet av det som lagts fram i perspektivdelen, där atmosfären, som utgör destruktiva, otrygga rum för vissa kroppar, har avslöjats.

3.1 Intrascape: lawscape online

Informationssamhället har lett till att alltmer kommunikation sker online. Den forskning som granskar sociala och rättsliga maktrelationer bör därför rikta fokus mot en ny arena. Det digitala lawscapet (härmed kallat *intrascape*) består av rum som ständigt skapas och skapas av normer, maktrelationer, censur och rättsliggjorda kroppar. Det rhizomatiska rättsliga vetandet öppnar upp för förkroppsligade rum online som en del av den immanenta substansen.¹⁸⁴ I nya lawscape har figurationer och konstellationer potential att skapas genom nya, alternativa praktiker. I digitala kroppar, normer och rum går att finna relationer och maktkamper som synliggör välkända atmosfärer, men även alternativa revor.¹⁸⁵

Det intrascape som granskas är det rum där rätten presenterar sig såsom sociala medier, specifikt på mobilapplikationen Instagram: ett socialt nätverk där över 700 miljoner användare delar bilder från sin vardag. Sociala medier är skapat och designat för att erbjuda en öppen plats för kommunikation, där total transparens ska gälla och teknologin bakom ska uppfattas som försvunnen. Det utgör en global plattform som användare av tjänsten ska uppfatta som en öppen plats att besöka för sociala interaktioner. Innehållet som skapas av, för och genom användare gemensamt är delbart, sökbart och ständigt.¹⁸⁶ Det är i allra högsta grad en posthumanistisk definition i sig, där digitalisering och flamboyant teknologi samarbetar för att göra plats åt mänskliga knytpunkter. Internet, och sociala medier specifikt, utgör en förkroppsligad verklighet situerad inom en materiell kontext.¹⁸⁷

I sin avhandling behandlar Eva Svedmark, utifrån ett posthumanistiskt angreppssätt, performativa relationer mellan människor och teknologi, och hur dessa kan förstås i sociala medier. Hon studerar vad den sociala människan tillbliver genom teknologi. Svedmark menar att delandet av innehåll i sociala medier har blivit en norm. En plattform där det privata har

¹⁸⁴ Bruncevic, M. (2014), s. 97: "The legal dimensions will always be connectable to another plateau for instance a new technological or digital development, new market initiatives and business models, globalisation – and as such the constantly moving reality (or rather realities) can be conceived of in jurisprudence and grasped by law and they can always be connected. This is what the rhizomatic jurisprudence opens up for."

¹⁸⁵ Revor ska läsas som en motståndskraft som kreativt skär genom lawscape för att vidga rummet. I detta sammanhang synonymt till Deleuze och Guattaris begrepp "flyktlinjer". Angående detta se punkt 4.2.3, och Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2011). *Niklas Luhmann: Law, Justice, Society*. London: Routledge, s. 55.

¹⁸⁶ Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010), s. 60 f.

¹⁸⁷ Svedmark, E. (2016), s. 157.

blivit publikt.¹⁸⁸ Hur ter sig rätten där? Vi förflyttar gradvis gränserna för de normer vi ställer upp i vårt användande i förhållande till vad vi delar och vad vi inte delar, vad vi tillnärmar oss och hur vi kommunicerar.¹⁸⁹ Kroppar kopplade till människor kan röra sig i mångfaldiga riktningar online. Det är en arena där hela liv kan levas, och där makt och kraft kan skapas. Användare kan låsa sina konton, släppa in endast utvalda personer, blockera andra och censurera sitt innehåll. Digitala kroppar kan välja att aktivt tillföra eller passivt delta.¹⁹⁰ Den här delen av uppsatsen kan ses som en rättslig påbyggnad av Svedmarks teorier, med fokus på djurs emancipation och förtryck. Internet är inte bara informationsinhämtning, kommunikation och relationsknytanden. Vi skapar ständigt en digital samhörighet¹⁹¹, en virtuell plats med närvaro som inte är fullt fysisk men, vad det ska visa sig, påtagligt materiell.

3.2 Intrakropp: becoming-machine

Teknisk produktion och kommunikation öppnar upp för en ny typ av postmänniskt subjekt som kan förändra idén om relationer mellan människa och djur. Ny teknik har lett till att kroppen förlängts och utvidgat potentialen om vad en kropp faktiskt är. Mobiltelefonen finns ständigt med oss på bussen, i mötet, när vi vaknar på morgonen och när vi går och lägger oss på kvällen. Vi använder den för att kommunicera med kollegor, mäta vår hälsa, handla mat, bli påmind om nyhetshändelser, översätta ord vi inte förstår, lyssna på musik och förmedla politiska åsikter. Redan i tidig ålder lär sig barn hur en surfplatta hanteras. Telefonen är en del av oss och det som händer på den är i allra högsta grad lika verkligt som det som sker IRL. Om jag glömmer att ta med mig telefonen in på toaletten känner jag mig naken, nästintill amputerad; som om någonting fattas mig. Mobilen har blivit en naturlig förlängning av min kropp, en protetisk extremitet av mina kroppsliga funktioner som öppnar upp för en helt ny typ av kommunikation med andra kroppar. Mitt högra lillfinger har format en grop där jag vilar telefonen när jag scrollar genom Instagram och jag har försökt zooma i fysiska böcker genom att diagonalt dra pekfingret och tummen över pappret. Det går inte längre att dra en gräns för var jag slutar och var min telefon börjar. Genom teknologin inleds ett queert kärleksförhållande mellan mänskligt och icke-mänskligt. Tillsammans blir vi en maskinhybrid under ett ständigt ömsesidigt samarbete.

Som det konstaterats ovan vilar den liberalhumanistiska idén om människan på kognition. Tänkande är människan och det som kan tänkas är mänskligt. Med teknikens hjälp har människan skapat Siri, Sophia, Deep Blue och annan artificiell intelligens som kan trumfa mänsklig hjärnkapacitet. När teknologin kan skapa kroppar som överträffar den mänskliga intelligensen kan tankekapacitet inte längre tillskrivas som exklusivt tillhörande människan. Hur ska vi försvara den gudomlighet vi tillskrivit människan på grund av hans intellekt? Hur kan vi potentiellt tänka om problematiken i att överordna förnuftet? Transhumanismen behandlar kontinuerligt frågan om vad som händer om maskiner skapas som överlistar det mänskliga

¹⁸⁸ Svedmark, E. (2016), s. 19.

¹⁸⁹ Van Dijck, J. (2013) *The Culture of Connectivity: A Critical History of Social Media*. New York: Oxford University Press, s. 39.

¹⁹⁰ Svedmark, E. (2016), s. 131.

¹⁹¹ *Ibid.*, s. 4.

förnuftet.¹⁹² Enligt humanistiska idéproduktioner torde varelser och maskiner med högre intelligens rätteligen ta över. Tidigare har motargumentet vid uppdelningen av mänskligt och icke-mänskligt varit förädlandet av den mänskliga intelligensen. När det inte längre är ett gångbart argument avslöjas antropocentrismen som en chimär av förställd logik.

Jag föreslår begreppet intrakropp som figuration för användarkonton på sociala medier. Intrakroppen sammankopplas med den som skapat användaren, men även till den eller det som användarkontot åsyftar. Det kan till exempel vara en *fan page* till en känd skådespelare eller ett populärt husdjur. Varje användare bildar kluster som rör sig genom gillamarkeringar från andra användare, till bildmotiv och konsumtionsbegär. De förlängda kropparna slutar inte vid vår scrolltumme, utan skapar relationella samtyllblivelser online.¹⁹³ Instagramkonton sammanflätas med andra intrakroppar genom likes, kommentarer och follows. Konvergensen mellan maskin och människa leder in i ett postmänskligt tillstånd, där en ny uppfattning skapas om vad människan är idag. Det är numer svårt att prata om ett mänskligt subjekt. Den högteknologiska kulturen utmanar dualismerna och det är inte självklart vem som skapar och vem som skapas i relationen mellan människa, djur och maskin. Datakoder, ettor och nollor gör inte skillnad på kropp och information. Vi är alla cyborger, hybrider, mosaiker och chimärer. Ambiguiteten reser sig ur teknologin och kollapsar uppdelningen mellan natur och artificiell intelligens; kropp och själ; organism och maskin.¹⁹⁴ När fysiska och digitala kroppar konvergerar, ändrar det hur vi ser på förutbestämda sanningar.¹⁹⁵ Konturer har suddats ut mellan telefon och Facebookstatus: vi är (tillbliver) becoming-machine.¹⁹⁶ Samtyllblivelse teorin erbjuder potential för nya former av subjekt bortom oppositionella ramar. Formationerna av datakod som designas är inte bara representationer av naturligt biologiska processer, utan konstituerar en livsform i sig självt, som en del i universum.¹⁹⁷ Det är rörelsemönster av liv istället för reinkarnationer av någonting naturligare eller verkligare.

3.3 Patriarkatet i intrascape

3.3.1 Hatet

Möjligheterna är många för människor som anser deras digitala förlängning vara dold och osynlig. Internet uppfattas av många som en arena av amnesti, som blundar för hat och övertramp. Det bidrar till att människor tappar sin etiska kompass och sitt rättsliga ansvar.¹⁹⁸ Det uttrycks genom en pojke som talar om för sin klasskamrat på Snapchat att hen är äcklig, en

¹⁹² Transhumanism kommer inte utvecklas i denna uppsats, eftersom perspektivet innehar ett antropocentriskt och dominansinformatiskt perspektiv som den här uppsatsens teorier inte ställer sig bakom. För feministisk nymaterialistisk kritik av transhumanism se: Fridericianum. 02 Inhuman Symposium – Rosi Braidotti: Posthuman, All Too Human? A Cultural Political Cartography. *YouTube*.

¹⁹³ Haraway, D. (2008), s. 220.

¹⁹⁴ Hayles, N. K. (1999). *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*. Chicago: University of Chicago Press, 2 f.

¹⁹⁵ Svedmark, E. (2016), s. 4

¹⁹⁶ Braidotti, R. (2013), s. 9.

¹⁹⁷ Heise, U. K. (2003). From Extinction to Electronics: Dead Frogs, Live Dinosaurs and Electric Sheep. I C. Wolfe (Red.). *Zoontologies: The Question of the Animal*. Minneapolis: University of Minnesota Press, s. 67.

¹⁹⁸ Lee, Y-C. (2006). Internet and Anonymity. *Society*, 43(4), s. 6.

anonym avatar på Flashback som menar att flyktingarna på medelhavet förtjänar att dö och genom en man som talar om för en kvinnlig Youtuber att hon borde våldtas till tystnad.

Kvinnliga kroppar är objekt och förbrukningsvaror.¹⁹⁹ Strukturen upprätthålls och förstärks när den enda kontakten mellan användaren och kvinnan sker genom datorn, utan någon fysisk kontakt. Trollden känner inte behovet av att knyta fruktbara relationer till kvinnan, eftersom skärmen och anonymiteten skyddar honom. En man måste knyta band med en kvinna för att inte ta sig rätten att konsumera hennes kropp. Han anser sig stå över henne, eftersom han anser sig ha tillgång till hennes kropp; genom internet nu mer än någonsin. Ett vanligt argument som används för att män ska se på kvinnor som subjekt med inneboende värde är att jämföra kvinnor med deras egen mamma eller syster, det vill säga kvinnor som de redan knutit band till.²⁰⁰ Endast då kan internettrollden ta en kvinna på allvar och skapa relationer med henne av respekt, istället för konsumtion.

3.3.2 Censuren

Sociala mediers policys utgör en hyperreglering av rummet. Plattformen styr vilka regler som ska gälla dess användare. Det är transcendent normer som kontrollerar kropparna i det digitala rummet. De styr vad som får exponeras, hur det annonseras och vem som representeras.²⁰¹ Medier såsom Instagram och Facebook är särskilt måna om att deras användare inte ska behöva bli exponerade för internets absolut farligaste vapen: den kvinnliga bröstvårtan. På Instagram är kvinnokroppen censurerad, eftersom det inte finns något vapen så hotfullt som en kvinna i full kontroll över hennes egen blottade bröstvårta. Om kroppen följer den mall som den patriarkala makten har om kvinnan, så kan den passera. Det vill säga, om bröstvårtan ägs av någon annan, som objektifierad och sexualiserad, så är den tillåten på Instagram. Återigen ser vi en reproduktion av ett rum där kvinnans kropp kontrolleras av någon annan än henne själv.

Kvinnokroppen förbjuds och censureras, men det finns plats för män att via sin anonyma förlängning sexuellt trakassera samma kroppar. Genom att använda digitala konton som ett frikort för att handla utanför sin egen kropp och utanför det etiska ansvar som tillhör ”verkligheten”, kan männen observera, konsumera och äga de nakna kroppar som en gång tillhört kvinnan. Det är objektifiering till den grad kontrollen över kroppen förloras helt till en annan kropp.

3.4 Den avancerade kapitalismen i intrascape

Det är relevant att notera det sammanhang som internet skapades i, och för vilka syften det utvecklades. Nätverket ARPA var internets föregångare och skapades för att utveckla datanätverk inom militären. Det är cirkulationssystem som skapar det nät vi kallar

¹⁹⁹ Se punkt 2.3.3.

²⁰⁰ Återigen handlar det om en uppdelning av kvinnan som hora och madonna. Se Sumpter, K. C. (2015). Masculinity and Meat Consumption: An Analysis Through the Theoretical Lens of Hegemonic Masculinity and Alternative Masculinity Theories. *Sociology Compass*, 9(2), s. 105.

²⁰¹ Baer, H. (2016). Redoing Feminism: Digital Activism, Body Politics, and Neoliberalism. *Feminist Media Studies*, 16(1), s. 24.

globaliseringsprocesser.²⁰² Genom digitaliseringen kan kapital flöda ännu snabbare mellan kroppar. Digitaliseringen innebär globalisering och globaliseringen leder till kommersialisering av planeten och dess invånare som resurs.²⁰³ Riktad marknadsföring kommersialiserar privatliv och hotar den mänskliga integriteten att skapa konstruerade konsumtionsbegär för att höja farten i det kapitalistiska ekorrhjulet.

Haraway beskriver dominansinformatiken som det nya maktnätverk som växer fram ur det vita kapitalistiska patriarkatet.²⁰⁴ Framtidens arbete är robotiskt och makten läggs hos nätverkande informationsmaskiner och imperialistiska män. Bioteknik har utvecklat diskurser där genetik går före blod och där information illustreras som makt och kunskap genom att kommersialiseras.²⁰⁵ Djur skickades ut i rymden som vapen i kölvattnet av det kalla kriget. De kommersialiserade kropparna är alla inskrivna i informationssystemet av liv som otvivelaktigt gick att ersätta med annat liv.²⁰⁶ De är bara siffror och information av en kropp inom en strategi om militära konflikter mellan imperialistiska män.

Rum och relationer kan skingras och växelverka med oändligt polymorfa figurationer, vilket kan ha långtgående följder för marginaliserade kroppar såsom kvinnor och djur. Om skapandet och kontrollerandet av information synliggörs kan förståelsen för hur kropparna rör sig i rummet öka. Sherry Turkle har undersökt differentierade relationer online och funnit att datorn inte är en passiv skärm eller neutral enhet varpå självet är projicerat.²⁰⁷ Genom Haraways teoribildning kan sociala medier användas som en materialemiotisk praktik som läggs till grund för hur digital kommunikation mellan människor, djur och teknologi bör förstås. De kan ses som agenter som radikalt kollapsar det materiella och det metaforiska. Maktrelationer och krafter på internet bör förstås utifrån hur de ger konsekvenser i form av rumslig rörelse och passivering av digitala kroppar.

²⁰² Haraway, D. (1997). *Modest_Witness@Second_Millennium.FemaleMan©-Meets-OncoMouse™: Feminism and Technoscience*. New York: Routledge, s. 12 f.

²⁰³ Schulte, S. R. (2011). Surfing Feminism's Online Wave: The Internet and the Future of Feminism. *Feminist Studies*, 37(3), s. 731.

²⁰⁴ Haraway, D. (2008), s. 255.

²⁰⁵ Haraway, D. (1997), s. 5.

²⁰⁶ Braidotti, R. (2013), s. 71.

²⁰⁷ Turkle, S. (2005). *The Second Self: Computers and the Human Spirit*. Cambridge: MIT Press, s. 15.

4 Digitala kroppar: en studie i intradjur

På Instagram har det blivit alltmer vanligt att skapa konton för sina husdjur. Katter, hundar, grisar, ekorrar och tvättbjörnar utgör Instagramkonton där djurägare dagligen lägger upp bilder och videor på sina husdjur i diverse sammanhang och miljöer. Då djuren omfattar ett fenomen som ännu inte är formulerat inom vetenskapen bör dessa inringas på ett adekvat sätt. Jag har valt att kalla dessa djurkonton för intradjur. Intradjur kan ha miljontals följare världen över, som förundras och fascinerar över djurets tilldragande charm. Ägaren ingår samarbeten med företag, marknadsför produktlinjer och publicerar sponsrade inlägg med husdjuret i fokus. I USA finns till och med talangenturer specifikt inriktade på så kallade ”*pet influencers*”, som arbetar med att ta fram nya djurtalanger som ska agera morgondagens Instagramstjärnor.²⁰⁸ Detta leder, i sin tur, till att många av djurägarna som ”skapat” intradjuren faktiskt kan försörja sig på det arbete de lägger ner för att forma varumärket kring sitt husdjur.

Representationer av intradjur berör en rad frågor. Å ena sidan praktiska sådana, såsom frågan om domesticerandet av djur, användandet av djur i vetenskapliga experiment eller djurs kommersialisering i kapitalismens tjänst. Å andra sidan mer filosofiska frågeställningar om värdet i djurs perception och kognition, eller funktionen av naturliga evolutionsmekanismer inom en kontext av teknologisk innovation. Det går inte att utforska hela det spektrum som rör relationen mellan människor och djur online. Istället görs en överblick på området för att täcka de teoretiska och praktiska frågor som passar bäst ihop med valet av teori. Avsnitt 4.1 tar utgångspunkt i den rumsliga kontrollen. Det berör den destruktiva makten (*potestas*), där intradjur blir konsumerade, objektifierade och förtryckta av människan i det digitala rummet. Avsnitt 4.2 berör feministiska och posthumanistiska ingångar av affirmativa krafter (*potentia*) där kroppar kan formuleras som en växande potential. Det är en etisk förståelse av hur kroppar rör sig i rum och en insikt i att den feministiskt emancipatoriska kampen numer kan drivas online.

Intradjuret Grumpy Cat ska i följande avsnitt agera utgångspunkt för analysen om hur ovan nämnda krafter formuleras i relationer mellan människa och djur. Hur kan digitala relationer mellan Grumpy Cat, hennes ägare och hennes följare tolkas? Är kopplet de emellan en blindkäpp eller piska?²⁰⁹ Vad är det för krafter som skapas i kommentarsfältet och vad reflekterar det för typ av förtryck? Är Grumpy Cat och andra intradjur förtryckta offer eller feministiska djurrättskampare? Finns det kvarlevor från kapitalismen och antropocentrismens kölvatten? Är Grumpy Cat bara ännu ett fenomen som reflekterar människans tro på en mänsklig överordning eller kan hon tillåtas vara någonting mer än så?

4.1 Becoming-Grumpy Cat: konsumtion och förtryck

På internet sker konsumtionen genom observation. Som tidigare konstaterats kan en människa hävda äganderätt genom att observera en annan kropp och avsubjektifiera denne till ett objekt. På internet är människan i mångt och mycket en observatör (bland mycket annat). Objektifieringen och äganderätten är ett led i den konsumtion som människan tar sig friheter

²⁰⁸ Chayka, K. (2015, 23 september) The Fast, Furry Rise of the Instagram-Famous Pet. *Racked*.

²⁰⁹ Agamben, G. (2004), s. 16.

till över djuren. Haraway menar att ”vi polerar en djurspegel för att leta efter oss själva.”²¹⁰ Citatet korrelerar med hur människan ser på intradjur. Djuret banaliseras och förtyligas för att passa ett behov om att bli tillfredsställd. De mänskliga följarna älskar någon som inte har möjlighet att älska tillbaka. Det speciesistiska fenomenet kan formas utifrån den dikotomi som Haraway ställer upp om ögat och spegeln. Vari den förra representerar det mänskliga begäret som aktivt letar ett sammanhang att forma sig själv i, vilket blir i det intradjur, spegeln, som människan finner glädje i.²¹¹ Följarna låter sig speglas i normer uppbyggda av förtäckt speciesism. I intrascape sker en representation av djuret som en betydligt mindre och svagare kropp än människans. Hon kan bara betraktas och kan aldrig aktivt delta på samma villkor som människan.

Vi har gått från en industriell tid präglad av konsumtion och produktion, till ett växande system av digitalisering, media och information.²¹² Intradjur är offer i den industriella åldern med den kapitalism, antropocentrism och speciesism som det för med sig. I det digitaliserade rummet är djur fortsatt fattiga. Eftersom deras blivande är berövat genom objektifiering, är de förskjutna till annanheten och deras möjlighet till blivande blir radikalt borttaget från deras kroppar.²¹³

Grumpy Cat är en internetsensation som har gjort succé online tack vare sin lustiga uppsyn och synnerligen buttra mimik. Ett utseende som förmodligen orsakats av ett medfött dvärgväxtsyndrom.²¹⁴ På sitt Instagramkonto @realgrumpycat har hon över 2,4 miljoner följare och över 8,7 miljoner följer hennes Facebookprofil. Grumpy Cat (eller Tardar Sauce som hon egentligen heter) är en liten blandraskatt utan stamtavla som bor i Arizona med sin ägare Tabatha Bundesen. Hon har beundrarkonton uppkallade i sitt namn, en hel subgenre av *memes*, en vaxstaty på Madame Tussauds och en utbredd beundrarskara som älskar henne.

4.1.1 En kommoditet under kapitalismen

”Kylie Jenner selling weight-loss tea is annoying. A cat selling a Pavlovian-esque automatic feeder is adorable and meta.”²¹⁵

Grumpy Cats namn och bild är varumärkesskyddat i USA. Hon är statligt reglerad genom amerikanska myndighetsorganet USPTO. I rättsdogmatisk lydelse är Grumpy Cat en kommoditet: en intellektuell tillgång som drar in pengar till sin ägare. Immaterialrätt kontrollerar direkt och oförmedlat kroppen men lyckas ändå undandra och förstå sig själv som begär i ett informationssamhälle.²¹⁶ Jannice Käll hävdar att immaterialrättsligt skydd

²¹⁰ [Översättning av Måns Winberg] Haraway, D. (2008), s. 30.

²¹¹ Ibid., s. 217. Det är en uppenbar dikotomi, men som blir oundviklig i det avsnitt som illustreras såsom destruktivt. Jfr den manliga blicken i Ibid., s. 236.

²¹² Braidotti, R. (2009), s. 529.

²¹³ Dolphijn, R., & Van der Tuin, I. (2012), s. 106.

²¹⁴ Tillgänglig: <https://www.grumpycats.com/about>.

²¹⁵ Nahman, H. (2017, 27 maj). 16 Important Animal Instagram Accounts to Follow ASAP – Consider this my dissertation. *Man Repeller*.

²¹⁶ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 149.

grundar sig i den uppdelning av kropp och själ som posthumanismen kritiserar.²¹⁷ Informations-samhället och dominansinformatiken tillåter en ännu tydligare uppdelning av kropp och själ eftersom kroppar, med hjälp av det immaterialrättsliga verktyget, förvandlas till information som agerar egendom och handelsvara. Grumpy Cat som tillgång ses som kunskap och inte en del av hennes kropp. Bundesens idé om att exponera sin katt för uppmärksamhet och pengar omfattar det skydd som informationssamhället kretsar kring, nära sammankopplat med den avancerade kapitalismen. Precis som patentstatus konfigureras en organism som en mänsklig uppfinning. Vi bygger upp en rädsla mot tomma kroppar och gör därför allt för att blockera icke-egendom och icke-teknisk mening från sociala rum.²¹⁸ Vi gör aldrig kopplingen till Tardar Sauce som kropp, utan separerar henne från kunskapsresursen Grumpy Cat. Människan tar sig friheter till det kroppsliga för att intellektualisera det. Kattkroppen omvandlas till handelsvara som djurets ägare i slutändan tjänar på.

Det har ryktats om att Grumpy Cats varumärke drar in över 100 miljoner dollar årligen: en siffra som aldrig har bekräftats av hennes ägare. Även om inkomsterna överdrivits av media är de intressanta med hänsyn till den ekonomiska inflation som skett på marknaden av *pet influencers*. Grumpy Cat är den överlägset största på marknaden; med bokkontrakt, sponsorskapsavtal och en hel varumärkesskyddad produktlinje med allt från leksaker till läskedrycker. Även om det inte finns exakta siffror på hur mycket Grumpy Cat genererar i finansiell omsättning, så kan vi med relativt stor säkerhet säga att det inte handlar om småsummor.²¹⁹

Kommersialisering av kroppar skapar optimering av kapitalistisk produktion. I prekariseringssyfte görs, inte bara djur men även människan själv, till egendom under kapitalismen genom att lyfta bort kroppsligheten och sälja dem som informationskapital.²²⁰ Genom figurationer om optimerade varumärken, kräver kapitalismen att djur förvandlas till egendom och siffror av information istället för individer av kött och blod, vilket leder till att samma kropp behandlas på ett sätt som den inte annars skulle behandlas.

4.1.2 Domesticerad och exploaterad

I boken *Modest_Witness@Second_Millennium.FemaleMan©_Meets_OncoMouse™* använder sig Haraway av registreringsmärkena © och ™ i titeln för att belysa hur relationer av social och teknisk karaktär kan stelnas för att definieras som egendom.²²¹ Rättsliga avtalsprocesser som tilldelar epitet om subjekt- och objektstatus, hindrar kroppar från att mötas. Varumärken ger riktade signaler om makt och kunskap gentemot de aktörer som tillåts äga den. Egendom är en typ av relation som står utanför ömsesidig interaktion. Den kan mätas i förbrukning, konsumtion och expropriation.²²² Grumpy Cat® definieras som egendom inte bara i en kommersialiseringsspekt. Tabatha Bundesen är rättslig ägare till Grumpy Cat i positivistisk

²¹⁷ Käll, J. (2017), s. 171.

²¹⁸ Ibid., s. 174.

²¹⁹ Se till exempel: Chayka, K. (2015, 23 september) The Fast, Furry Rise of the Instagram-Famous Pet. *Racked*.

²²⁰ Haraway, D. (2008), s. 243.

²²¹ Haraway, D. (1997), s. 7.

²²² Ibid., s. 8.

mening. Det finns papper som ger henne rätten till *sin* katt. Ägandet i sig leder till konsumtion. Den mänskliga kroppen drar till sig djurkroppen, så nära att hon begränsar och till viss del konsumerar henne. Det betyder att Bundesen, i viss utsträckning, kommer sättas i första rummet av rättsordningen och tillåtas handla för sitt eget bästa såsom ägare. MacKinnon menar att medvetandet är en prestation och inte ett naturligt faktum.²²³ Eftersom någon annan, än Grumpy Cat själv, har en idé om vem Grumpy Cat är, sker hennes medvetande på observatörens villkor. Det är någon annans begär och inte jagets arbete som utgör djurets ursprung.

Vinsten från Grumpy Cats personliga varumärke tilldelas hennes ägare. Grumpy Cats passiva djurkropp exploateras och hennes kapitalägare samlar in den finansiella och sociala²²⁴ vinst som hennes egendom genererar. Kapitalismen och den produktfetischism som beskrivs inom marxistisk klassteori, råder även här.²²⁵ Kroppslig fetischism handlar, enligt Haraways läsning av Marx, om att missta heterogen interaktion för endast *en* fixerad, objektiv kropp.²²⁶ Det är ett utnyttjande av djur både som arbetskraft och kommoditet: ett zooletariat²²⁷ utsatt för dubbelt förtryck. Djurs exploatering är utspritt över en mängd branscher, bland annat i vetenskapliga experiment, i skönhetsprodukter och i farmakaindustrin. Numer är de även underhållning online, som varor i nöjesindustrin. Snuttifierade och sedda som disponibla kroppar, utbytbara på en global marknad av dominansinformatisk exploatering. Svedmark menar att det online föreligger en teknisk brytning mellan observatören och det observerade. Relationen är fundamentalt hoptrasslad och ontologiskt icke-separerbar. Integralen framstår emellertid som en ljusstråles brytning vid vattenytan.²²⁸ Relationen är bruten mellan Instagramföljare, intradjur och kattägare. Relationen är inte ömsesidig eller symbiotisk utan präglas av konsumtion. Grumpy Cat exkluderas från beräkningen, åsidosatt till att bli passivt observerad.

Frågan återstår om relationen till våra husdjur är på gott eller ont. Ska vi helt avstå från djurs närhet? En människas relation till sin katt kan ha många vårdande och affirmativa aspekter. De ömsesidiga banden mellan husdjur och människa är ingenting nytt, men det krävs att betonas för att lyfta fram samtliga perspektiv. Att ge sitt husdjur egennamn kan vara en del i en sådan process.²²⁹ Att namnge sitt djur kan konstituera ägandeskap, men förkroppsligar samtidigt den ömsesidiga relationen till djuret. Om jag har en katt, så har min katt en människa.²³⁰ Vi är samboende på bådass villkor, och i det kan vi finna starka affirmativa band.²³¹ Vissa djurägare väljer att kalla sig själva för vårdnadshavare, för att möjliggöra en diskurs där djuret ses som någonting annat än ägt. Möjligen finns det dock en skyddsaspekt i begreppet som bortser från det egentliga målet om fullkomligt nedrivna hierarkier. Det går åtminstone att sluta sig till att

²²³ Haraway, D. (2008), s. 198.

²²⁴ Det vill säga kändisskapet och berömmelsen.

²²⁵ Haraway, D. (1997), s. 135.

²²⁶ Ibid., s. 142.

²²⁷ Begrepp hämtat från Braidotti, R. (2013), s. 70.

²²⁸ Svedmark, E. (2016), s. 152.

²²⁹ Spindler, F. (2012), s. 153.

²³⁰ Haraway, D. (2003), s. 54.

²³¹ Om domesticering se t.ex. Haraway, D. (2003), s. 30.

ägandet av djur utgör en hårfin gräns mellan affirmativ ömsesidighet och destruktiv exploatering av tillgångar.

4.1.3 Antropomorfism

Ägare till intradjur klär upp sina husdjur i hattar och klänningar. Intradjuren firar traditionella högtider och projicerar mänskliga egenskaper genom bildtexter i Instagraminlägg. Antropomorfism syftar till att personifiera djur genom att ge dem mänskligt kodade egenskaper och uttryck.²³² Grumpy Cats namn är ett talande exempel för hur djur attribueras med karaktärsdrag som gör dem mer mänskliga och således lättare att tycka om (läs: kommersiellt gångbara). En framställning av intradjur som potentiellt mänskliga, gör att vi speglar oss i dem, vilket gör det lättare att ta dem till oss. Människan är inte en klart definierad art eller substans, utan ett ting som producerar igenkännandet av människan.²³³ När djur studeras som naturliga objekt och vita ark glömmar vi att de studeras inom ramen för mänskligt ingenjörskap och dess ideal och ramar.²³⁴ I en antropomorf kontext framförs Grumpy Cat kroppsligen genom att likställas med den mänskliga djurarten. Att identifiera henne genom vår egen mänsklighet är ett sätt att erkänna hennes inneboende värde. Konsekvensen blir ett rättsliggörande av Grumpy Cat som tillräckligt mänsklig för att visa henne hänsyn, men inte mänsklig nog för att tilldelas subjektstatus. Gary L. Francione menar att lagstiftning och organisationer som fokuserar på djurskydd istället för djurrätt, strävar efter djurs rättvisa genom ett försök att förmänskliga dem. Detta kommer inte leda till ett djurrättsligt erkännande. Eftersom de aldrig når upp till mänsklig nivå, förstärker det istället synen om att ett fortsatt utnyttjande är rättfärdigat.²³⁵ Att definiera djur som skyddsvärda är i viss mån en form av objektifierande handling, även om syftet i sig kan anses gott. Praktiken leder till reproduktionen av en hierarkisk ordning där människan fortsättningsvis står kvar på toppen. I och med antropocentrismen och den mänskliga måttstocken kommer mänskliga projektioner av intradjur aldrig göra dem till mer än kvasi-mänskliga: återigen förskjutna till annanhetens periferi.

Vidare skrattas det åt skönhetssalonger för hundar, på samma sätt som det skrattas åt antropomorfa Instagraminlägg. Människan skrattar åt det komiska i förmänskligandet av djur.²³⁶ Samma praktik kan appliceras på cis-normativa män som använder könsöverskridande uttryck som ett komiskt inslag snarare än som queert normbrytande, vid till exempel svensxor. Braidotti menar att det komiska inslaget bygger på ett löjeväckande av vad det innebär att inta rollen som kvinna. Komiken innebär ett förlöjligande eftersom den neutrala, normativa mannen tillåter sig nedgraderas till kvinnans nivå i annanheten.^{237 238}

²³² Braidotti, R. (2009), s. 527 f.

²³³ Agamben, G. (2004), s. 26.

²³⁴ Haraway, D. (2008), s. 23.

²³⁵ Francione, G. L. (2009, 30 augusti). New Welfarism Fails on its Own Terms. *Animal Rights: The Abolitionist Approach*.

²³⁶ Se illustrativt exempel i Inman, M. (2015). If my dogs were a pair of middle-aged men. *The Oatmeal*.

²³⁷ James Newell Osterberg (Iggy Pop) har sammanfattat det väl: "I'm not ashamed to dress 'like a woman' because I don't think it's shameful to be a woman.", Osterberg, J. N. 2010.

²³⁸ Braidotti, R. (2013), s. 69.

Den antropomorfa kulturen belyser hur långt vi har kvar i normaliserandet av transversal artöverskridning. Människor har genom antropomorfa fabler använt djur för att markera skillnaden mellan fundamentala artkategorier av blivande. Den ontologiska funktionen resulterar i metaforiska vanor av att utarbeta en moral eller kognitiv fabel där djur representerar värden, normer och moral.²³⁹ Braidotti menar att vi istället ska gå bortom figuration och mot förkroppsligade relationer med djur, anomalier och icke-organisk annanhet. Djur ska inte vara ett betecknande moralistiskt system som tjänar som människors projektioner mot gudomlighet. De måste tas upp på sina egna villkor. Det mänskliga egot måste släppas för att belysa bandet mellan mänskligt och icke-mänskligt som den fundamentala sammankopplingen inom det territorium som vi delar på jorden och som inte nödvändigtvis är en hierarkisk eller självklar plats.²⁴⁰

4.1.4 Den förkroppsligade kommunikationen med djur

Att djur inte uppfattas med samma upphöjda förnuft som människan kan bero på kraften som människan lägger i språklig kommunikation. Människan tycks inte förstå djur, och ser det därför som oförståeligt hur de ska kunna sättas i ett sammanhang där de har makt att företräda sina egna intressen.²⁴¹ Kommunikationsförbristningen skapar en lucka mellan djuret och människan som ökar avståndet mellan arterna. Vi vägrar förstå djur utifrån någonting annat än de broar vi redan valt att sätta upp. Eftersom Grumpy Cat inte kan säga ifrån på ett språk som Bundesen uppfattar, kan Bundesen ta sig rätten att konsumera henne genom att blunda för hennes potentiella intressen.

I en liberalhumanistisk tankeproduktion, såväl som en socialkonstruktivistisk sådan, används språket för att formulera förnuftet.²⁴² Den språkliga diskursen lyfts upp som transcendent, nära sammankopplad med det mänskliga förnuftet.²⁴³ Språk kan dock inte representera vår verklighet i fullkomlighet. Språket måste gå genom konventioner, översättningar, traditioner och liknande processer innan det mottas, vilket sätter det i ständig relation utan att någonsin isoleras.²⁴⁴ Kommunikationen behöver inte nödvändigtvis vara språklig. Enligt posthumanistisk teori utgör kommunikation de kroppsliga relationer som ständigt skapas mellan djur och människa.²⁴⁵ Affekt och rörelser är inom en spinozistisk diskurs kommunikation mellan kroppar: förmågan att beröra och bli påverkad är flöden som utgör bryggorna mellan kroppar.²⁴⁶

Varje djur, mänskligt såsom icke-mänskligt, utgör specifika sällskapsarter som medskapar mötets parter och som blir till i och med processen. Bemötandet av artskillnader bör hanteras på ett mer hållbart sätt. Det är inte en fråga om huruvida katten kan formulera mänskliga ord, utan kattens kroppsliga perception och respons i varje relation, såsom utväxlandet av blickar

²³⁹ Braidotti, R. (2009), s. 527.

²⁴⁰ Ibid., s. 528.

²⁴¹ Yi, D. (2010). *A Genealogy of Cyborgothic: Aesthetics and Ethics in the Age of Posthumanism*. Surrey: Ashgate Publishing Ltd., s. 1.

²⁴² Agamben, G. (2004), s. 50.

²⁴³ Haraway, D. (2008), s. 20.

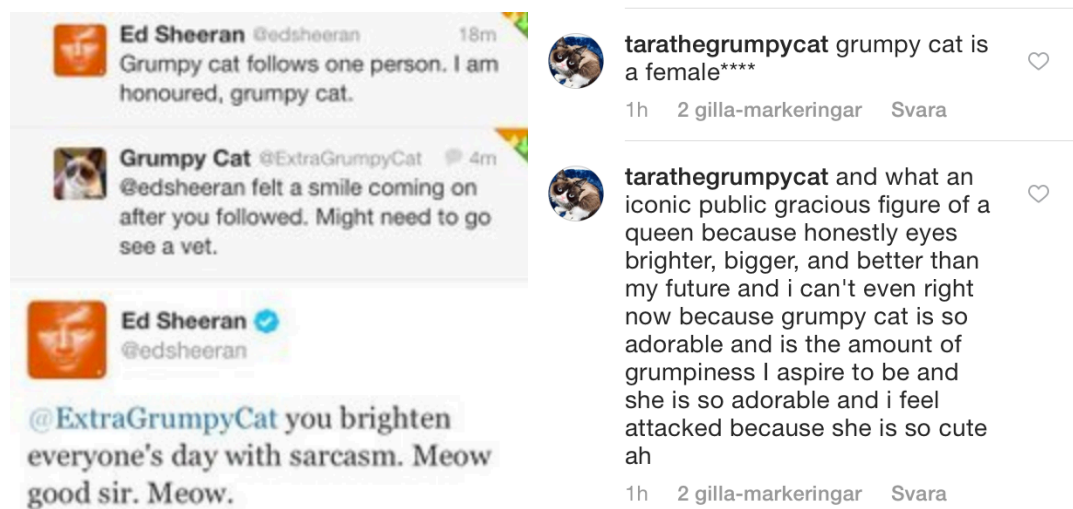
²⁴⁴ Wolfe, C. (2010), s. 35.

²⁴⁵ Wolfe, C. (2003), s. 2.

²⁴⁶ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 119.

eller det kroppsliga mötet.²⁴⁷ ²⁴⁸ Den röst och det kroppsspråk som till exempel Bundesen använder när hon kommunicerar med Grumpy Cat är en unik semantisk praktik, som förmodligen inte liknar de språk hon använder när hon talar med andra djur eller människor. Att använda sig av unika kommunikationsförbindelser för att producera känslor i relationer till djur, och således acceptera den språkliga skillnaden, kan göra stor nytta för att öppna upp för förståelser och nya sätt att tala med djur. Bundesen och Grumpy Cat kan ha en alldeles egen jargong uppbyggd av ömsesidighet och omsorg; en relation som är unik för just dem. Bortanför språk och text har vi följaktligen alltid redan kommunicerat med djur.

4.1.5 Patriarkala diskurser

Grumpy Cat könsas som hona, men som många andra hondjur felkönsas hon ofta. Här ovan följer ett exempel av Ed Sheeran som på Twitter kallar henne för "Sir", trots att han säger sig vara en inbiten beundrare. Att missta djur för att vara handjur reproduceras ständigt, vilket tyder på att den manliga normen går igen även i djurvärlden. Slutsatsen ligger nära till hands eftersom bilden av djuret har producerats av människan, som i sin tur präglas av det liberalhumanistiska patriarkatet. Den manliga normen kan urskiljas i till exempel animerad film där det manliga djuret porträtteras utan onödiga attribut, såsom neutral. Det kvinnliga djuret, det andra könet, är däremot den manliga normens avvikelse; ofta porträtterad med långa ögonfransar, smal midja eller målade läppar.²⁴⁹ Det manliga har ett inneboende värde i sin neutralitet, medan kvinnligt framställs som en påbyggnad av mannen. Även i människans bild

²⁴⁷ Åsberg, C. (2012) Donna J. Haraway: den motvilliga posthumanisten. I Åsberg, C., Hultman, M., & Lee, F. (Red.), *Posthumanistiska Nyckeltexter*, s. 52 och s. 60.

²⁴⁸ Haraway, D. (2008b), s. 20.

²⁴⁹ Jfr även "DoggoLingo", en slags jargong eller subkulturspråk som växt fram bland hundälskare på internet. Vokabulären används ofta i en bildtext som beskriver en bild eller video på en hund som intrakroppen finner gullig. Dog blir doggo, woofar, pupper eller floof cloud, beroende på vilken typ av hund det är fråga om. Internetlingvisten Gretchen McCulloch menar att DoggoLingo är lexikalt utvecklat med unika grammatiska uppbyggnader och en särpräglad vokabulär. Vad som är anmärkningsvärt avseende DoggoLingo är dess tendens att översätta alla hundar utifrån manliga diskurser. Om könet är okänt refereras hundarna alltid till som "good bois". Se Boddy, J. (2017, 23 april) Dogs Are Doggos: An Internet Language Built Around Love For The Puppies. *National Public Radio*.

av den antropomorfa djurvärlden sker därför ett upprätthållande av dikotomier i vad som anses tillhöra normen och vad som anses tillhöra annanheten.

Det må förefalla banalt att över huvud taget behandla en sådan förhållandevis ansträngd aspekt såsom felköning av djur. Det ligger dock närmare till hands än vad som kan uppfattas vid en första anblick. Icke-mänskliga hondjur blir nödvändigtvis inte strukturellt diskriminerade av människan på grund av sitt kön. Vad som däremot illustreras är det faktum att människans självprojicering av djur går igen även i den manliga normen. Att köna djur bär koppling till problematiken i antropomorfism. Feminiseringen av djur kommer dock i följande del endast användas i positiv bemärkelse. I nästkommande avsnitt kommer den affirmativa kraften i Grumpy Cats könsidentitet att behandlas.

4.1.6 En hånad freakshow

På Instagram blir det alltmer populärt att adoptera djur som anses oönskade på grund av deras avvikande gestalt och fysionomi. Adoptanterna startar Instagramkonton om katter med dvärgväxtsyndrom, förlamade hundar, enögda grisar och hårlösa fåglar. Intradjur-fenomenet är, i mångt och mycket, vår tids kringresande cirkus. Människan konsumerar intradjur genom att le åt vanskapta katter eller tjocka labradorer. Helt enkelt djur som, med tanke på deras fysik, inte nödvändigtvis mår särskilt bra. Härigenom går det att dra paralleller till framavlandet av till exempel mopsar: en hundras som i hela sina liv tvingats lida av svåra hälsoproblem till förmån för människans begär att äga ett djur som kan objektifieras, genom att bestämma dess inneboende värde i dess gulliga yta framför dess hälsa.²⁵⁰

Grumpy Cats kändisskap är ett kändisskap som hon aldrig har bett om. Det resulterar i ett ständigt resande med flyg, i reseburar, på stora scener och vid stökiga mässor där hon (mot ersättning) tillåts klappas på, hållas i och fotograferas. Precis som för turisttigrarna finns det således en baksida för vurmandet av intradjur. Kritiska röster har i kommentarsfält ifrågasatt om Grumpy Cat borde resa så mycket, med tanke på att katter tenderar att knyta starka band till sina revir. Bundesen har svarat på kritiken: "I don't feel like she's being abused or exploited by travelling, [...] I think she's kind of liking it".²⁵¹ Visst måste det Bundesen säger tas på allvar, hon är med största sannolikhet en av de personer som står Grumpy Cat närmast. Hennes uttalande bör dock problematiseras. Förvrider hon sanningen för att försvara sig, och om hon inte skulle göra det, hur kan hon då vara så säker på att det är sant? Är det någonting vi kan anta är dåligt för henne? Eller är det endast en projicering av en självuppfyllande profetia?

4.2 Becoming-Grumpy Cat: relation och potential

"The relationship is not especially nice; it is full of waste, cruelty, indifference, ignorance and loss, as well as of joy, invention, labor, intelligence, and play."²⁵²

²⁵⁰ Se t.ex. Karvonen, A. (2015, 29 juli). Veterinärer slår larm – avel bakom andningsproblem. *SVT Nyheter*.

²⁵¹ McCarthy, E. (2013, 16 oktober). 16 Fun Facts About Grumpy Cat. *Mental Floss*.

²⁵² Haraway, D. (2003), s. 12.

Haraways uttalande om relationen mellan människa och hund illustrerar narrativet om sällskapsarter vandrandes i två olikartade (om än heterogena) riktningar. Även om atmosfärerna sipprar in i de digitala rummen, så kan skiftet till digitalisering göra djuren till någonting annat än kroppar präglade av mänsklig överhöghet. Haraway hävdar att det krävs spridning av differentierade anti-krafter för att opponera sig dominansinformatiken och föreslår därför en opponering genom kodad mytbildning och fiktion som medel.²⁵³ I följande konstateras möjligheten för internet att vara en plattform för andra värden; där motreaktioner kan skapas och gräsrotsrörelser växa. Där kan röster skrika sig hesa, eftersom rummet är stort nog för att tillåta en tillräckligt stark ljudnivå.

I den här uppsatsen presenteras rummet utifrån ett, i det närmaste, dystopiskt perspektiv. Denna typ av rum måste initialt synliggöras för att sedermera användas som verktyg vid en icke-mänsklig emancipation. Den intersektionella nymaterialistiska och posthumanistiska feminismen möjliggör för öppnandet och inkluderandet av alternativa kroppars potential. Perspektivet kan tas i anspråk genom att förankras med den atmosfärska speciesismen och därigenom tangera en frigörelse av de maktrelationer som presenterats mellan människor och djur. För att nå dit krävs ett synliggörande av kroppar och relationer som föregår rummet som de verkar i, och hur dessa krafter skapar förtryck. Det strukturella förtrycket som presenteras, formuleras i egenskap av rum och atmosfär. Eftersom förtrycket inte är statiskt eller hierarkiskt bör fokus skiftas till den affirmativa potentialen i kropparna som rör sig i och genom atmosfären. Kroppar har potential att frigöra sig från rummet och skapa revor i atmosfären. Ursula Heise läser cyborgfeministerna Hayles och Haraway och menar därigenom att en kulturell figurering av heterogena djurhybrider kan ses som en etisk möjlighet att öppna upp differentierade kroppars potential, istället för att se på djurkroppar som förtryckta av en mänsklig överordning. Intradjur, såsom Grumpy Cat, kan bli sedda utifrån alternativa premisser, i alla fall till viss del. Det är ett sätt att abortera speciesistiska fördomar och en möjlighet att acceptera alternativa livsformer som kroppar i det platta rhizomet, jämbördiga människokroppen.²⁵⁴ Följande avsnitt illustrerar hur posthumanismen kan användas för att synliggöra performativa lösningar och icke-hierarkiska allianser mellan intradjur och människor online. I följande avsnitt kommer således Grumpy Cats *potentia* att undersökas.

Enligt Spinoza och Foucault finns makt i alla relationer, men makt är inte bara av ondo. Det är också potential. Den positiva kraften kan skapa någonting annat än det som den positivistiska rätten ger uttryck för. En situering som kartlägger dominansförhållanden kan utgöra en affirmativ kraft som synliggör atmosfärer av *potestas*.²⁵⁵ Rätten kan tänkas som rum genom skapandet av situationer i alternativa kroppar och konstellationer. Motståndskrafterna är *potentian* och ett uppmärksammande av aktiva och radikala revor i det *lawscape* som synliggjorts ovan, som tänker nytt om relationen mellan människa och djur. Motivet är på sätt och vis motsatsen till att finna sanning. Det handlar om att hitta nya perspektiv och att underifrån skapa

²⁵³ Haraway, D. (2008), s. 186.

²⁵⁴ Heise, U. K. (2009). The Android and the Animal. *PMLA*, 124(2), s. 504 f.

²⁵⁵ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 11.

de rötter som reartikulerar problematiken och decentraliserar människans position som generisk existensmall.

Krafterna av *potentia* formuleras i fyra disparata avsnitt. Dessa omfattar (i) internet som plattform för aktivism, (ii) posthumanistisk gemenskap, (iii) monstruösa allianser och (iv) nomadism, fiktion och narrativ. Även om revorna går in i varandra, kommer de tas upp separat här nedan.

4.2.1 Aktivism

“Bitches bite back!”²⁵⁶ / ”Live fast, die young bad girls do it well.”²⁵⁷

4.2.1.1 Revolution och motståndskraft

Landscape delas upp i definitioner för att göra verkligheten hanterbar: rum, militära zoner, vänskap, partnerskap, framtid och minnen blir kategoriserade fragment. Luften delas upp i glashus och marken i territorium. Den dogmatiska rätten behöver uppdelningar för att inte skapa kaos. Som följd bildar uppdelningarna oundvikligen en exkludering av annanheten, för att skicka dem utanför atmosfären. Eftersom rätten inte har någon utsida snubblar den förskjutne på rötterna och ålar istället bland smuts och jord på marken, där den gör allt för att undvika att bli trampad på. Livet är immanent och oundvikligt. Luft tar ingen hänsyn till gränsdragningar, utan sipprar igenom ändå.²⁵⁸ Det existerar fortfarande dåligt bordsskick, tiggare på Järntorget och våldsamma anti-nazistiska demonstrationer på Heden. Inom all rättsligt formulerad affekt, kan andra rörelser förekomma; sådana som undandrar sig flödet av ingenjörskapad rumslig imitation (illusion).²⁵⁹ Rörelser kontrolleras i landscape men de innehåller alltid motstånd, revolt och likgiltighet bland andra flyktlinjer som bidrar till kaos. Kaos är både av godo och ondo. Mitt syfte är inte att uppmuntra till anarkistiskt rättshaveri, men eftersom studien utgör en posthumanistisk ansats, måste kaoset självklart omfamnas med glädje.²⁶⁰

Genom digitaliseringen har det skapats nya sätt att kommunicera i landscape. Det innefattar affirmativa teorier och praktiker som kan väckas ur synliggörandet av strukturellt förtryck och *potestas*. Eftersom makten är flytande kan kroppar ta över rummet genom att aktivt och performativt undandra sig destruktiva atmosfärer. Genom kultur och teknologi kan feministiska, innovativa posthumanistiska teorier om spatial rättvisa tillåtas växa fram.²⁶¹ I skrivande stund har 5965 kvinnor från den svenska juristkåren skrivit under uppropet #medvilkenrätt, för en rättvisare och mer jämställd juristbransch.²⁶² Uppropet är ingen konvention om mänskliga rättigheter eller något beslut i Högsta Domstolen, men det är i allra högsta grad en rättslig rörelse och performativ kraft med potential att bidra till förändring.

²⁵⁶ Okänd

²⁵⁷ Arulpragasam, M. [M.I.A.] (2010) *Bad Girls Från Vicki Leekx* [mixtape]. Bangkok: N.E.E.T Recordings.

²⁵⁸ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 172.

²⁵⁹ *Ibid.*, s. 172.

²⁶⁰ *Ibid.*, s. 187.

²⁶¹ Braidotti, R. (2013), s. 35.

²⁶² SvD Kultur. (2017, 14 november). Jurister vittnar: ”Domaren ville ha oralsex i gengäld”. *Svenska Dagbladet*.

Internet kan med all rätt vara en fungerande plattform där gräsrot rörelser kan flyta över gränser och göras tillgängliga utöver de gränser som ställts upp IRL. Med bildens kraft kan performativ aktivism på sociala medier förkroppsligas och flyta in i sprickor som utgör praktiker bortom förstörelse. Sprickorna är asfaltblommorna som bildar liv i nedmonteringen av atmosfären.²⁶³ ²⁶⁴ Amnestin som skapas i föreställningen om anonyma, digitala förlängningar, kan användas för att också våga skapa flyktlinjer. Revorna uppfattas inte som logiska, rationella eller respekterade, eftersom de är anomalier som avviker från normen.²⁶⁵ De är menade att vara obekväma, eftersom atmosfären redan är obekväma för den kropp som utstår förtrycket.

4.2.1.2 *Kroppspositivism*

Ovan har det konstaterats att kroppen används för att separera kvinnan från den manliga normen, och att den ständigt blir utsatt för förtryck i ett kapitalistiskt och antropocentriskt samhälle. Svedmark har tagit del av berättelser från unga kvinnor som använder sin kropp genom att exponera den i sociala medier. Hon finner att kvinnorna ser sig själva genom den andres blick där de formar en idé om ett inneboende värde utefter andras gillamarkeringar och kommentarer.²⁶⁶ Det är ett rumsligt förtryck och en destruktiv makt där den manliga blicken tillåts äga och konsumera den kvinnliga kroppen. Men kvinnokroppen är även ett vapen; ett verktyg för feministisk aktivism. Judith Butler hävdar att kvinnokroppen är politik, både på gott och ont:

”The body implies mortality, vulnerability, agency: the skin and the flesh expose us to the gaze of others but also to touch and to violence[...] The body has its invariably public dimension; constituted as a social phenomenon in the public sphere, my body is and is not mine.”²⁶⁷

Potentialen ligger i återtagandet av kontrollen över kroppen genom kontrollerad exponering online. Kvinnor har den performativa förmågan att skapa sitt eget kön och sin egen kropp. Svedmark beskriver kvinnor som kraftfullt framhäver sina kroppar som en vald representation av sig själva som provokativa i samhällskroppens blick. Genom experimentell praktik kan gränser utforskas kring vilka normer som råder och hur samhället definierar femininitet.²⁶⁸

Sociala medier har använts för att synliggöra alternativa kroppar genom att förkroppsliga representationen av vilka kroppar som får ta plats i intrascape. Ett öppnande av heterogena rum och relationer kan leda till en potentiell icke-mänsklig frigörelse. En rörelse som ökat i popularitet, framför allt på Instagram, är kroppspositivismen online. Kroppspositivism är det intersektionella synliggörandet av differentierade kvinnokroppar; svarta, tjocka, beslöjade och håriga kroppar, som aldrig har tilldelats samma självklara plats i traditionella mediekanaler som

²⁶³ Spindler, F. (2012), s. 182.

²⁶⁴ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 192.

²⁶⁵ Deleuze, G., & Guattari, F. (1987), s. 141.

²⁶⁶ Svedmark, E. (2016), s. 5.

²⁶⁷ Butler, J. (2004). *Precarious Life: The Powers of Mourning and Violence*. London: Verso, s. 21.

²⁶⁸ Svedmark, E. (2016), s. 6.

den smala vita kvinnokroppen.²⁶⁹ De avvikande kropparna har gjort ett val i att inte objektifieras utan gör motstånd genom ontologiska revor.

Konstnärerna och kroppsaktivisterna Arvida Byström och Molly Soda, har publicerat boken *Pics or It Didn't Happen: Images Banned from Instagram* (2017), som innehåller en fotosamling av bilder på icke-normativa kvinnokroppar som blivit censurerade och nedtagna från Instagram. Boken ifrågasätter varför vissa kvinnokroppar inte är tillåtna i sociala medier, och var Instagrams policyorgan väljer att dra den gränsen.²⁷⁰ Problematiken ligger sålunda inte bara i en brist på representation, utan det faktum att den kvinnokropp som inte passerar som sexualiserad av den manliga blicken, rentav är förbjuden att exponeras över huvud taget.

Kroppsaktivisten Steffi Aluoch menar att Instagram är det viktigaste mediet i samtiden, eftersom användarna själva kan välja vilket flöde de vill ta del av.²⁷¹ Då sociala medier styrs av användarna finns därmed möjlighet till en framföring av representation i det offentliga rummet. Den marginaliserade kroppen har potential genom återtagandet av den ”smutsiga kroppen”. Här kan det dras tydliga paralleller till icke-mänskliga kroppar som förtrycks och dess potential att göra revor i den antropocentriska atmosfären. Det förkroppsligade rummet gör plats även för de marginaliserade kroppar som inte passerar som mänskliga. Vidare gör rummet även plats för sådana icke-mänskliga djurkroppar som inte anses attraktiva, det vill säga hårlösa marsvin och hundar med grova överbett.

4.2.1.3 Hashtagaktivism

#FreeTheNipple är en global kampanj som syftar till exponerandet av den kvinnliga bröstvårtan. Det är en del i den aktivistiska rörelsen kopplad till återtagandet av kvinnokroppen. Kvinnor lägger ut lättklädda, barbröstade bilder på sig själva på internet, bilder som skapas utifrån deras egna villkor och som markeras med hashtaggen #FreeTheNipple. Det är en särskilt relevant kampanj i sociala medier, eftersom den kvinnliga bröstvårtan är förbjuden på både Facebook och Instagram.

Hashtagkampanjer är ett talande exempel på hur ökad användning av sociala medier har format och influerat feminismen.²⁷² Det har öppnat upp för okonventionella kommunikationsvägar och nya konfigurationer av aktivism som kan nå ut globalt, men vars kamp även sipprar ut på gatorna.²⁷³ Under hösten 2017 florerade hashtagkampanjerna #MeToo och #medvilkenrätt i sociala medier och som påtvingade miljontals män att ta del av kvinnliga berättelser om sexuella trakasserier. Det var omöjligt att undvika de berättelser som kröp fram i vartenda hörn av internet, vilket gav män en insyn i det patriarkat som de tidigare

²⁶⁹ Angående kroppspositivism i digitala medier, se Lupton, D. (2017) Digital media and body weight, shape and size: An introduction and review. *Fat Studies*, 6(2), s. 119–134.

²⁷⁰ Gander, K. (2017, 9 mars). Body Hair and Sexuality: The Banned Photos Instagram Doesn't Want You to See. *The Independent*.

²⁷¹ Nord, K. (2015, 7 mars). Kvinnorna som bryter mot kulturens kroppsnormer. *Sydsvenskan*.

²⁷² Exempel på andra feministiska hashtagkampanjer: #MeToo, #prataomdet, #YesAllWomen, #NotYourAsianSidekick och #SolidarityIsForWhiteWomen.

²⁷³ Se till exempel SlutWalk och Free Pussy Riot!-kampanjerna i Baer, H. (2016), s. 24-28.

varit befriade från. Hur kommer det sig egentligen att så många manshänder kan ta sig friheten till den kvinnliga kroppen mot hennes vilja? Varför är det kvinnan som behöver känna sig smutsig, skyldig och skamlig när hon inte har makten eller förmågan att säga ifrån? Kroppslig tillgänglighet är grundvillkoret för den kvinnliga kroppens existens. Det blir obekvämt och jobbigt för mannen att behöva dela på den börda som kvinnan tidigare har fått bära ensam. Det är en del av narrativets kraft i den digitala arenan.

Vidare har hashtaggen #AdoptDontShop i skrivande stund över 14 miljoner inlägg på Instagram. Kampanjen uppmanar människor till att inte köpa djur hos uppfödare, eftersom det ger bränsle till en bransch som fokuserar på reproduktionen och äganderätten av djur. Istället uppmanas människor att adoptera och vårda de djur som behöver det som mest. Även om rörelsen i viss mån fortfarande relaterar till principen om djur som mänsklig egendom, så öppnar det upp för en annan diskurs om människans relation till sitt husdjur. Människor räddar de djur som skadas i destruktiva industrier, och relationen kan istället ses som ett vårdnadshavande som bygger på kärlek och omsorg. Det är en välgrundad diskurs utifrån Haraways paroll ”Make Kin, Not Babies!”.²⁷⁴ Hennes slagord är en kritik mot den mänskliga besattheten av reproduktion i vertikalt led: en transcendent uppfattning om människan som isolerad individ. Det är en art som hellre reproducerar sig själv i desperat hopp om sin arts framtid, istället för att holistiskt se till de relationer som redan existerar på jorden. Den paradoxala logiken kommer en dag bli vår undergång om vi inte blickar bortom antropocentrisk hållbarhet.²⁷⁵

4.2.1.4 Avslöja atmosfärer

I juni 2015 blev det zimbabwiska lejonet Cecil skjuten till döds av den amerikanske tandläkaren och hobbyjägaren Walter Palmer. Händelserna startade ett globalt ramaskri där djurvänner tog till sociala medier för att visa sitt missnöje genom att sprida bilder på Palmer med sina slaktade troféer.²⁷⁶ En påtaglig hotbild målades upp mot honom som resulterade i det *paria* där han fick stänga sin klinik och öka säkerheten över sitt hem i Minnesota. I samma veva intensifierade donationerna till diverse djurrättsorganisationer markant i USA.²⁷⁷ Händelsen är ett talande exempel på vilken typ av makt internet som aktivistisk plattform kan erhålla. Det är ett lawscape där människor kan mötas för att sprida, och reagera på, den behandling som djur får utstå av människan. I efterhand hävdar Palmer att han djupt ångrar det inträffade, då han alltid ser till att ägna sig åt *lagenlig* jakt.²⁷⁸ Om ett djur har fått sätta livet till spelar följaktligen mindre roll, så länge dödandet håller sig inom lagens uppställda ramar.

²⁷⁴ Haraway, D. (2016). *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Durham: Duke University Press.

²⁷⁵ Se bl. a Morton, T. (2013). *Hyperobjects: Philosophy and Ecology after the End of the World*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

²⁷⁶ Actman, J. (2016, 30 juni) Cecil the Lion Died One Year Ago – Here’s What’s Happened Since. *National Geographic*.

²⁷⁷ Becker, R. A. (2015, 1 augusti). Cecil the Lion’s Death Spurred Donations to Wildlife Groups... Now What? *National Geographic*.

²⁷⁸ Assarsson, A. (2015, 29 juli). Sköt känt lejon – nu ångrar han sig. *Svenska Dagbladet*.

Gemensamt för det som tagits upp i avsnittet ovan är den digitala kraft som revor kan formulera för att synliggöra destruktiva maktstrukturer. Karnismen är exempel på en atmosfär som ständigt osynliggör sig själv och sina effekter på djurkroppar. Ett talande exempel kan hämtas från ett brasilianskt *practical joke*-program.²⁷⁹ Scenen utspelar sig vid charkavdelningen i en matbutik där kunderna kommer för att beställa fläskkött, varpå charkuteristen tar fram en levande gris som stoppas i en låda föreställandes en köttkvarn. När den karnistiska slöjan avtäcks vänder även beställarnas ”moraliska kompass”. Karnivoreerna kommer öga mot öga med den gris de hade planerat att konsumera. Framför dem står deras måltid, fullt levande, och alla luftslopp och fördunklande strukturer är som bortblåsta. Köttätaren tvingas närma sig den verklighet som egentligen borde funnits framför hans ögon hela tiden. Det ligger en effektiv chockeffekt i att behöva utsättas för den verklighet som hen till vardags kan blunda för. Klippet illustrerar vad som händer när maktrelaterade atmosfärer avslöjas och öppnar upp för tillnärmningen av djur ”på riktigt”.²⁸⁰ Antropocentrismen och kapitalismen arbetar ständigt för att neutralisera sina oönskade komplikationer. Genom att exponera film på kycklingar i äggindustrin som slaktas levande, eller kalvar som separeras från sina mödrar, kan internet användas som plattform för att tvinga fler människor att sluta blunda för det som redan borde vara självklart. Sådan exponering kan få människor att koppla sitt köttätande till bilden av de industrier som döljer sig därbakom. På så sätt bildas en större kropp av *potentia* som öppnar upp för mer friktionsfria och ömsesidiga relationer där människor inte ser det som lika självklart att konsumera djur. Den karnistiska atmosfären ökar i viskositet. Den blir trög, sträv och inte lika lättsmält som människan en gång trodde att den var.

Svedmark menar att digital smuts är en oönskad intrakropp som är malplacerad, antingen fysiskt eller som normbrytande rörelse.²⁸¹ Även delandet av djurplågeri online torde vara sådan smuts. Det väcker obekväma känslor hos observatören, eftersom det påminner denne om att deras verklighet inkluderar kroppar som lider och far illa. Skadade, döda, muterade, avvikande kroppar öppnar upp för äcklet hos andra kroppar som tvingas se dem.²⁸² Det är ett exponerande som provocerar och skapar förvirring och visar återigen på verklighetens immanens. Det finns ingen utsida, kropparna i annanheten är högst verkliga. Om vi låter oss exponeras för det vi trodde låg på utsidan, men som visar sig finnas mitt framför ögonen på oss, avnormaliseras fenomenet och atmosfären avtäcks.

4.2.2 Posthumanistisk gemenskap

“Humans are so cute, when we say goodbye we put our arms around each other and to show we love someone we bring them flowers. We say hello by holding each other’s hand, and sometimes tiny little dewdrops form in our eyes. For pleasure we listen to arrangements of sounds, press our lips together, smoke dried leaves, get

²⁷⁹ Tillgänglig: <https://www.youtube.com/watch?v=NG4WhppBNCM>

²⁸⁰ Många djurrättsaktivister arbetar utifrån liknande avskräckande metoder. Genom TV-skärmar på offentliga platser exponerar, bland annat nätaktivisterna Anonymous, grafiskt innehåll av djurplågeri inom köttindustrin för att fånga köttätarens uppmärksamhet och framkalla en känsla av fränstötande äckel hos de människor som går förbi, CBC News. (2017, 5 november). Anonymous for the Voiceless advocate vegan diets, animal rights.

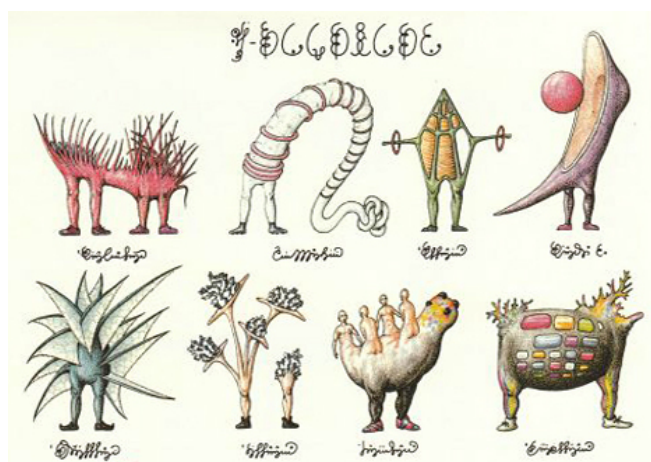
²⁸¹ Svedmark, E. (2016), s. 55

²⁸² Svedmark, E. (2016), s. 88.

drunk off of old fruit. We're all just little animals, falling in love and having breakfast beneath billions of stars.”²⁸³

Det postmänniska är karriäristen med headset, barnet på cykeln, den blinda kvinnan på promenad med sin ledarhund, shamanen på DMT och bakterierna i magen på en katt. Det går inte att förlita sig på en antropocentrisk mittpunkt om naturlig essens. I *Liftarens Guide till Galaxen* instruerar Douglas Adams läsaren om konsten att flyga: ”Knepet är att lära sig kasta sig till marken och missa”.²⁸⁴ Om människan glömmer sin position i fallet, missar kroppen marken och trotsar tyngdlagen. Verkligheten kan inte omstruktureras förrän de strukturer vi konstituerar synliggörs. Om människan vill trotsa tyngdlagen måste hon vara beredd att glömma allt som hon tagit för absoluta sanningar för att radikalt kunna byta perspektiv.

En förändrad filosofi kan vara nödvändig för att samtillbliva med icke-människa djur utan att förtrycka eller konsumera dem. En spinozistisk post-antropocentrism förstås genom ett monistiskt tänkesätt som uppluckrar dikotomier.²⁸⁵ Genom att föreställa sammanvävda relationer av icke-hierarkiska allianser mellan mänskligt och icke-mänskligt som en ontologisk sanning, kan hegemoniska dikotomier luckras upp. Grumpy Cat låter illustrera

Serafini, L. (1981). *Codex Serafinianus*

en transversal kropp i ständig relation till sin vårdnadshavare, sina fans och sina följare som skapar värme mellan sällskapsarter i ständig process. Djur bör inte förstås taxonomiskt eller metaforiskt.²⁸⁶ I sin radikala immanens är det en kropp som kan bilda krafter, relationer och konstellationer av kapacitet och förmågor.²⁸⁷

Kraften i sällskapsarter är den icke-hierarkiska, ömsesidiga tillblivelseprocess som hela tiden sker i sammanvävningar mellan djur och människa. Det är en process som inte vilar på konsumtion. Det orala samlag som Haraway beskriver mellan henne och sin Border Collie i *Companion Species Manifesto* är komplext, men framför allt ses det som orent och smutsigt. Hon illustrerar det äckliga och förbjudna i implosionen av människa och icke-människa, när dessa är sammankopplade av sin differentiering i annanheten.²⁸⁸ Processerna mellan djur, människa och maskin är endast variationer av samma sak. Det är variationer av kroppar som uttrycks i en singular, men pluralistisk, substans. Teorierna om becoming-animal grundar sig i Deleuze och Guattaris tankevärld och utvecklas genom Haraway som ponerar ett skifte bort från

²⁸³ Youphoric. (2013, 8 december). *Tumblr*.

²⁸⁴ [Översättning av Thomas Tidholm] Adams, D. (2016). *Liftarens guide till galaxen*. Stockholm: B Wahlströms.

²⁸⁵ Braidotti, R. (2013), s. 56.

²⁸⁶ Braidotti, R. (2009), s. 528.

²⁸⁷ *Ibid.*, s. 528.

²⁸⁸ Haraway, D. (2003), s. 2 och s. 16.

speciesism och mot en etisk uppskattning om vad kroppar kan möjliggöra. I och med det överges rummet som hierarkisk förtryckare för att fokusera på kroppsliga relationers potential och rättens interaktion med kropparna som en del i processen, och inte som ett transcendent rum som inte går att övervinna. Det är ett nytt grepp om rätten där rätt och kropp konvergerar. Att tänka vad som är universella rättigheter är alltid att tänka vad som är den avgränsade kroppen.²⁸⁹ Utkavlandet av hierarkier erbjuder istället en oändlig variation av perceptuella världsbilder som, även om de inte kommunicerar och är ömsesidigt exklusiva, är likvärdigt perfekta och sammanlänkade; liksom ett musikstycke bildar en atmosfärisk helhet i sina sammanfogade delar.²⁹⁰ Det är ett posthumanistiskt möte där teknik, djur och människor fredligt och kaosartat drabbar samman som en del i en platt, immanent process.²⁹¹ I postantropocentrismen distanserar vi oss från den mänskliga arten. Vi är inte den vitruvrianske mannen: den grundenhetliga referensen för all verklig decentralisering. Postmänniskan signalerar inte slutet på människan, utan ett delat partnerskap mellan mänskliga och icke-mänskliga kroppsformuleringar som i processen av samtillblivelse utmanar gränsdragningen mellan de två.²⁹²

Förevarande teorier är en metod att tillnärma sig djur utan att konsumera dem.²⁹³ Sociala medier används för att visa på positiva krafter som skapar allianser och relationer mellan användaren och djuret genom exponerandet av djur som aktiva individer, som inte låter sig definieras av enbart sin art. Om Grumpy Cats ägare kan förmedla Grumpy Cats unika karaktärsdrag till 2,4 miljoner användare, kan det öppna upp för en djupare förståelse för djur som någonting mer än bara ett *djur*. Bundesens och Tardar Sauces relation är mer än bara en ägare och hennes katt. Det är en relation om vänskap, kärlek och gemenskap, precis lika legitim och komplex som relationen mellan två människor.

Vår relation till djur inbegriper en insikt om samexistens och gemenskap i dödligheten; vi är kamrater som går genom det liv vi känner till. Genusvetaren Hester Baer menar att digitala plattformar öppnar upp för nya intersektionella konversationer. Sådana konversationer kan möjliggöra spridandet av feministisk idéproduktion och skapa en förnyad, global medvetenhet i den offentliga atmosfären. Även om digitala plattformar i viss mån exkluderar djurisk tillblivelse, kan de verka för ett nytt dynamiskt engagemang inom djurrättsliga kretsar, på både lokal och global nivå.²⁹⁴ Det här har inte minst illustrerats i avsnittet ovan (4.2.1). Som motreaktion till dominansinformatiken har internet även skapat separatistiska rum som endast uppmärksammar goda nyheter.²⁹⁵ Intrakroppar har använt sociala relationer bortanför herravälde i strävan mot en idé om en horisontell och intersektionellt feministisk samhällskropp; ett separatistiskt *potentia* online. Dessa platser är dogspotting-forum på Facebook eller

²⁸⁹ Gustafsson, H. (2014), s. 123.

²⁹⁰ Agamben, G. (2004), s. 40.

²⁹¹ Svedmark, E. (2016), s. 185.

²⁹² Hayles, K. N. (1999), s. 286–291.

²⁹³ Braidotti, R. (2013), s. 71

²⁹⁴ Baer, H. (2016), s. 18.

²⁹⁵ Wholesome memes är en subgenre av memes som syftar till att porträttera positiva och affirmativa – på gränsen till smöriga budskap. Som ett sätt att återta omtänksamhet och vänlighet på internet, Know Your Meme. (2016). *Wholesome Memes*.

Instagramkonton som publicerar videoklipp på katter som spelar piano med en människa, en ko som borrar ner ansiktet i en bondes bröst eller rapportering från hundfestivaler som Kukur Tihar, där hundar firas och hyllas för sitt trogna kamratskap med människan. Tack vare internet kan sådana budskap och uppmärksammanden spridas som affirmativa krafter, vilka betonar hur rhizomets aktörer blir till genom en vacker och oändlig relationsdans²⁹⁶ över artgränserna.

4.2.3 Monstruösa allianser

Istället för en ontologisk utsida av *lawscape* föreslår Philippopoulos-Mihalopoulos *revor*.²⁹⁷ Det är undandragandet från förtrycket; Haraways politism. Det är aktivismen, manifestet, synliggörandet och skapandet av allianser och relationer. Till politismen adderas kulturteorin och fiktionen, som uppvärderar samhällets olycksbarn; de marginaliserade, feminiserade, rasifierade, uteslutna, vulgära, smutsiga och populärkulturella. Befrielsen från förtrycket vilar därmed på konstruerandet av den fantasifulla och kreativa emancipationen.²⁹⁸

4.2.3.1 *Anti-humanism*

Ett anti-humanistiskt förhållningssätt ligger till grund för *revorna*, och bygger på Foucaults kritik mot den upplyste mannen. I det posthumanistiska rhizomet är gud död och det är de rhizomatiska kropparna som har dödat honom.²⁹⁹ Individualism är inte en inneboende eller reell del av mänsklig natur, utan en kulturellt diskursiv formation. Anti-humanismen leder vidare till posthumanismen där djur, människa och maskin möts.³⁰⁰ Den transcendent kraften lämnar ifrån sig sin makt. Den vita mannen och hans binära våldspraktik har dödat genom att teknik, kvinnor och djur öppnar upp för en konvergens av kropp och själ, såsom Descartes en gång ställde upp den. Det är inte slutet på mäskligheten, det är slutet på människan såsom humanismen förstår honom.³⁰¹ Posthumanism tar avsteg från den hegelianska oppositionen mellan anti-humanism och humanism, och öppnar istället upp för politiska alternativ.³⁰² Vi är postmänskliga, eftersom vi, kvinnor och djur, aldrig har varit människor. I humanismens RAM-minne hemmahör vi i det svarta hålet, som bastarder förskjutna i annanheten.

4.2.3.2 *Annanhet*

Subjektivitet likställs med medvetande, universell rationalitet och etiskt beteende. Samtidigt är annanheten den sexualiserade, rasifierade och naturaliserade anomalin där djur är disponibla kroppar.³⁰³ Uppdelningen vilar på en förmodad politisk anatomi som implicit underbyggs av ideal om vithet, maskulinitet, normalitet och förnuft. Dialektal och kategorisk annanhet har patologiserats till utanförskapet med samhällets freaks och olycksbarn. Annanheten är avkommorna från implosionen av subjekt-objekt och organism-teknik. Avsnittet syftar till att

²⁹⁶ "The dance of relating": Haraway, D. (2008b), s. 25.

²⁹⁷ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 1.

²⁹⁸ Haraway, D. (2008), s. 186.

²⁹⁹ Braidotti, R. (2013), s. 23.

³⁰⁰ Ibid., s. 26.

³⁰¹ Hayles, K. N. (1999), s. 286.

³⁰² Braidotti, R. (2013), s. 37.

³⁰³ Ibid., s. 15.

återvinna monstrositeten och den digitala smutsen för att återskapa affirmativa krafter i annanhetens anomali.

Hyperrealitet är den plats som är mer verklig än verkligheten.³⁰⁴ I informationsåldern ersätter simulering representation och därigenom framhävs internets potential. Vid förvirring om vad som är mänskligt och icke-mänskligt inom teknologin uppstår frågan om vad som egentligen är mänsklig essens. Gränserna och dikotomierna suddas därmed ut. De marginaliserade; kvinnorna, transpersonerna och aporna, var ändå aldrig människor. I rummet är vi pejorativt förskjutna. I annanheten hittas kopplingen mellan kvinnan och djuret, närmare bestämt relationen mellan Grumpy Cat och Tabatha Bundesen. Genom tekniken och den artificiella intelligensens övertagande, är människan i kris. Det är en komplimang att tillhöra marginalen och en tid hägrar där dessa kan tillåtas in i blickfånget. Digitala tillblivelsemönster kräver nya uttrycksformer, simuleringar och sociala medieringsformer som tillåter en sådan kritisk analys.³⁰⁵

4.2.3.3 Flyktlinjer

”Fallogocentrismen var ägget som lades av härska-subjektet, den höna som ruvar på historiens bestående kycklingar. Men i redet tillsammans med detta bokstavligt sinnade ägg har placerats embryot till en Fenix som kommer att tala på en uppochnervänd världss alla tungomål.”³⁰⁶

Flyktlinjer, eller revor, är den motståndsrörelse som experimenterar med givna sanningar. Som Fågel Fenix brinner annanhetens subjekt upp för att födas och resa sig igen. Med etiskt ansvar följer ett uppmärksammande av smutsiga sammankopplingar för att således omfamna irrationalitet och instinkt i paritet till det manliga förnuftet.³⁰⁷ Kampen bygger på en vägran att förbli genusgiven, artbestämd eller rumsren. Det är i allra högsta grad ett etiskt krav att träda ur sådana kategoriska bestämmelser. Till slut och ironiskt, mycket tack vare internet, kan stagnerade kategoriseringar implodera i teorier om förkroppsligande och posthumanism, i vilka djur och natur inte längre uppfattas och framställs som en resurs för kulturen, utan en kropp med öppna tentakler och extremiteter.³⁰⁸

Sociala intrascapes tillhandahåller en fantasivärld som möjliggör en ny existensfilosofi där simulering och representation har kollapsat.³⁰⁹ Kroppar kan formulera fantasipersonas med ”alternativa liv”, där heterogena kön- och artöverskridande uttryck är vanligt förekommande sätt för människor att väcka uppmärksamhet kring identitet och normativa uttryck.³¹⁰ Uttrycket artikuleras som motsatspraxis till antropomorfismens förmänskligande, där bredare fantasier

³⁰⁴ Hayles, K. N. (1999), s. 27.

³⁰⁵ Svedmark, E. (2016), s. 11

³⁰⁶ Haraway, D. (2008), s. 185.

³⁰⁷ Ibid., s. 239.

³⁰⁸ Ibid., s. 185

³⁰⁹ Turkle, S. (1997). *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet*. London: Phoenix, s. 10.

³¹⁰ Ibid., s. 214

bortkopplade från antropocentrismen kan skapa simuleringar av animalisering och skifta tanken om djuriska egenskaper som någonting negativt. Svedmark föreslår därför etiskt ansvar genom experimentellt aktivt förkroppsligande av becoming-annan genom att gå in i artöverskridande relationer.³¹¹

Furries är en subkultur som härstammar från science fiction och bygger på antrozoomorfisk identitet. Hur det tar sig uttryck varierar, men en furry karaktäriseras av en person som känner djup samhörighet med en eller flera icke-mänskliga arter. Det är en heterogen subkultur där kön, ålder och personlig uppfattning om identitet spelar mindre roll. Det är idag en utbredd fandom tack vare tillgängligheten på internet, där furries kan träffas och kommunicera i diverse forum och sociala medier.³¹² Fenomenet är högst stigmatiserat i konventionella mediekanaler.³¹³ Antrozoomorfismen har ett rykte om sig att vara perverst och fetischerande, när det i själva verket är en subkultur som bygger på lekfull eskapism och fascination för sammanvävningarna av becoming-animal-karaktär. Det signalerar en tydlig bild av hur människor överlag ser på artöverskridande uttryck, där ”osedliga” sammanblandningar över artgränserna möts av uteslutande äckel och avsky.

Det digitala hotet består i dominansinformatikens förmåga att reproducera destruktiva maktförhållanden med hjälp av teknik, men digitaliseringens kropp har tillräckligt många tentakler för att återtas av annanheten och skapa komplexa konstellationer av kluster som kan arbeta mot sådan makt. Annanhetens kroppar är cyborger som arbetar tillsammans i ständiga relationer med hopp om att öppna upp för fler kroppar och rum. Djuriska digitala revor är naturkrafter med potential att riva ner förutbestämda hierarkier av varande, ägande och konsumtion.³¹⁴ De kastar omkull de vanliga prioriteringarna om det manliga förnuftet och dess kontroll över offentliga rum till fördel för kvinnligt, kroppar, icke-mänsklighet, rymd och fantasi.³¹⁵ Gubbarna sätter köttbiten i halsen och deras fruar *clutch their pearls* över det tämligen queera och nya, nyckfulla sällskapet.

4.2.3.4 Cyborger

I många aspekter tillhör Grumpy Cat annanheten. Hon är varken fullkomligt djur, människa eller maskin. Hon är en feminiserad katt vars ursprung är okänt. Hennes kropp är uppbyggd av ettor och nollor och hennes identitet konstrueras utifrån antalet likes och följare som ingår i hennes plattform. Kontot @realgrumpycat är en cybernetisk organism som produceras i samtillblivelse med sina följare, Tardar Sauce och Bundesen. Det är ett kluster av kroppar som samverkar och gör Grumpy Cat till någonting annat än bara ett ägt husdjur. Hon är en hybrid och flyktlinje som suddar ut gränserna av antagonistisk dualism.

³¹¹ Svedmark, E. (2016), s. 187.

³¹² Roberts, S. E., Plante, C. N., Gerbasi, K. C., & Reysen, S. The Anthrozoomorphic Identity: Furry Fandom Members' Connections to Nonhuman Animals, *Anthrozoös*, 28(4), 534 f.

³¹³ Se bl a Gurley, G. (2007, 3 oktober). Pleasures of the Fur. *Vanity Fair*, och Wall, K. (2016, 4 februari). It's not about sex, it's about identity: why furries are unique among fan cultures. *The Guardian*.

³¹⁴ Haraway, D. (1997), s. 28.

³¹⁵ Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014), s. 17

Haraway erbjuder i sin essä *A Cyborg Manifesto*, en kropp underbyggd av social verklighet och fiktion som ställer sig i polemik med en konventionell modell av subjektet baserat på ursprung, essens och organisk existens.³¹⁶ Cyborgkonceptet härstammar från science fiction och introducerades under kalla kriget som en idé om transhumanism.³¹⁷ Begreppet var följaktligen nära sammankopplat med dominansinformatiken innan det övertogs av Haraway för att betyda någonting annat. Haraways koncept präglas av ironi, men är i avsaknad av cynism. Det är ett sätt att tänka om den kropp som aldrig tillhört den abstrakta idén om att vara människa; djur, kvinnor och maskiner inkluderat.³¹⁸ Cyborg är den hybridsystemkropp av styckad mosaik som aldrig har varit, eller aldrig kommer bli, människa.³¹⁹ Det är en figuration som stödjer idén om kroppar i ett digitaliserat sammanhang.

Grumpy Cat möter Haraways två manifest och förkroppsligar dem genom att formulera sällskapsarter i ett digitalt sammanhang. Hon skapas och tillbliver som becoming-machine och becoming-animal. Intradjuren på Instagram illustrerar postmänniskliga processer där becoming-machine rubbar gränserna mellan strukturella skillnader: organiskt och o-organiskt; födda och tillverkade; kroppar gjorda av kött, metall, elektronik, organiska nervtrådar och allting däremellan. Cyborgen är en destabiliserande figuration som blickar bortom antropocentrism och uppdelningen av mänskligt och icke-mänskligt.³²⁰ Hon är en alstrare av mångfald; en feministisk gränsryttare som reser sig mot dualismerna av natur-kultur, organism-teknologi och själv-annan. Det är en revolutionär och rebellisk strategi som omvärderar kvinnliga och animaliska relationer i annanheten.³²¹ Nya tekniker skapar protetiska förlängningar av våra kroppsliga funktioner.³²² Dessa utmanar det platoniska begreppet om representation. Den digitala förlängningen av våra kroppar är i sig cyborger: skapade för att ställa sig i differentierad opposition mot statisk dialektik och dominansinformatik.

Lawscares är alltid redan spatiotemporala. Cyborgen karaktäriseras i sin avsaknad av ursprung och, således naturgivna, essens. Kroppar föds i varje ögonblick som de samtillbliver med andra kroppar.³²³ ³²⁴ I dessa processer pendlar de mellan olika tillblivelser och fastnar aldrig i trånga och fastlåsta normer.³²⁵ Eftersom ingen vet vem Grumpy Cats pappa är, så kan hon räknas som en blandras utan naturligt ursprung.³²⁶ Hon är en bastard som bryter normerna om genealogi och pekar finger åt släktskap i nedåtgående led. I likhet med det klonade fåret Dolly, bryter hon tidens linjäritet och existerar i en rhizomatisk nutid i avsaknad av reproduktion, men i ständig

³¹⁶ Haraway, D. (2008), s. 186.

³¹⁷ Yi, D. (2010), s. 121.

³¹⁸ Åsberg, C. (2012) Donna J. Haraway: den motvilliga posthumanisten. I Åsberg, C., Hultman, M., & Lee, F. (Red.), *Posthumanistiska Nyckeltexter*, s. 48.

³¹⁹ Braitdotti, R. (2013), s. 89.

³²⁰ Toffoletti, K. (2007). *Cyborgs and Barbie Dolls: Feminism, Popular Culture and the Posthuman Body*. New York: I.B. Tauris, s. 10

³²¹ Haraway, D. (2008), s. 258.

³²² Toffoletti, K. (2007), s. 120.

³²³ Jfr De Beauvoir, S. (1995). *Det andra könet*. Stockholm: Norstedts, s. 162, och Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge, s. 179.

³²⁴ Haraway, D. (2008), s. 252.

³²⁵ Tollin, K., & Törnqvist, M. (2005), s. 151.

³²⁶ Jfr Ibid.

produktion.³²⁷ Släktskap uppstår inte genom blod utan etiska val.³²⁸ Grumpy Cat utmanar därmed myten om essensens ursprung och dess intima associationer till det naturliga. Hon tillbliver online och inte i mönster av vertikala släktskap. Cyborgen är oppositionell och utopisk; otrogen sitt ursprung och den patriarkala kapitalismens oäkting.³²⁹ Cyborgen framträder i myten just där gränsen mellan människa och djur överskrids. Djuriskheten får därmed ny status i rhizomet av äktenskapligt utbyte.³³⁰

@Mini_ponnyn är ett Instagramkonto med över 18 000 följare och som drivs av 12-åringen Rebecka Antonsson. På sitt konto lägger hon upp videoklipp på sig själv där hon springer och hoppar som en häst. I sin Instagrambiografi beskriver Antonsson sig själv som ”1 % människa, 99 % häst”. Hon är ung, hon är tjej, hon är online, hon låter sig beblandas med djuriska egenskaper och använder sin egen kropp för att förkroppsliga sin samhörighet med djur. Ridsport är nära sammankopplat till kvinnlighet, och görs därför ofta till åtlöje inom till exempel sportvärlden. Antonssons intrakropp har genererat i en hög andel förlöjligande kommentarer som kretsar kring hur hon har valt att exponera sig själv online. I sitt sista inlägg, i juli 2017, skriver hon om sitt beslut att stänga ner kontot och berättar även om det hat och de hot som hon har fått utstå under den tid som hon har drivit @Mini_ponnyn. Även om kontot numer är nedstängt, till stor del på grund av kommentarer som bidrog till censur, har Antonsson skapat revor med sin kropp. Hon har gjort någonting annat än att fokusera på vad antropocentrismen normativt vill att hennes kropp ska vara: ett passivt isolerat objekt utan andra funktioner än den om att tillfredsställa den manliga blicken. Mini_ponnyn är i allra högsta grad, även hon, en cyborg.

För att klargöra en vanlig missuppfattning: identitetsöverskridande aktivism online behöver inte betyda imitation av en falsk identitet. Det handlar istället om att förkroppsliga en identitet av alternativ verklighet. Antonssons, förmodat socialt omedvetna, samtillblivelsepraktik förkroppsligar hennes relation till hästar, men den bestämmer inte hennes art. Deleuze och Guattari argumenterar sålunda:

“Becoming-animal are neither dreams nor phantasies. They are perfectly real. But which reality is at issue here? For if becoming-animal does not consist in playing animal or imitating an animal, it is clear that the human being does not really become an animal any more than the animal 'really' becomes something else. Becoming produces nothing other than itself.”³³¹

Antonssons praktik framstår som en förklädnad, men är i själva verket ett uttryck av en samtillblivelserelation som skapar revor i en antropocentrisk digital atmosfär.

Den posthumanistiska och nymaterialistiska idévärlden, som sprider sig som löpeldar över sociala medier, är i sig själva cyborger. De har ingen slutpunkt och ingen linjär

³²⁷ Braidotti, D. (2013), s. 74.

³²⁸ Haraway, D. (2008), s. 193.

³²⁹ Ibid., s. 188.

³³⁰ Ibid., s. 189.

³³¹ Deleuze, G., & Guattari, F. *A Thousand Plateaus*, s. 238

förklaringsmodell. Det är en kropp dissonanta, heterogena tankar om berättande, kritiskt positionerande och affirmativa krafter.

4.2.3.5 Häxor

”We are the granddaughters of the witches you were not able to burn.”³³²

Kvinnor har genom historien förknippats med ondska. I häxprocesserna under 1400- till och med 1600-talet utpekades kvinnor i den kristna världen som samhörande med djävulen. Enligt bibeln var hon ett lättpåverkat byte som kunde användas som verktyg för att lura män, och skulle därav straffas.³³³ En teori som har lagts fram om varför just en så stor andel av de anklagade var kvinnor har varit rättsordningens vilja till en förklaring av det oförklarliga, en logik som förklarar det som avvek från normen.³³⁴ Magi bedöms som rationellt oförståeligt. Det oförståeliga tillhör det onda, då den största tilltron alltid hängivits det ordnade förnuftet och den gudomliga sanningen. Magi är ett förhäxat väsen som avviker från normen, och som till varje pris måste utrotas. Häxprocesserna anses därför vara ett sätt för övre makter att trycka tillbaka andra anti-krafter.³³⁵

Susiraja, I. (2010). *Luuta*.

Den häxrörelse som finns idag syftar till att hitta tillbaka till den andlighet som baseras på en kroppslig koppling till naturen. Det yttersta målet är att finna balans mellan den mänskliga kroppen och den jord som vi håller på att förstöra genom mänsklig exploatering. Rörelsen rotar sin sammanvävning med naturen i relationella krafter och hävdar bland annat att menstruerande personer är särskilt kopplade till månens dragningskraft.³³⁶ Kvinnorna som kallar sig häxor återtar därmed vad som användes som skällsord av utomstående under häxprocesserna, och flyttar sig närmare naturen och bort från det manligt upphöjda idealet.

Vidare har katter kulturellt och historiskt förknippats med ondska och femininitet. Under häxprocesserna kunde det räcka med att äga en katt för att bli anklagad för otillåtna förbindelser

³³² Thawer, T. (2015). *The Witches of Blackbrook*. Amber Leaf Publishing.

³³³ Chauduri, S. (2012). Women as Easy Scapegoats: Witchcraft Accusations and Women as Targets in Tea Plantations of India. *Violence Against Women* 18(10), s. 1214.

³³⁴ Bremmer, M., & Ekman, K. (Producent). (2017, 8 februari). #46 Häxprocesserna [Podcast]. *Bildningspodden, Stockholms Universitet*.

³³⁵ Ussher, J. M. (1991), s. 92 f.

³³⁶ Se kroppens rhizomatiska koppling till naturen enligt nymaterialistisk teori i avsnitt 2.3.

med ondska.³³⁷ Kvinnan och katten har ett särskilt kroppsligt band. En äldre kvinna som sällskapar med katter ses som en ”patetisk hagga”.³³⁸ Att en kvinna med många katter skulle vara en ensam kvinna är i sammanhanget felaktigt. Grumpy Cats och Bundesens relation är affirmativ, bejakande och bygger på ömsesidig omsorg. Syftet med det här avsnittet är att återta smeknamn såsom hynda, bitch, hagga och häxa: feminiserade skällsord som traditionellt och historiskt kopplats till djurisk ”naturlighet”. Grumpy Cats bittra uppsyn kan därmed vara ett verktyg i den feministiska kampen. Svedmarks digitala smuts, som nämnts ovan, bygger på hennes läsning av antropologen Mary Douglas definition av ”smuts”. Douglas beskriver smuts som ett kulturellt fenomen som definierar oönskad och malplacerad materia.³³⁹ Grumpy Cats dvärgsyndrom, en blind hund, en gammal hagga eller en tjock och skägig kvinna är kontaminationen av det rena och kyska. Den digitala smutsen river ner det rumsrena intrascapet och ställer sig i opposition mot kategoriseringar och dikotomier såsom mänskligt och icke-mänskligt.

Säljö, J. (2017). Screenshot.

4.2.3.6 Monster

Monster är synonymt med smutsen, det som avviker från den etablerade normen. Det som den manliga blicken (och det antropocentriska rummet) har avvisat, omfamnas i protest av det som befinner sig i marginalen.³⁴⁰ Det är ett gränsöverskridande som syftar till att chockera och äckla för att det manliga förnuftet ska förlora sin kontroll. De revor som skär genom atmosfären måste inkludera de fula kropparna; liken, smutsen och det avfall som liberalhumanismen skurit bort.³⁴¹ Det är det digitala proletariatet, och bestialiteten är dess uppresning och revolt.³⁴²

³³⁷ Eriksson, B. (2009). *Bestiarium: en medeltida djurbok*. Stockholm: Dialogos, s. 134.

³³⁸ Se införandet av verbet ”att hagga” av Elin Grelsson Almestad: ”Uttrycket ’hagga’ har varit ett nedsättande begrepp för kvinnor som lämnat den ålder då de fortfarande definieras som unga. En obehaglig kvinna, synonym med häxa, satmara och kärring. Men alltmer omdefinierar kvinnor nu haggan till någonting med positiv laddning. Det obehag som haggan ger upphov till är inte längre av ondo för dem som själva definierar sig som haggor.”, ”Det är en möjlig position för den kvinna som inte följer den heterosexuella tidslinjen av födelse, barndom, vilda ungdomsår, arbete, reproduktion och äktenskap. Som frivilligt eller ofrivilligt gått en annan väg eller varit dålig på att följa den. Haggan vägrar insortera sig i de snäva dikotomier som erbjuds. Karriärkvinna eller bullmamma. Hora eller madonna. Hon vill vara allt och inget. Hon tror inte på frigörelse genom vare sig heterosexuell kärlek eller arbetslivet. Frigörelsen ligger bara hos henne själv och i gemenskapen med andra kvinnor.”, Åkerlund, O. (Producent). (2016, 26 september) Att hagga sig ut ur kvinnofällan [Podcast]. *OBS, Sveriges Radio P1*.

³³⁹ Douglas, M. (2002). *Purity and Danger: An Analysis of the Concepts of Pollution and Taboo*. London/New York: Routledge, s. 2.

³⁴⁰ Braidotti, R. (2000). Teratologies. I Buchanan, I., & Colebrook, C (Red.), *Deleuze and Feminist Theory*. Edinburgh: Edinburgh University Press, s. 164.

³⁴¹ Fridericianum. *02 Inhuman Symposium – Rosi Braidotti: Posthuman, All Too Human? A Cultural Political Cartography*.

³⁴² Popartisten Lady Gagas politiska underton bygger på figurationen av monstret. Hennes närmast övernaturliga persona är uppbyggd av avantgardisk estetik och kön- och artöverskridande uttryck. Budskapet går att utläsa som heterogen självacceptans och hon har ett starkt band med sina fans som främst har byggts genom sociala medier. Hon kallar sina fans för Little Monsters, medan de kallar henne Mother Monster. Från detta går att utläsa ett

Uppdelningen mellan människa och djur sker i den systematiska bestialiseringen av rasifierade människor och exotifierade djur.³⁴³ Diskursen om djurisk anomali ser djuriska egenskaper som botten av människan. Det är kroppsliga egenskaper som är smutsiga och som bör tryckas undan och döljas med det manliga förnuftet. Haraway och Braidotti föreslår följaktligen en intersektionell reva, där det djuriska och monstrosa kan återtas av annanheten. Det är en synnerligen queer och brokig skara av cyborger, grisar, dvärgkatter, smutsiga horor och bittra häxor, som tillsammans går upp till kamp mot dominansinformatikens normer.

4.2.3.7 Allianser

Allianser är en sammanslutning av de två underavsnitt som formulerats ovan om intradjurets affirmativa krafter. Intrascape möjliggör en aktivistisk reva skapad av posthumanistisk gemenskap: om relationsdanser över artgränserna som bildar allianser av differentierade freaks som ställer sig i polemik mot antropocentrismen, kapitalismen och speciesismen. Den sammanfattande kraften (*potentian*) är performativ, heterogen och motbjudande. I allianser är kropparna starkare.

Det är av värde att inte fastna i identitetpolitiska ställningstaganden. Istället för att söka det fullkomliga anti-subjektet, understryker Braidotti vikten av monstrosa förbund och differentierade, heterogena feministiska allianser. Enligt Braidotti kan inte politiskt deltagande, moralisk empati och solidarisk sammanhållning endast fungera genom erkännande av likhet.³⁴⁴ Den gemensamma nämnaren kan inte bildas utifrån den fetischerande praktiken av kategorisering. Emancipation sker genom att erkänna skillnader. Den enade rösten i annanheten består därför av hyllningen till diversifierandet bland freaks och utomjordiska mutanter.³⁴⁵ Vidare syftar bland annat queerpolitik och queerteori till att alliera de socialt marginaliserade med utomjordiska väsen.³⁴⁶ Allianser av hundar, immigranter och horor förenas med fiktionen i kampen mot den abstraherade vita mannen. Bundesen och Grumpy Cat är kvinnor, djur, kropp och maskin. De går upp i förbund tillsammans med mig och den här uppsatsen som feministiska cyborger.

Differentieringen är erkännandet av situeringen hos olika kroppar. Differens accepteras genom att materiellt närma sig andra kroppar, utan att utsläcka dem. Marginaliserade kroppar har på många sätt mer gemensamt med varandra än vad de har med den vite mannen. Deleuze och Guattari uttrycker: "The workhorse is more different from the racehorse than it is from the ox".³⁴⁷ Tillsammans är de cyborger som skapar band och bildar allianser i öppna friktionsfria

posthumanistiskt ställningstagande om monster, starka relationer och kvinnlig kroppslighet som kritiserar rådande heteropatriarkala normer.

³⁴³ Eriksson, J. (2010). *Monstret & människan: Paré, Deleuze och teratologiska traditioner i fransk filosofi, från renässanshumanism till posthumanism*. Lund: Sekel, s. 661.

³⁴⁴ Åsberg, C. (2012) Rosi Braidotti: en feministisk kontinentalfilosof. I Åsberg, C., Hultman, M., & Lee, F. (Red.), *Posthumanistiska Nyckeltexter*, s. 107.

³⁴⁵ Braidotti, R. (2013), s. 27.

³⁴⁶ Bremmer, M., & Ekman, K. (Producent). (2017, 26 april) #57 Queer [Podcast]. *Bildningspodden, Stockholms Universitet*.

³⁴⁷ Deleuze, G., & Guattari, F. (1987), s. 257.

landskap och förkroppsligade stadgor, tänkbara inom en monistisk filosofi och som kan återskapas i intrascape.³⁴⁸ Alliansernas verktyg består av kärlek, affekt, relationer och pluralism. Det sker genom ömsesidighet, medkänsla och genom att ge plats i rummet för fler kroppar. Grumpy Cats relation till sina följare står för instabilitet och osäkerhet. Alliansen ifrågasätter alla bestämningar av konsumtionsorienterad individualism och därmed den makt som utgår därifrån.

4.2.4 Situerade narrativ, myter och fiktioner

Enligt Deleuze är fantasin till sin natur delirisk och experimenterande.³⁴⁹ ³⁵⁰ Av denna anledning har människor också skapat andar, drakar, transcendent metafysik och monstruösa hybrider. Narrativ är magi som skär genom vetenskapen men som är större än ideologier om sanning.³⁵¹ Mottagligheten till narrativ och välkommandet av kroppar i rum stärker situeringen och ökar mångfalden av historier, vilket leder en liten bit närmare en ontologisk sanning. Om följande handlar den avslutande delen om intrakroppars potential online. Positionerandets politik hänvisar till ett sätt att begripa mångfald bland kvinnor och djur.³⁵² Slavoj Žižek hävdar att populärkultur kan användas som ett klargörande, avmystifierande och förenklande för att erövra ett teoretiskt problem.³⁵³ Det existerar inte en skog som objektivt fixerad miljö. Skogen existerar som berättelse: en berättelse tillägnad markägaren; en tillägnad den vita älgen; en tillägnad nomaden och en tillägnad landskapskonstnären.³⁵⁴ Förkroppsligade berättelser och betraktelser kastar ljus på vår kunskap om olika diskursers och vetenskapers begränsningar. En onto-epistemologisk kunskapsbildning belyser den osynliggjorda atmosfären, vilken tillåter en viss typ av kropp att höras först och störst. Kroppar ska förbli rörliga och öppna. Jag ställer mig bakom Braidottis påstående om att feminister har känt till detta faktum långt innan Foucault och Deleuze teoretiserade det.³⁵⁵ Detta eftersom de alltid redan praktiskt och reellt har förkroppsligats under förtrycket.

Deleuze och Braidotti beskriver de nomadiska kropparna som en figuration som följer det oskrivna, förhåxade spåret. En postmänsklig position är äventyrlig och tillåter oss forma immanent kreativitet och fiktion.³⁵⁶ Nomader i rörelse som utforskar världen behöver inte resa i tid eller rum. De kan även resa inåt i sin egen materia för att utforska kopplingar däri.³⁵⁷ Vandrigen drivs av annanhetens kamp. Kamper sker inte utifrån premissen om att någon vinner genom att forcera en väg in i högborgen, utan öppnar istället upp för differentierandet i

³⁴⁸ Fridericianum. (2015, 10 augusti). *02 Inhuman Symposium – Rosi Braidotti: Posthuman, All Too Human? A Cultural Political Cartography*.

³⁴⁹ Spindler, F. (2012), s. 140.

³⁵⁰ Yi, D. (1999), s. 3.

³⁵¹ Svedmark, E. (2016), s. 168.

³⁵² Braidotti, R. (2002), s. 12.

³⁵³ Žižek, S. (1999). *Njutningarnas förvandlingar: Sex essäer om kvinnan, kulturen och makten*. Stockholm: Natur och Kultur, s. 241 f.

³⁵⁴ Jag kan inte se skogen för alla träd: Agamben, G. (2004), s. 41.

³⁵⁵ Braidotti, R. (2002), s. 13.

³⁵⁶ Braidotti, R. (2013), s. 52.

³⁵⁷ Braidotti, R. (2011). *Nomadic Subjects: Embodiment and Sexual Difference in Contemporary Feminist Theory*. New York: Columbia University Press, s. 4.

alla delar av rhizomet. Nomaden vandrar från en enhetlig idé om subjektivitet, till en mer komplex förhäxad sådan.³⁵⁸

Situering och narrativ är ett sätt att erövra rätten.³⁵⁹ Grumpy Cat används inte bara som verktyg för att konstruera teoretiska metaforer. I första hand ska vi leva tillsammans med henne. Bestialiska intradjur formar, genom sina Instagramkonton, nomadiska narrativ. Myten om den oförnuftiga och således värdelösa djurkroppen kan därmed spräckas.³⁶⁰ Chipet, genen, bomben, fostret, fröet, ekosystemet och databasen är revor i atmosfären som dumpar postmänniska nomader ut i postmoderna världar.³⁶¹ Sociala mediernas kluster av kroppar kan leda till alla möjliga delar av världen. Vilken väg olika kroppar väljer att följa hänger på analytiska, imaginära, fysiska och politiska val.³⁶² Genom våra kroppar kan vi konstruera rätten, istället för att leta efter den i det redan färdigskapade rummet. När ingen annan väljer att tro på magi, gör vi det genom att följa det förhäxade spåret. Filosofen och nomaden formulerar myten om hon som smyger fram med lätta steg och tränger sig på med knutna nävar.³⁶³ Vinden omformulerar sanddynornas topologi medan sprickorna växer sig större i bergväggarna.³⁶⁴ Havet har skiftat skepnad sedan prologen och kommer fortsätta göra det utan utpekad riktning. Ingen kropp förses med ariadnetrådar, utan lämnas till att orientera sig genom rummet utan fasta linjer. I det anomaliska förhållande som är den dynamiska och kaosartade kroppsliga rumsligheten kan jag och Grumpy Cat tillåtas brinna; fria och vilda i intralandskapet av ettor och nollor.

³⁵⁸ Braidotti, R. (2013), s. 49.

³⁵⁹ Tollin, K., & Törnqvist, M. (2005), s. 141.

³⁶⁰ Toffoletti, K. (2007), s. 97.

³⁶¹ Haraway, D. (1997), s. 43.

³⁶² Ibid., s. 129.

³⁶³ Nietzsche, F. (2000). *Samlade skrifter: Tragedins födelse; Filosofin under grekernas tragiska tidsålder*. Stockholm/Stehag: Symposion, s. 128.

³⁶⁴ Spindler, F. (2012), s. 169 f.

5 GÖRA MENING

5.1 En sammanfattning

Intentionen med denna uppsats har varit att abstrahera dogmatisk rätt och kartlägga hur relationer produceras mellan människa och djur online. Jag har funnit att rätten måste omformuleras för att synliggöra dess problematik kring djurs förtryck, i synnerhet om den ska vidmakthållas i ett digitaliserat informationssamhälle. Valet av perspektiv är en del i det uppluckrande av rätten som formulerats i syftet. Genom förkroppsligad kritisk rättsteori och nymaterialistisk feminism har en bild av förtryckande strukturer målats upp. Människan konsumerar djur genom att se dem som passiva objekt och därmed reproducerar vi bilden av en antropocentrisk existens, uppdelad i mänskligt och icke-mänskligt. Problematiken bottenar framför allt i praktiken att ställa mänsklig rationalitet överst. Vid en smutskastning av naturliga och irrationella kroppar konstrueras en människa som kan bete sig hur han vill mot den objektifierade kroppen.

Den maktrelaterade strukturen följer med in i rättsliggörandet av sociala medier. Kartläggningen av relationerna mellan människor och djur har illustrerat en dystopisk bild av de rum och atmosfärer som skapas och skapas i sociala medier. Patriarkatet, kapitalismen, antropocentrismen, speciesismen och dominansinformatiken bidrar till att intradjur exploateras, förlöjligas och utesluts från den digitala arenan.

Emellertid har öppnandet av de affirmativa relationerna, som den digitala plattformen ger utrymme för, betonats. Sociala medier har potential att vara en plattform och språngbräda för kringresande cirkusar och smutsiga cyborger som skapar revor i destruktiva atmosfärer. Jag har däremot inte sammanställt någon normativ utsaga om transcendent förbud av dödande eller köttätande. Till skillnad från det weberska maktbegreppet så är de nymaterialistiska och posthumanistiska angreppssätten affirmativa processer i uppmärksammandet av djuriska samtillblivelser. Det innefattar allierade kroppar från annanheten, såsom kvinnor och djur, där även jag själv ingår. Braidotti förespråkar ilska och synliggörandet av djur som offer i atmosfären, medan Haraway förespråkar affirmativa lösningar där djur utgör möjligheter. I origon av Braidotti och Haraway byggs samtillblivelsen mellan kvinnor och djur. Genom revor i rhizomet bryts de väntade kopplingarna isär. Kvinnor och djur återtar sitt naturliga epitet genom att följa rothärvan och det experimentella, marginaliserade klustret genom uppfinningsrikedom och kreativitet. Flyktlinjer skapas genom lekar med ord och koncept, som i sin tur öppnar upp för det som annars begränsar kreativitet och mångfald. Kort sagt så utgör de (re)aktioner till kapitalism, speciesism och antropocentrism, där icke-genealogisk transversal kommunikation ifrågasätter föreställningen om dualism och mänsklig överordning.³⁶⁵ ³⁶⁶ Musiken är magin i ogräset som gror kring rothärvan och stör den ordning som med våld försöker nysta upp den.

³⁶⁵ Åsberg, C., Hultman, M., Lee, F. (2012), s. 41.

³⁶⁶ Deleuze, G., & Guattari, F. (1988), s. 8.

5.2 Etiskt ansvar

Maktkoncentration är alltid inblandat i sammankopplingen av kroppar. Relationerna mellan människodjur är inte konfliktfria. Konflikter kommer att fortsätta existera, men inkludering är alltid den väg som bör väljas. Det handlar om att inte friskriva sig från makten, utan lära sig hantera den genom att platta ut och differentiera den. Fokus har flyttats och nya dörrar har öppnats för att göra plats åt intradjur i vår rättsliga och vardagliga diskurs.

Posthumanism genererar nya perspektiv som går bortom panik och klagomurar och producerar en mer förädlingsbar plattform: kroppars potential kan hanteras med hjälp av glasögonen från ett barn och genom den nakna nomadens resa.³⁶⁷ Min uppgift som jurist kan omöjligt vara att lägga locket på och kväva den äcklade röst som skriker. Det är en funktion som rättens transcendent kraft har haft och kanske måste fortsätta ha. Men som marginaliserad icke-neutral jurist finner jag en större poäng i att omfamna mitt inre monster och följa det förhäxade spåret.³⁶⁸

I uppsatsens inledning sitter äcklet som en klump i halsen och tystar den röst som vill ifrågasätta systemet. Jag frågade mig vem som skulle företräda djuren, när rättsordningen inte erbjöd en sådan möjlighet. Rättssystemets kropp är i allra högsta grad verklig och materiell, men utan mig och alla andra levande kroppar är rätten oförmögen till handling. Det minsta jag kan göra är att harkla bort den klump som patriarkatet och speciesismen kört ner i min hals. Det är mitt, liksom alla andra kroppars, etiska ansvar att höja rösten för att öppna upp för sammankopplingar och inkluderingar, och därmed ge en utsträckt hand till dem som behöver det som mest.

5.3 Vem är Grumpy Cat?

Uppsatsens initiala syfte har varit att syna exponerandet av intradjur. Granskningen har lagt fokus vid om intradjur kan figurera cyborg, som gör revor i destruktiva atmosfärer, genom att utmana normer om vad som anses mänskligt och icke-mänskligt inom en rättslig diskurs. Eller om Grumpy Cat bara är ännu ett exempel på en hjälplös, förtryckt och objektifierad egendom; konsumerad av människan i en antropocentrisk världsordning. En sådan frågeställning gör i viss mån våld på perspektivet genom att agera dualistiskt; en objektiv slutsats går därför inte att formulera. Även om avsnitt 4.1 och 4.2 är uppdelade i vad som framstår vara två motsatta perspektiv, är ingenting endast svart eller vitt. Grumpy Cat är varken offer eller hjälte. Hon tillåter sig inte objektifieras eller definieras, utan tillbliver med mig i den här uppsatsen. Vi skapas i våra relationer och därifrån krävs en lyhördhet som ger utrymme för nyanser inom och mellan arter, i diverse relationella praktiker och processer.

³⁶⁷ Braidotti, R. (2013), s. 104.

³⁶⁸ Shaviro, S. (1995). Two Lessons from Burroughs. I J. Halberstam, & I Livingston, (Red.), *Posthuman Bodies*. Bloomington: Indiana University Press, s. 53.

5.4 Vandringsfeber och inre bränder³⁶⁹

Den här uppsatsen har varit en brokig rörelse över okända vidder, i syfte att uppmärksamma djuren, kvinnan och intrakropparna. I varje steg av vandringen har territoriet skapats, och det har upplösts i samma stund som sanden blåst över fotavtrycken där vi en gång befann oss. Cyborggen går hand i hand med nomaden utmed den oskrivna stigen och återvänder då och då, berusad och simmig, till en plats som alltid redan blivit, men inte längre är.³⁷⁰ Jag har försökt fånga Grumpy Cat på bild. Blixten från kameran lever kvar i porträttet jag skapat av henne. Hon är deformerad: någon annan än den hon var innan hon ingick i relation med mig. Blixten från den posthumanistiska kameran stannar kvar i hennes ögon, men bara som en illusion av det jag själv fått med mig. Vår relation är en hyllning till häxan på bål och Fenixfågeln i askan.

5.5 Vidare forskning

Följande har varit ett synliggörande och begripliggörande av problemet. Rätten har luckrats upp för att belysa de relationer mellan människor och djur i ett digitalt sammanhang som kan bryta ned uppfattningen om den mänskliga överordningen. Frågan återstår hur problematiken ska fångas för att formulera verktyg som i dagsläget bör krävas från rättsapparaten. Hur går jurister och rättsvetare vidare härifrån? Vilka rättsliga tillvägagångssätt är tänkbara för att möjliggöra djurs rättsliga emancipation, om det inte går att tillerkänna dem rättssubjektivitet? Kan digitala relationer förstärkas med rättsliga performativa verktyg? Kan monster demonstrera en annan ordning för cyborgernas överlevnad och fortlevnad på jorden?³⁷¹ Jag uppmuntrar därför till att leta teoretiska verktyg som syftar till en mer konkret samhällsvision att bygga ett samhälle på.

I nuläget nödgas en juridisk gråzon att accepteras. När alternativa relationer gör intåg i en digitaliserad världsordning, ställs nya utmaningar upp. Det innefattar frågeställningar av bland annat rättspolitisk, sociologisk och digital karaktär, som kräver ordentlig granskning, analys och diskussion. Jag lämnar förevarande filosofiska kartläggning som ett preludium till en rättsvetenskaplig forskning som kan erbjuda performativa och praktiska verktyg i kampen mot en mer rättvis rätt.

³⁶⁹ Rubrik hämtad från Spindler, F. (2012), s. 180.

³⁷⁰ Tollin, K., & Törnqvist, M. (2005), s. 21.

³⁷¹ Haraway, D. (2008), s. 12.

EPILOG

* * *

“The level of matter in the universe has been constant since the Big Bang. In all the aeons we have lost nothing, we have gained nothing - not a speck, not a grain, not a breath. The universe is simply a sealed, twisting kaleidoscope that has reordered itself a trillion trillion trillion times over.”³⁷²

I nästintill varje sekund räds jag tidens ändlighet och dess perceptionsrelativitet. Jag är livrädd för att dö. Min *conatus* ligger någonstans i mitt rotchakra och sprattlar i ovetande mörker med ett hårt grepp om rationalitetens tråd. Rädslan rotas i blivande, eftersom det är den enda substansen jag kan kännas vid. Jag har levt för den här uppsatsen i fyra månaders tid och på ett sätt tar jag härmed död på den. Jag kan inte låta bli att känna mig lite grand som en mördare.

Laniakeasuperhopan är ett galaktiskt superkluster, hem till Vintergatan och cirka 100 000 andra galaxer. Laniakea översätts från hawaiianska till ”vidsträckt himmel”. Den består av en sammanlagd massa av 100 miljarder miljarder stjärnor och sträcker sig över en halv miljard ljusår. Det är den största mängdenhet som människan lyckats mäta med hjälp av vetenskap.³⁷³ Mätningen är en astronomisk underdrift av den substans som multiversum egentligen består av. Är anledningen till att det är så svårt för människan att föreställa sig en verklighet utan utsida eller transcendens, samma illustrativa fenomen som tanken på ett universum utan slut?

Jag är inte religiös. Jag tror på immanens framför transcendens. Jag tror på allt som människan ännu inte har mätt eller upptäckt, och allt som blivit och allt som kommer att bli. Jag definierar mig som agnostiker eftersom jag väljer att tro på att varje kropps tro är verklig.

Häxan, schamanen och imamens tro är lika verklig som den tro matematikern hyser till vetenskapen. Jag väljer att tro på gatuhundens, hycklarens och spåkvinnans verklighet. Jag är avkomman till de häxor ni inte klarade av att bränna på bål. Jag är stoffet från deras systrars aska. Jag är klumpen i min mage och jag är Grumpy Cats röda blick. I varje spatiotemporalt sammanhang väljer jag vem jag är i superklustret av alltings substans. Jag är jurist, kvinna och djurvän, och jag vägrar välja tystnad.

(I am becoming-woman-animal-machine-bitch-witch-monster. Hear me roar)

* * *

³⁷² Moran, C. (2014, 10 september). I Triumf, K. #4 Caitlin Moran. *Varvet International*.

³⁷³ Tully, B. R., Courtois, H., Hoffman, Y., & Pomarède, D. The Laniakea supercluster of galaxies. *Nature*, 513(4), 71–73.

6 Källförteckning

Litteratur

- Adams, D. (2016). *Liftarens guide till galaxen*. Stockholm: B Wahlströms.
- Agamben, G. (2004). *The Open: Man and Animal*. Stanford: Stanford University Press.
- Ahmed, S. (2014). *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Barad, K. (2007). *Meeting the Universe Halfway: quantum physics and the entanglement of matter and meaning*. Durham och London: Duke University Press.
- Bladini, M. (2013). *I Objektivitetens Sken*. Göteborg: Makadam.
- Braidotti, R. (2002). *Metamorphoses: Towards a Materialist Theory of Becoming*. Cambridge: Polity Press.
- Braidotti, R. (2011). *Nomadic Subjects: Embodiment and Sexual Difference in Contemporary Feminist Theory*. New York: Columbia University Press.
- Braidotti, R. (2000). Teratologies. I Buchanan, I., & Colebrook, C (Red.), *Deleuze and Feminist Theory*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 156-172.
- Braidotti, R. (2013). *The Posthuman*. Cambridge: Polity Press.
- Bruncevic, M. (2014). *Fixing the shadows: Access to art and the legal concept of cultural commons*. Göteborg: Kompendiet.
- Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge
- Butler, J. (2004). *Precarious Life: The Powers of Mourning and Violence*. London: Verso.
- Byström, A., & Soda, M. (2017). *Pics or it Didn't Happen: Images Banned from Instagram*. London: Prestel.
- Darwin, C. (1998). *The Expression of the Emotions in Man and Animals*. London: HarperCollins
- Davies, M. (2008). *Asking the Law Question*. Pyrmont: Law Book Co of Australasia.
- De Beauvoir, S. (1995). *Det andra könet*. Stockholm: Norstedts.
- Deleuze, G., & Guattari, F. (1987). *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Deleuze, G. (1990). *Expressionism in Philosophy: Spinoza*. New York: Zone Books.
- Deleuze, G. (1986). *Foucault*. Paris: Minuit.
- Deleuze, G. (1988). *Spinoza: Practical Philosophy*. San Fransisco: City Lights Books.
- Dolphijn, R., & Van der Tuin, I. (2012). *New Materialism: Interviews & Cartographies*. Ann Arbor: Open Humanities Press.
- Douglas, M. (2002). *Purity and Danger: An Analysis of the Concepts of Pollution and Taboo*. London/New York: Routledge.
- Douzinas, C., & Gearey, A. (2005). *Critical Jurisprudence: The Political Philosophy of Justice*. Oxford/Portland: Hart Publishing.
- Eriksson, B. (2009). *Bestiarium: en medeltida djurbok*. Stockholm: Dialogos.
- Eriksson, J. (2010). *Monstret & människan: Paré, Deleuze och teratologiska traditioner i fransk filosofi, från renässanshumanism till posthumanism*. Lund: Sekel.

- Foucault, M. (1980). *Power/knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977*. New York: Pantheon.
- Foucault, M. (2008). *Samhället måste försvaras*. Hägersten: Tankekraft Förlag.
- Foucault, M. (2005). *The Order of Things: An archaeology of the human sciences*. London/New York: Routledge.
- Foucault, M. (1987). *Övervakning och straff: fängelsets födelse*. Lund: Arkiv.
- Frank, J. (1949). *Courts on Trial*. Princeton: Princeton University Press.
- Gustafsson, H. (2014). *Dissens: Om Det Rättsliga Vetandet*. Stockholm: Jure Förlag.
- Haraway, D. (2008). *Apor, cyborger och kvinnor: Att återuppfinna naturen*. Stockholm/Stehag: Östlings Bokförlag Symposion.
- Haraway, D. (1997). *Modest_Witness@Second_Millennium.FemaleMan©-Meets-OncoMouse™: Feminism and Technoscience*. New York: Routledge
- Haraway, D. (2016). *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Durham: Duke University Press.
- Haraway, D. (2003). *The Companion Species Manifesto: Dogs, People, and Significant Otherness*. Chicago: Prickly Paradigm Press.
- Haraway, D. (2008b). *When Species Meet*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Hayles, N. K. (1999). *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*. Chicago: University of Chicago Press.
- Heise, U. K. (2003). From Extinction to Electronics: Dead Frogs, Live Dinosaurs and Electric Sheep. I C. Wolfe (Red.). *Zoontologies: The Question of the Animal*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 59-83.
- Jarlbro, G. (2006). *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur.
- Joy, M. (2014) *Varför Vi Älskar Hundar, Äter Grisar och Klär Oss i Kor*. Stockholm: Karneval förlag.
- Kang, H. (2016). *Vegetarianen*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Käll, J. (2017). *Converging Human and Digital Bodies: Posthumanism, Property, Law*. Göteborg: Department of Law, School of Business, Economics and Law, University of Gothenburg.
- Langton, R. (2009). *Sexual Solipsism: Philosophical Essays on Pornography and Objectification*. Oxford: Oxford University Press.
- Macmillan, F. (2010). The Emergence of the World Trade Organization: Another Triumph of Corporate Capitalism? I Johns, F., Joyce, R., & Pahuja, S (red.), *Events: The Force of International Law*. London: Routledge/Taylor & Francis.
- Merleau-Ponty, M. (1962). *Phenomenology of Perception*. Oxford: Routledge.
- Morton, T. (2013). *Hyperobjects: Philosophy and Ecology after the End of the World*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Nietzsche, F. (2000). *Samlade skrifter: Tragedins födelse; Filosofin under grekernas tragiska tidsålder*. Stockholm/Stehag: Symposion.
- Olson, E. T. (2002). An Argument for Animalism. I Martin, R., & Barresi, J. (Red.), *Personal Identity*. Hoboken: Wiley-Blackwell.
- Orwell, G. (2008). *Animal Farm*. London: Penguin Books Ltd.
- Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2016). Lively Agency: Life and Law in the Anthropocene. I Braverman, I., *Animals, Biopolitics, Law: Lively Legalities*. Abingdon: Routledge.

- Philippopoulos-Mihalopoulos, A. (2014). *Spatial Justice: Body, Lawscape, Atmosphere*. New York: Routledge.
- Regan, T. (2009). *Tomma burar: en bok om djurrätt*. Hallsberg: Back to Being.
- Safran Foer, J. (2009). *Eating Animals*. Boston: Little, Brown and Company.
- Schatzki, T.R. (2001). Introduction: Practice theory, I Schatzki, T. R., Knorr Cetina, K., & von Savigny, E. (Red.), *The Practice Turn in Contemporary Theory*. London: Routledge.
- Shaviro, S. (1995). Two Lessons from Burroughs. I Halberstam, J., & Livingston, I. (Red.), *Posthuman Bodies*. Bloomington: Indiana University Press
- Singer, P. (2009). *Animal Liberation: A New Ethics for our Treatment of Animals*. New York: Harper Perennial Modern Classics.
- Spindler, F. (2012). *Deleuze: Tänkande och Blivande*. Munkedal: Glänta Produktion.
- Spindler, F. (2009). *Spinoza: Multitud, Affekt, Kraft*. Munkedal: Glänta Produktion
- Svedmark, E. (2016). *Becoming Together and Apart: Technoemotions and other posthuman entanglements*. Umeå: Institutionen för Informatik, Umeå Universitet.
- Thawer, T. (2015). *The Witches of Blackbrook*. Amber Leaf Publishing.
- Toffoletti, K. (2007). *Cyborgs and Barbie Dolls - Feminism, Popular Culture and the Posthuman Body*. London: I.B. Tauris & Co Ltd.
- Tollin, K., & Törnqvist, M. (2005). *Feministisk Teori i Rörliga Bilder*. Malmö: Liber AB.
- Turkle, S. (1997). *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet*. London: Phoenix.
- Turkle, S. (2005). *The Second Self: Computers and the Human Spirit*. Cambridge: MIT Press.
- Ussher, J. M. (1991). *Women's Madness: Misogyny or Mental Illness?* Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf.
- Van Dijck, J. (2013). *The Culture of Connectivity: A Critical History of Social Media*. New York: Oxford University Press.
- Wittgenstein, L. (2005). *Tractatus Logico-Philosophicus*. Stockholm: Bokförlaget Thales.
- Wolfe, C. (2013). *Before the Law: Human and Other Animals in a Biopolitical Frame*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Wolfe, C. (2010). *What Is Posthumanism?* Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Wolfe, C. (Red.). (2003). *Zoontologies: The Question of the Animal*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Yi, D. (2010). *A Genealogy of Cyborgothic: Aesthetics and Ethics in the Age of Posthumanism*. Surrey: Ashgate Publishing Ltd.
- Žižek, S. (1999). *Njutningarnas förvandlingar. Sex essäer om kvinnan, kulturen och makten*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Åsberg, C., Hultman, M., & Lee, F. (Red.). (2012). *Posthumanistiska Nyckeltexter*. Lund: Studentlitteratur AB.

Vetenskapliga artiklar

- Baer, H. (2016). Redoing Feminism: Digital Activism, Body Politics, and Neoliberalism. *Feminist Media Studies*, 16(1), 17–34.

- Barad, K. (2003). Posthumanist Performativity: Toward an Understanding of How Matter Comes to Matter. *Signs*, 28(3), 801–831.
- Braidotti, R. (2009). Animals, Anomalies, and Inorganic Others. *PMLA*, 124(2), 526–532.
- Chauduri, S. (2012). Women as Easy Scapegoats: Witchcraft Accusations and Women as Targets in Tea Plantations of India. *Violence Against Women*, 18(10), 1213–1234.
- Derrida, J., & Wills, D. (2002). The Animal That Therefore I Am (More to Follow). *Critical Inquiry*, 28(2), 369–418.
- Dolphijn, R., & van der Tuin, I. (2011). Pushing dualism to an extreme: On the philosophical impetus of a new materialism. *Continental Philosophy Review*, 44(4), 383–400.
- Donaldson, S., & Kymlicka, W. (2007). The Moral Ark. *Queen's Quarterly*, 114(2), 186–205.
- Ferrando, F. (2014). Posthumanism. *Tidsskrift for Kjonnsforskning*, 38(2), 168–172.
- Francione, G. L. Animal Welfare and the Moral Value of Nonhuman Animals. *Law, Culture and the Humanities*, 6(1), 24–36.
- Grosz, E. A. (1987). Feminist Theory and the Challenge to Knowledges. *Women's Studies Int. Forum*, 10(5), 475–480.
- Haraway, D. (2001). Encounters with Companion Species: Entangling Dogs, Baboons, Philosophers, and Biologists. *Configurations*, 14(1–2), 97–114.
- Haraway, D. (1988). Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575–599.
- Hartmann, U. (2009). Sigmund Freud and His Impact on Our Understanding of Male Sexual Dysfunction. *The Journal of Sexual Medicine*, 6(8), 2332–2339.
- Heise, U. K. (2009). The Android and the Animal. *PMLA*, 124(2), 503–510.
- Hutchison, A. (2014). The Whanganui River as a Legal Person. *Alternative Law Journal*, 39(3), 179–182.
- Joy, M. (2001). From Carnivore to Carnist: Liberating the Language of Meat. *Satya*, 18(2), 126–127.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010) Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59–68.
- Lee, Y-C. (2006). Internet and Anonymity. *Society*, 43(4), 5–7.
- Lupton, D. (2017). Digital media and body weight, shape and size: An introduction and review. *Fat Studies*, 6(2), s. 119–134.
- MacKinnon, C. A. (1982). Feminism, Marxism, Method and the State: An Agenda for Theory. *Signs*, 7(3), 515–544.
- Nussbaum, M. (1995). Objectification. *Public Affairs*, 24(4), 249–291.
- Radin, M. J. (1982). Property and Personhood. *Stanford Law Review*, 34(5), 957–1015.
- Roberts, S. E., Plante, C. N., Gerbasi, K. C., & Reysen, S. The Anthrozoomorphic Identity: Furry Fandom Members' Connections to Nonhuman Animals. *Anthrozoös*, 28(4), 533–548.
- Ryder, R.D. (2004). Speciesism Revisited. *Think*, 2(6), 83–92.
- Schulte, S. R. (2011). Surfing Feminism's Online Wave: The Internet and the Future of Feminism. *Feminist Studies*, 37(3).
- Shyam, G. (2015). The Legal Status of Animals: The World Rethinks Its Position. *Alternative Law Journal*, 40(4), 266–270.

- Sumpter, K. C. (2015). Masculinity and Meat Consumption: An Analysis Through the Theoretical Lens of Hegemonic Masculinity and Alternative Masculinity Theories. *Sociology Compass*, 9(2), 104–114.
- Tully, B. R., Courtois, H., Hoffman, Y., & Pomarède, D. The Laniakea supercluster of galaxies. *Nature*, 513(4), 71–73.

Tidningsartiklar

- Actman, J. (2016, 30 juni). Cecil the Lion Died One Year Ago – Here's What's Happened Since. *National Geographic*. Tillgänglig: <https://news.nationalgeographic.com/2016/06/cecil-african-lion-anniversary-death-trophy-hunting-zimbabwe/> (Hämtad: 2017-12-07)
- Ask, B., & Obminska, M. (2017, 28 november). Uthängningar, hämndporr och hot – brott på internet lika allvarliga som på fysiska platser. *Dagens Juridik*. Tillgänglig: <http://www.dagensjuridik.se/2017/11/uthangningar-hamndporr-och-hot-brott-pa-internet-lika-allvarliga-som-pa-fysiska-platser> (Hämtad: 2017-12-09)
- Assarsson, A. (2015, 29 juli). Sköt känt lejon – nu ångrar han sig. *Svenska Dagbladet*. Tillgänglig: <https://www.svd.se/skot-kant-lejon--nu-angrar-han-sig> (Hämtad: 2017-12-07)
- Becker, A. R. (2015, 1 augusti). Cecil the Lion's Death Spurred Donations to Wildlife Groups... Now What? *National Geographic*. 2015-08-01. Tillgänglig: <https://news.nationalgeographic.com/2015/08/150801-cecil-the-lion-death-spurred-donations-now-what/> (Hämtad: 2017-12-07)
- Boddy, J. (2017, 23 april). Dogs Are Doggos: An Internet Language Built Around Love For The Puppies. *National Public Radio*. Tillgänglig: <https://www.npr.org/sections/alltechconsidered/2017/04/23/524514526/dogs-are-doggos-an-internet-language-built-around-love-for-the-puppies> (Hämtad: 2017-12-11)
- CBC News. (2017, 5 november). Anonymous for the Voiceless advocate vegan diets, animal rights. Tillgänglig: <http://www.cbc.ca/news/canada/saskatchewan/anon-for-the-voiceless-1.4388195> (Hämtad: 2017-12-16)
- Chayka, K. (2015, 23 september) The Fast, Furry Rise of the Instagram-Famous Pet. *Racked*. Tillgänglig: <https://www.racked.com/2015/9/23/9352173/instagram-animals-toast-meets-world-rene-charles-chloe-mini-frenchie> (Hämtad: 2017-12-15)
- Coldwell, W. (2014, 29 juli). Wildlife Charity Calls for an End to 'Tiger Selfies'. *The Guardian*. Tillgänglig: <https://www.theguardian.com/travel/2014/jul/29/wildlife-charity-calls-for-end-tiger-selfies> (Hämtad: 2017-12-06)
- Fritze, G. (2017, 29 augusti). Vellinge Har Beslutat om Tiggerförbud. *SVT Nyheter*. Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/i-kvall-har-vellinge-beslutat-om-tiggeriforbud> (Hämtad: 2017-12-06)
- Gander, K. (2017, 9 mars). Body Hair and Sexuality: The Banned Photos Instagram Doesn't Want You to See. *The Independent*. Tillgänglig: <http://www.independent.co.uk/life-style/instagram-banned-photos-images-body-hair-sexuality-fat-race-feminism-archive-molly-soda-arvida-bystr-a7620101.html> (Hämtad: 2017-12-07)

- Gurley, G. (2007, 3 oktober). Pleasures of the Fur. *Vanity Fair*. Tillgänglig: <https://www.vanityfair.com/culture/2001/03/furries200103> (Hämtad: 2017-12-11)
- Karvonen, A. (2015, 29 juli). Veterinärer slår larm – avel bakom andningsproblem. *SVT Nyheter*. Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/veterinarer-uppmarksammar-problemet-med-hundarnas-andningssvarigheter> (Hämtad: 2017-12-15)
- McCarthy, E. (2013, 16 oktober). 16 Fun Facts About Grumpy Cat. *Mental Floss*. Tillgänglig: <http://mentalfloss.com/article/53217/16-fun-facts-about-grumpy-cat> (Hämtad: 2017-12-11)
- Nord, K. (2015, 7 mars). Kvinnorna som bryter mot kulturens kroppsnormer. *Sydsvenskan*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2015-03-07/kvinnorna-som-bryter-mot-kulturens-kroppsnormer> (Hämtad: 2017-12-07)
- Rehnström, E. (2016, 15 februari). Nikolina Thun: "Det är en enda stor köttmarknad". *SVT Nyheter*. Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/nikolina-thun-det-ar-en-enda-stor-kottmarknad> (Hämtad: 2017-12-10)
- SvD Kultur. (2017, 14 november). Jurister vittnar: "Domaren ville ha oralsex i gengäld". *Svenska Dagbladet*. Tillgänglig: <https://www.svd.se/jag-kommer-att-forstora-din-karriar-innan-den-borjat> (Hämtad: 2017-12-16)
- Wall, K. <3 (2016, 4 februari). It's not about sex, it's about identity: why furries are unique among fan cultures. *The Guardian*. Tillgänglig: <https://www.theguardian.com/fashion/2016/feb/04/furry-fandom-subculture-animal-costumes> (Hämtad: 2017-12-11)

Rapporter

- Douglas, M. (2014). *Ung Röst 2014*. Stockholm: Rädda Barnen. Tillgänglig: <https://www.raddabarnen.se/Documents/Ung%20r%C3%B6st/ung-rost-2014-nationell-rapport.pdf> (Hämtad: 2017-12-10)
- Lööv, H., Lannhard Öberg, Å., Loxbo, H., Lukkarinen, J., & Lindow, K. (2013). *Köttkonsumtionen i siffror: Utveckling och orsaker*. (Svenska matvanor och matpriser, 2013:2). Jönköping: Jordbruksverket
- World Animal Protection. (2016). *Tiger Selfies Exposed: A Portrait of Thailand's Tiger Entertainment Industry*. Tillgänglig: https://www.worldanimalprotection.se/sites/default/files/se_files/tiger_selfies_exposed_wap_report_25-07-16.pdf (Hämtad: 2017-12-09)

Offentligt tryck

Lagar, förarbeten och konventioner

Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women.

FN:s Allmänna Förklaring om De Mänskliga Rättigheterna.

Humane Methods of Slaughter Act (P.L. 85-765; 7 U.S.C. 1901 et seq.).

Prop. 1962:10 med förslag till brottsbalk, del B.

SFS 1988:534. *Djurskyddslag*. Stockholm: Näringsdepartementet.

Rättsfall och avgöranden

Högsta domstolen mål nr B 5680/14 (Meddelad 2015-06-12).

Norrköping tingsrätt mål nr B 2001-17 (Meddelad 2017-10-18).

The Nonhuman Rights Project, Inc., on behalf of Hercules & Leo against State University of New York at Stony Brook. (Meddelad 2014-06-10). Tillgänglig:

<http://www.nonhumanrights.org/content/uploads/2015/06/Transcript-of-5.27.15-Hearing-Hercules-and-Leo.pdf> (Hämtad: 2017-12-12)

Webbsidor

[steviemcfly]. (2014, 29 augusti). *Tumblr*. Tillgänglig:

<http://steviemcfly.com/post/96101138983/the-most-dangerous-thing-society-teaches-boys-and> (Hämtad: 2017-12-09)

Francione, L. G. (2009, 30 augusti). New Welfarism Fails on its Own Terms [Blogginlägg]. *Animal Rights: The Abolitionist Approach*. Tillgänglig:

<http://www.abolitionistapproach.com/new-welfarism-fails-on-its-own-terms/> (Hämtad: 2017-12-07)

Grumpy Cat Limited. (u.å). About Grumpy Cat. *Grumpy Cat*. Tillgänglig:

<https://www.grumpycats.com/about> (Hämtad: 2017-12-15)

Hildebrandt, M., & Hildebrandt, D. (2016). *Visätter Kalkongård*. Tillgänglig:

<http://www.visatter.nu/> (Hämtad: 2017-12-19)

Inman, M. (2015). If my dogs were a pair of middle-aged men. *The Oatmeal*. Tillgänglig:

http://theoatmeal.com/comics/dogs_as_men (Hämtad: 2017-10-29)

Jordbruksverket. (2017). *Statistikdatabas – Animalieproduktion*. Tillgänglig:

<http://statistik.sjv.se/PXWeb/pxweb/sv/Jordbruksverkets%20statistikdatabas/?rxid=5adf4929-f548-4f27-9bc9-78e127837625> (Hämtad: 2017-12-09)

Know Your Meme. (2016). *Wholesome Memes*. Tillgänglig:

<http://knowyourmeme.com/memes/wholesome-memes> (Hämtad: 2017-12-11)

Moran, C. (u.å). Tillgänglig: <https://www.goodreads.com/quotes/1259931-the-level-of-matter-in-the-universe-has-been-constant> (Hämtad: 2017-12-10)

Nahman, H. (2017, 27 maj). 16 Important Animal Instagram Accounts to Follow ASAP – Consider this my dissertation. *Man Repeller* [Blogginlägg]. Tillgänglig:

<https://www.manrepeller.com/2017/05/best-animal-instagram-accounts.html> (Hämtad: 2017-12-09)

Nationalencyklopedin [NE]. (u.å.). *Djur*. Tillgänglig:

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/djur> (Hämtad: 2017-12-14)

Youphoric. (2013, 8 december). *Tumblr*. Tillgänglig:

<http://youphoric.tumblr.com/post/69439702781> (Hämtad: 2017-12-11)

Världsnaturfonden. (2017, 4 januari). *Illegal handel med vilda djur och växter*. Tillgänglig:

<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/illegal-handel/1122930-illegal-handel> (Hämtad: 2017-12-09)

Waheed, N. (2017, 11 november). [Twitter] Tillgänglig:
<https://twitter.com/nayyirahwaheed/status/929381963139567616> (Hämtad: 2017-12-10)

Media

Musik

Arulpragasam, M. [M.I.A.] (2010) *Bad Girls*. Från *Vicki Leekx* [mixtape]. Bangkok: N.E.E.T Recordings

Podcaster

Bremmer, M., & Ekman, K. (Producent). (2017, 8 februari). #46 Häxprocesserna [Podcast]. *Bildningspodden, Stockholms Universitet*. Tillgänglig:
<https://podtail.com/podcast/bildningspodden/46-haxprocesserna/> (Hämtad: 2017-12-16)

Bremmer, M., & Ekman, K. (Producent). (2017, 26 april). #57 Queer [Podcast]. *Bildningspodden, Stockholms Universitet*. Tillgänglig:
<http://www.bildningspodden.se/avsnitt/57-queer/> (Hämtad: 2017-12-12)

Moran, C. (2014, 10 september). I Triumf, K. #4 Caitlin Moran. *Varvet International*
Tillgänglig: <http://varvet.se/varvetpod/4-caitlin-moran/> (Hämtad: 2017-12-16)

Sandberg, P. (Producent). (2011, 6 mars). ”Jag tänker, alltså finns jag” [Podcast]. *Filosofiska Rummet, Sveriges Radio*. Tillgänglig:
<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/61979?programid=793> (Hämtad: 2017-12-09)

Sandberg, P. (Producent). (2017, 19 februari). Människan och djuren – hur ska relationen se ut? [Podcast]. *Filosofiska rummet, Sveriges Radio*. Tillgänglig:
<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/849098?programid=793> (Hämtad: 2017-12-16)

Åkerlund, O. (Producent). (2016, 26 september) Att hagga sig ut ur kvinnofallen [Podcast]. *OBS, Sveriges Radio P1*. Tillgänglig:
<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/794894?programid=503> (Hämtad: 2017-12-22)

Videofiler

Fridericianum. (2015, 10 augusti). 02 Inhuman Symposium – Rosi Braidotti: Posthuman, All Too Human? A Cultural Political Cartography [Videofil]. *YouTube*. Tillgänglig:
<https://www.youtube.com/watch?v=gNJPR78DptA> (Hämtad: 2017-12-09)

Vatafuck. (2012). Brazilian Prank: Sausages. [Videofil]. *YouTube*. Tillgänglig:
<https://www.youtube.com/watch?v=NG4WhppBNCM> (Hämtad: 2017-12-11)

Bilder

Kusama, Y. (1966). *Narcissius Garden* [Bild].

Modin, F. (2017). *Rökning tillåten* [Bild].

Serafini, L. (1981). *Codex Serafinianus* [Bild]. New York: Rizzoli International Publications.

Susiraja, I. (2010). *Luuta* [Bild].

Säljö, J. (2017). *Screenshot* [Bild].

Whatafinethrowaway. (2013, 9 nov). *Reddit* [Bild]. Tillgänglig:

https://www.reddit.com/r/Psychnaut/comments/1q8spm/a_friend_of_mine_drew_11_selfportraits_during_her/ (Hämtad: 2017-12-09)

Jag, Fredrika Modin, registrerades på kursen Examensarbete HRO800, höstterminen 2017 och har inte omregistrerats eller deltagit vid något tidigare examinationstillfälle.